

Dehet Banan deng Lamtua Yesus, muding Lukas

Tasao le Lukas dul dehet nia

1 ¹⁻³Ama Teofilus^a man auk in todan.
Boa-blingin.

Atuli mamu dul soba-naan dehet deng dasi-dais man in daid son se kaim hlala kia ngas. Dehet oen in dulang nas muid apa lo, mo kaim taan haup dehet nas deng Lamtua Yesus nenan nas, nol atuil didang man net nol matan esan nas. Totoang oen in dehet tas le, lam muid baktetebes Ama Lamtua Allah in hid meman son lo-lolo hmunan nua ka.

Tiata auk tinang dais nas totoang nol babanan, kilan deng dehet ta peke ka. Hidim auk nutus le dulas totoang nol babanan, muid un lalan. Nini ela lam, ama taan asa man in daid son na nol baktetebes. ⁴Nol ama kon parsai noan, asa man atuli las in dehet son na, dehet in nole-lilung lo. Totoang nas, baktetebes ela!

**Ama Lamtua ima-ii deng sorga, tek meman deng
Yuhanis in Sarain Atuli ka, in dadi ka**

⁵Dehet ni un peke ka elia: dedeng laih Herodes kil bandu se propinsi Yudea ka, muik atuling mes ngala Sakarias. Un na mo, at mes deng tulu agama Yahudi las. Nol un kon at mes deng tulu agama man in se upung

^a **1:1:** Ngaal *Teofilus* sa se dais Yunanin nam nahin na noan, 'atuil man in namnau Ama Lamtua'. Ni Lukas buk hmunan na, man un dulan bel Teofilus. Lukas buk nomer dua la, *Aan in Nutus sas Dehet tas*.

Abia buan na ngas. Sakarias sapa ka, ngala Elisabet. Elisabet nam kon upu-aan deng tulu agama las, lole un nam mo upung Musa kaka Harun in hua-koet.^b ⁶Oen duas nuil lolo-lolo muid Ama Lamtua Allah prenta las nol atorang ngas totoang. Atuli kon todan one. ⁷Oen duas kon blanan son, mo muik aan lo, lole Elisabet maan in hua ana ka tema son.

⁸Oe mesan na, Sakarias nol un buan Abia las haup oras in dake se Um in Kohe-kanas Tene ka, se kota Yerusalem. ⁹Muid oen in nuil-nola ka lam, tulu agama las pel lot, le taan noan asii man taam laok se Um in Kohe-kanas Tene ka Kamar in Niu Dudui ka. Se na lam, atuling na musti tuun kai bui bingis se Ama Lamtua Allah sila-mata. Dedeng na, lot ta nahi tom Sakarias. ¹⁰Kon nam un taam lako. Oras un tuun kai bui bingis se kamar ra dalen na ka, atuil hut mammo kas kohe-kanas se kintal la. ¹¹Nahkitu lam, Ama Lamtua Allah ima-ii mes deng sorga maa dil se maan in tuun kai bui bingis sa halin kanan na.

¹²Ngat net ela kon, Sakarias lii isi, didiin un taan le tao elola ka lo. ¹³Mo ima-ii in deng sorga ka tekan noan, “Sakarias! Lii deken ne! Ta Ama Lamtua Allah ming ku in kohe-kanas sa son. Ta mam ku sapat ma hua bel ku tana-ana biklobe mesa. Ku musti ngali un ngala ka, Yuhanis. ¹⁴Mam atuli hut mammo kon dalen kolo leo-leo nol mia, undeng mi haup aan son. Mam tana-ana ni tao ku dalem kolo. ¹⁵Ama Lamtua Koo Niu ka leo-leo nol una, kilan deng un ina ka in beeh una ka. Un musti luil totoang in ninu man tao le mahu ngas. Oras un tene maa ka, Ama Lamtua Allah pake un daid atuil tene.^c ¹⁶Mam un hanet atuil Israel mammo le bali muid oen Tuang nga, na Ama Lamtua Allah. ¹⁷Un oen-lalin na nol un in kuasa ka parsis el upung Elia, man Ama Lamtua mee-baha deng hmunan nua ka. Un maa muna deng kit Tuang nga. Un tao atuil blanan nas le namnau oen anan nas pait. Nol atuil in bali kudi Ama Lamtua ngas, un bali oen in nuli ka kon, le halin oen bali muid Ama Lamtua in koma ka. Nini ela lam, un tao atuli las le oen dalen nas sium Lamtua in maa kia.”^d

¹⁸Mo Sakarias ketan bali ima-ii na noan, “Elol na la?! Auk nol auk sapang ngi blanan son nian nam, taon elol le auk taan noan nias totoang bisa dadis sa?”

¹⁹Kon nam ima-ii na siut noan, “Auk niam Gabriel, Ama Lamtua Allah atulin in loka-tadu ka. Un esa man lok auk le maa tek dais banan ni bel ku.^e ²⁰Mo ku dai parsai auk in teka ki lo. Tiata, taad deng ku in nodan na elia! Ku meem ma nudu!, le ku aa nal lo deng leol neot nia, didiin oras mi in haup tana-ana ka ka. Mam ku ngat esa tuun! Ta asa man auk in teka ni lius oras sa lam dadi.”

^b 1:5: Dehet deng Bangsa Israel nol Bangsa Yahuda lalis mesa la 24:10; Dehet in Puit deng Dale Mesir 7:7 ^c 1:15: Buk in Kahi 6:3 ^d 1:17: Meliaki 4:5-6 ^e 1:19: Danial 8:16, 9:21

²¹Atuil hut mamu man kohe-kanas se likun na ngas nangan hapun lo, lole Sakarias puti taan lo tuun nam. ²²Mo oras un puit maa ka, un aa nal lo son. Hidim un bel taad nini ima ka, tukun nam oen tana noan, Ama Lamtua tulu belen dais in muun isi mes se Kamar in Niu Dudui ka.

²³Oen oras in dake ka hidi kon, Sakarias pait lako uma. ²⁴⁻²⁵Nesang lo kon Elisabet behe. Kon un huni se uma dalen tukun, didiin bulan lima. Un aa noan, “Naka Ama Lamtua! Undeng Un tulu Un dalen banan na bel auk son. Eta auk haup in hua-koet son nam, atuli las tao nahmaeng auk pait lo ka.”

Ama Lamtua ima-ii deng sorga maa tutnaal Maria

²⁶Dedeng Elisabet in behe ka laok bulan eneng kon, Ama Lamtua Allah lok Un ima-ii mes deng sorga, le lako se ingu mes ne propinsi Galilea, ngala Nasaret. Ima-ii na ngala Gabriel. ²⁷Se Nasaret muik tana-bihatang mes ngala Maria. Maria na mo biklobeng mes ngala Yusuf neleng son. Yusuf na mo laih Daud in hua-koet. Tiata ima-ii Gabriel laok tutnaal Maria.^f ²⁸Un tulu apa ka bel tana-bihatang na, le tekan noan, “Boa-blingin baat-ana! Ama Lamtua Allah huil nal ku son, le tao dais banan mes bel ku. Ama Lamtua Allah kon leo-leo nol ku, Maria.”

²⁹Ming ela kon, Maria nangan taan asa man ima-ii na in teka ka lo. Un nangan taan le in teka na nahin na saa ka lo. ³⁰Kon nam ima-ii na tek napiut noan,

“Maria! Lii deken!

Ta Ama Lamtua Allah kom le tulu bel ku Un dalen banan na.

³¹Nesang lo ka kam, ku behe,
hidim ku hua tana-ana biklobeng mesa.

Ku musti ngali Un ngala ka, *Yesus*.^g

³²Mam Un daid Atuil tene.

Nol Un nam Aan deng Ama Lamtua Allah man Lapa Dui Hihidi ka,

man Ama Lamtua noken noan, ‘Un na mo, Auk Anang esa.’

Mam Ama Lamtua Allah nikit Un le kil bandu,
banansila el Un upu kia-kaon laih Daud.

³³Un man kil bandu napiut taung atuil Israel las.^h

Ta Un in prenta ka hidi nutus taan lo.”ⁱ

³⁴Mo Maria ketan ima-ii Gabriel la noan, “Auk niin nakbuan net nol biklobe mes lo bii kon! Lam taon elol le auk beheng nga?”

^f 1:27: Matius 1:18 ^g 1:31: Se dais Ibranin nam, *Yeshua* nahin na noan ‘Ama Lamtua Allah bel boa-blingin atuli lia’. ‘Yeshua’ se dais Yunanin nam *Yesus*. Tinang kon se Matius 1:21.

^h 1:33: Dais Yunanin dul noan, ‘Un prenta Yakob um isin nas’. Un nahin na noan, ‘Un prenta atuil Israel las’. ⁱ 1:32-33: Samuel dua la 7:12, 13, 16; Yesaya 9:7

³⁵Kon ima-ii na situn noan, “Elia! Mam Ama Lamtua Allah Koo Niu ka maa se ku. Nol Ama Lamtua Allah in Lapa Dudui ka nini Un kuasa la, le buba-kabut ku. Nini ela lam, tana-ana man ku in hua na, niu baktetebebes, lole mam Ama Lamtua Allah noken noan, Un nam Auk Anang esa.

³⁶Herang deken! Ta ku nenan mes ngala Elisabet kon behe son. Un blalan son ta atuli tek noan un hua lo ka. Mo halas ni un behe laok bulan eneng son. ³⁷Ta taung Ama Lamtua Allah lam, totoang bisa dadi!”^j

³⁸Hidim Maria siut noan, “Banan. Auk niam Ama Lamtua Allah atulin in loka. Nang le totoang daid muid ku in teka ka. Auk tade le muid Ama Lamtua in koma ka.”

Hidi kon ima-ii in deng sorga na lako nang una.

Maria lako meo Elisabet

³⁹⁻⁴⁰Kaliut nal lelo ila lo, kon Maria lalaba bok deng Nasaret le lako Sakarias ingu la, man ne leten deng propinsi Yudea. Lius se ua tukun nam, un taam lako se Sakarias uma, le boa-blingin nol Elisabet.

⁴¹Nikit Elisabet ming Maria in biu le aa noan boa-blingin na kon, tana-ana in se un tain dalen na ka sapan. Ti Ama Lamtua Koo Niu ka maa tama se Elisabet. ⁴²Tiata un aa mumuun le tek noan, “Maria! Mam atuli las nikit sakeng ku ngalam ma lapa dui deng totoang bihaat in ne apan-kloma ki ngias! Mam atuli las kon nikit sakeng tana-ana in ne ku taim ma dalen na ka! ⁴³Auk kon haup in naka, undeng auk Lamtuan na ina ka maa tutnaal nol au. ⁴⁴Apin ku taam maa biu, le aa boa-blingin nol au ka, auk anang in ne auk taing ngi dalen nia ki, sapan, undeng dalen kolo. ⁴⁵Ama Lamtua Allah tulu Un dalen banan na bel ku son, undeng ku parsai noan, Un daek muid Un in hida ka.”

Maria naka-naka Ama Lamtua Allah

⁴⁶Maria aa noan,

“Deng auk daleng ngi esa-esa kia,
auk nikit sakeng Ama Lamtua ngala ka lapa-lapa!

⁴⁷Auk daleng ngi kolo isi,
undeng Ama Lamtua Allah bel boa-blingin au!

⁴⁸Un tinang auk babanan son,
molota auk niam Un atulin in loka-loka man muik nahin lo.
Ninin deng oras nia, mam totoang atuli li nangan noan auk niam,
bihaat man ulat banan dudui,^k

⁴⁹undeng Ama Lamtua tao bel auk dasi-dais in herang.
Un nam Kuasa Dui Hihidi nol Niu Dui.

⁵⁰Ama Lamtua Allah tulu dael kasiang tutungus bel totoang atuil in todan-lahing se Una ngas,

^j 1:37: Dehet deng Apan-kloma ki in Dadi ka 18:14 ^k 1:48: Samuel mesa la 1:11

deng in hua-koet mesa, lako in hua-koet tenga las.

51 Un nini Un in kuasa ka,

le tao didaa atuil in bon batu ngas.

52 Un tao nahu atuli-atuil in kil kuasa ngas,

undeng oen in koaok daat ta.

Mo Un nikit sakeng atuil in tao apa ka deng dadale ngas.¹

53 Un nalo atuil in lubang ngas didiin silis,

mo Un nulut soleng atuil in muki ngas

le lakos nol iman mosa.

54 Un tulung Un atulin Israel las,

nol tulu Un in namnau one ka tutungus.

55 Hmunan nua, Un butu-kil in hida nol kit upu kia-kaon nas,

upung Abraham nol un in hua-koet tas totoang.

Halas ni in hida na butu-kil napiut.^m

56 Maria daad nol Elisabet bulan tilu, hidi halas-sam un pait lako uma, ne Nasaret.

Elisabet hua Yuhanis

57Oras sa maa lius kon, Elisabet hua tana-ana biklobeng mesa. 58Dehet na holhising lako se un nenan nas nol iung na isin na totoang, noan, Ama Lamtua Allah tulu Un dalen banan na, le bel Elisabet tana-ana mes son. Kon oen totoang dalen kolo.

59Nikit tana-ana na umur lelo paul kon, oen sunat un muid atuil Yahudi las atorang nga. Hidim oen le ngali tana-ana na, Sakarias muid un ama ka ngala ka.ⁿ 60Mo un ina Elisabet dai tao lo, le tek noan, “Ela deken! Un ngala ka, musti Yuhanis!”

61Mo oen situn noan, “Tasao le huil ngaal Yuhanis sia? Muik tahan atuli mes lo kon deng mi nenan nias, man muik ngalan ela!” 62Hidim oen aa nol Sakarias nini in tulu, le ketan noan un kom le ngali tana-ana na ngala asii la.

63Kon Sakarias tulu le nodan baut in dula. Ta oen kat belen, ti un dul noan, “Un ngala Yuhanis!” Kon nam atuli las totoang hera-herang.

64Nahkiut tuun nam, Sakarias meen in nudu' na banan meman. Hidim un nikit in naka bel Ama Lamtua Allah. 65Ta totoang atuil in daad dadani se na ngas lii nol herang. Kon nam dehet na holhising deng baha laok baha, didiin totoang atuil in se leten-leten deng propinsi Yudea ngas kon ming hapu. 66Atuil in ming dehet na ngas nangan-nangan noan, “Langa son, le Ama Lamtua in kuasa ka leo-leo nol tana-ana na. Ta eta un tene maa kam, un daid atuil tuladang elola le?”

¹ 1:52: Ayub 5:11, 12:19 ^m 1:46-55: Dehet deng Apan-kloma ki in Dadi ka 17:7; Samuel mesa la 2:1-10 ⁿ 1:59: Atorang deng Tulu Agama las 12:3

Sakarias naka-naka Ama Lamtua Allah

67 Nikit Sakarias aa nal pait tukun nam, Ama Lamtua Koo Niu ka maa tama se una. Tiata un tek noan,

68 “Naka Ama Lamtua Allah, atuil Israel las, Lamtuan na!

Ta Un maa son, le sui Un atulin nas,
halin nam oen banansila el ata ka pait lo.

69 Ama Lamtua nikit Atuli mesa, man in kuasa ka muun isi,
le mam bel boa-blingin kita.

Un nam deng laih Daud in hua-koet.

70 Ama Lamtua hid nias meman son deng hmunan hesa kua,
nini Un mee-baah in muid Un tutungus sas.

71 Halas ni Un le sao kit

deng kit musu las,
nol atuli-atuil man pesang dael nol kita ngas.

72-73 Un tulu Un dalen banan na bel kit upu kia-kaon nas,
undeng Un nangan nakekeon Un in hid one ka,
man Un butun nol upung Abraham.

74 Un sao kit son deng kit musu las,
le halin kit todan-lahing se Una,
nol in lii-tidu lo.

75 Un sao kit son,

le halin nam kit in nuli ki niu, nol lolo tutungus se Un sila-mata ka.

76 Yuhanis! Ku niam, auk anang.

Mam atuli li taan noan, ku niam mo, Ama Lamtua Allah man
Lapa Dui Hihidi ka mee-baha.

Mam ku laok tek atuli las,
le oen sodo-sium Tuang in maa kia.^o

77 Nol ku laok tulu lalan bel Ama Lamtua atulin nas,
le halin oen taan noan oen haup boa-blingin,
undeng Ama Lamtua kose soleng oen in kula-sala ngas.

78-79 Ama Lamtua dalen na duda nol namnau kita,
tiata Un bel kit dola balu,
banansila el leol balu, man kil langa balu.

Kit laok ne mitang dalen,
nol lii in mate,
undeng kit daem nol Ama Lamtua lo bii,
mo mam Un bel kit langa le pel nol kit lakong se lalan in dame ka.”^p

° 1:76: Meliaki 3:1 ^p 1:79: Yesaya 9:2

⁸⁰Hidi kon lelon laok lelon nam, Yuhanis tene keko lako. Ama Lamtua Koo Niu ka kon tao tes una. Un tene maa kon, un lako daad se maan in muik atuil lo, didiin un nikit un osa la bel atuil Israel las.

Maria hua Lamtua Yesus

(Matius 1:18-25)

2 ¹⁻²Dedeng Kirenus daid gubernur se Siria, lahing tuan Agustus sa puting prenta mes elia, “Totoang atuil man hutu-atan deng pamarenta Roma la in kuasa ngas, musti pait oen ingu-mana las le muid in sensus!” Pamarenta Roma la in kaih un hutu-atan nas laih hmunan na ka, na. ³Tiata atuli las totoang pait oen ingu-mana, le muid sensus.

⁴⁻⁵Lam dedeng na, Yusuf daad se jung Nasaret ne propinsi Galilea. Un neleng Maria, man behe son. Yusuf na mo laih Daud in hua-koet, tiata un musti pait lako laih Daud kota la, Betlehem, ne propinsi Yudea le muid sensus.

Undeng na le oen duas bok lakos se kota Betlehem. ⁶Oen lakos lius se luas nesang lo kam, Maria oras in hua ka maa lisu. ⁷Mo se na, oen haup kamar se um in hani ngas lo. Tiata oen tamas lakos se okat mesa. Kon nam Maria hua Ana hmunan na, Aan biklobe. Hidim oen duas losen nini kitu, le nene laok se hmukit tas poo ka.

Ama Lamtua Allah tek atuil in lolo-poa ngas

⁸Duman na, atuil in lolo-poa hmukit at ila lo, melang le doh oen laen nol lae-blai las se epe mesa, se kota la likun na.

⁹Nahkiut tuun nam, oen ngat net Ama Lamtua Allah ima-ii mes deng sorga. Hidim Ama Lamtua langa ka kaloe pukiu one, kon oen lii isi. ¹⁰Mo ima-ii na tekas noan,

“Mi lii deken, le hii babanan ne! Ta auk maa le tek mi deng dais banan mesa. Totoang atuil in ming haup dais ni ngias, taon elola ko dalen kolo.

¹¹Dais banan ni isin na elia:

Leol ni bihatang mes hua Kristus son, ne Betlehem, laih Daud kota la!

Kristus na mo, Atuling man Ama Lamtua Allah in hid meman son, deng lolo hmunan nua ka.

Ama Lamtua tunang Un maa le bel boa-blingin atuli li deng oen in kula-sala ngas!

Una, man mam atuli li haman noan, ‘Lamtua!’

¹²Mam mi in taan Una ka elia: mi tutnaal tana-ana blutu mea mesa, man losen nini kitu. Un nini ne hmukit tas poo ka dalen.”

¹³Un tek hidi ela kon, nahkitu lam Ama Lamtua Allah ima-ii deng sorga mamo isi maas le nakbuan nol una. Hidim oen naka Ama Lamtua nini in tao dani noan,

14 “Kaim nikit sakeng Ama Lamtua Allah ngala ka lapa-lapa!

Un man daad le kil bandu se apan man lapa dui hihidi kua.

Ama Lamtua Allah le tao daem atuli-atuil in se dale-dapang nias,
man tao Un dalen kolo ngas!”

15 Hidi nam, Ama Lamtua ima-ii las pait lakos sorgas. Kon atuil in lolo-poa ngas tek apa noan, “Hoe! Maa le kit laok Betlehem, le tinang tana-ana mea na le! Ta Ama Lamtua tek kit dehet na son nan.”

16 Kon nam oen lalaba tuun lakos bus el Betlehem. Lius se luas kon oen tutnaal Maria nol Yusuf. Oen kon ngat net Tana-ana blutu mea na, nini se hmukit tas poo ka dalen.

17 Nikit oen ngat net Tana-ana na kon, oen dehet noan, “Apin Ama Lamtua Allah ima-ii deng sorga tek kaim son deng Tana-ana nia!” Hidi nam oen dehet beles totoang asa man oen in tutnala ka.

18 Ming atuil in lolo-poa ngas in dehet ela ka kon, oen totoang herang-herang. 19 Mo Maria pesang totoang in dading nas se un dalen na. Nol nangan ete-ete le nuting nahin na elola. 20 Hidi kon atuil in lolo-poa ngas pait lakos oen laen nol lae-blai las. Oen nikit sakeng Ama Lamtua Allah ngala ka lapa-lapa. Oen nodan mammo se Una, undeng oen in ming nol in neta ka, tom nol asa man Ama Lamtua ima-ii la in teka ka.

Tana-ana blutu mea na, oen ngali *Yesus*

21 Hua hidu Tana-ana na lelo palu lam, oen sunat muid upung Musa atorang nga. Kon Un ina-aman nas ngali, ‘Yesus’. Ngal na ka, ngal man ima-ii in deng sorga ka in tek oen son, se oras Un ina ka in beeh Un lo bii ka.^q

Oen nol *Yesus* lako se Um in Kohe-kanas Tene ka

22 Muik atorang mes deng upung Musa, man tek noan, bihaat man hua hidu nal lelo buk aat ta, musti laok tao muid hadat in hiti-lingin, le tao niu apan se Um in Kohe-kanas Tene ka. Nini ela lam, oen boel in taam se Um in Kohe-kanas sa pait, el in biasa ka. Tiata Yusuf nol Maria lakos kota Yerusalem, le tao muid hadat na. Kon oen kil nol *Yesus*, man ana blutu mea nabale, lako se Um in Kohe-kanas Tene ka dalen, le sao Un daid Ama Lamtua nena.^r 23 Oen tao muid Ama Lamtua atorang man tek noan, “Bihaat in hua aan hmunan na, eta aan biklobe lam un musti sao tana-ana na le daid Ama Lamtua nena.”^s 24 Eta sao tana-ana na bel Ama Lamtua muid Un atorang nga lam, un ina-aman nas musti bel tiul-tuan ina-lakin, tamlom hmuktai ana dua, le daid in tunu-dadung. Tiata Yusuf nol Maria daek muid atorang na.^t

^q 2:21: Lukas 1:31; Atorang deng Tulu Agama las 12:3 ^r 2:22: Atorang deng Tulu Agama las 12:1-8 ^s 2:23: Dehet in Puit deng Dale Mesir 13:2, 12 ^t 2:22-24: Atorang deng Tulu Agama las 12:6-8

**Simeon tek noan Tana-ana Yesus sa nam mo,
Kristus, man Ama Lamtua Allah hid son na**

²⁵⁻²⁶Dedeng na, muik blalan mes ngala Simeon, daad se kota Yerusalem. Un nam mo, atuil in dalen lolo nol kom isi le net Ama Lamtua. Ama Lamtua Koo Niu ka tek un son noan, mam un net Kristus le, halasam un mate. Kristus na, man mam bel boa-blingin atuil Israel las.

²⁷Leol na, Ama Lamtua Koo Niu ka pel nol Simeon lako Um in Kohekanas Tene ka, tom nol Yesus ina-aman nas in kil nol Un lako se la, le sao daid Ama Lamtua nena ka. ²⁸Ngat net Tana-ana na kon, ama Simeon simun le kokon, hidim un naka Ama Lamtua Allah, le tek noan,

²⁹“Naka Ama Lamtua!

Ta Ama Lamtua daek muid asa man Un in hid au ka son.

Tiata Ama Lamtua bisa sao auk tia,

le halin nam auk mateng nol babanan,

³⁰ta auk net Atuling man Ama Lamtua tunang maa,

le bel boa-blingin kaim deng kaim in kula-sala ngias sa son!

³¹Ama Lamtua pake Tana-ana nia,

le bel boa-blingin bangsa-bangsa lias totoang.

³²Mam Un banansila el langa in kaloe',

man kil in todan bel Ama Lamtua bangsan Israel las.

Un kon banansila el langa,

man tulu Ama Lamtua lalan na

bel totoang bangsa didang ngas sa.”^u

³³Ming ela kon, Yusuf nol Maria herang isi nol asa man ama Simeon in aa deng oen Anan na ka. ³⁴Hidi nam, Simeon aa le bel oen hangun. Un kon tek Maria noan, “Yesus mama! Mam atuli hut mamo se Israel hutun soleng maam Ana kia. Mo oen in tao saol Una ka, mam tom bali one. Maam Ana ki kon, tao atuli hut mamo dalen kolo. ³⁵Nini ela lam, mam Ama Lamtua tek tulu-balang totoang atuli li dalen in banan-daat ta. Mo ku, Maria, mam haup in susa-daat ngele, banansila el suli in hai tama lako se ku hupum ma ka.”

Ina Hanaa nodan mamo se Ama Lamtua, undeng Yesus

³⁶⁻³⁷Se Um in Kohe-kanas Tene ka kon muik blalan bihatang mesa, ngala Hanaa. Un umur buk palu beas aat son. Un ama ka, ngala Fanuel deng ngaal Aser. Un saap hidi taun iut kon, un sapa-bikloben na mate nang una. Upung Hanaa nam mo, Ama Lamtua Allah mee-baha. Un in daek lelo-duman na, kohe-kanas nol telang se Um in Kohe-kanas Tene ka, le todan-lahing Ama Lamtua Allah.

^u 2:32: Yesaya 42:6, 49:6, 52:10

³⁸Dedeng Simeon in aa nol Yusuf duas Maria ka, blalan bihatang na maa dadani le hii one, kon un naka-naka Ama Lamtua Allah. Hidi nam, un aa deng Yesus apa ka, bel totoang atuil in nata-natang Lahing man Ama Lamtua hid son, le tunang maa halin sao puting bangsa Israel las sa.

Yusuf, Maria, nol oen Anan Yesus pait lakos iung Nasaret

³⁹Daek muid upung Musa atorang ngas totoang hidi se kota Yerusalem kon, Yusuf nol Maria pait lakos propinsi Galilea, se oen ingu la, iung Nasaret.^y ⁴⁰Kon oen Anan Yesus tene maa, Un apa ka kuat-tes, hidim Un taan taplaeng, nol Un kon nangan taan dasi mammo. Ama Lamtua Allah kon tulu dalen banan na bel Una.

Yesus se Um in Kohe-kanas Tene ka

⁴¹Taun-taun nam, Yusuf nol Maria lakos kota Yerusalem, le muid fesat Paska se las.^w ⁴²Oe mesan na, dedeng Yesus umur taun hngul dua kon, oen leo-leo lakos se Yerusalem le muid fesat Paska el in biasa ka. ⁴³⁻⁴⁴Lelo-leol Paska las mana le hidis kon, Yusuf nol Maria pait lakos el Nasaret, leo-leo nol atuil hut mammo man in pait lakos Galilea ngas. Mo oen taan lo, molota Yesus dada bii ne Yerusalem. Oen bali le Un laok leo-leo nol Un tapan nas. Mo didiin lelo-maun kon, oen net Un lo. Tiata oen lako-pait le nuting Un se oen nenan nas nol oen tapan nas. ⁴⁵Undeng tutnalan lo, tiata oen pait lakos Yerusalem le nuting Un se lua.

⁴⁶Lakos lius se uas kon, oen nuti-nuting Un didiin lelo tilu, halas-sam tutnalan se Um in Kohe-kanas Tene ka dalen. Un daad le keket-ketan nol guru-guru agama Yahudi las. ⁴⁷Totoang atuil in ming Yesus sas heraherang, undeng Un nangan taan isi baktetebebes, isin deng Ama Lamtua Allah in Dula ngas. Un kon siut nal oen in ketan Una ngas nol banan. ⁴⁸Net ela kon, Un ina-aman nas nahkitu nol herang. Hidim Un ina ka tek noan, “Yesus! Tasao le Ku tao sus kaim eli lia? Auk nol Ku amam mi net lalan lo nol kaim nangan Ku isi, hidim kaim lako-pait pukiu le nuting Ku!”

⁴⁹Mo Yesus siut noan, “Tasao le maam nol paap susa-kae in nuting Au kia? Mi taan esan tuun! Auk muik in dake ne Auk Amang ngi Uma.” ⁵⁰Mo oen nangan taan Un in aa na nahin na isi lo.

⁵¹Hidi nam oen tilus pait lakos Nasaret. Yesus muid Un mama nol papa in prenta ngas. Kon Un mama pesang dais nas totoang se un dalen na. ⁵²Yesus tene le maa, Un koon na tuan nol kil taan apa ka keko lako. Ama Lamtua Allah nol atuli li kon namnau Una.^x

^y 2:39: Matius 2:23 ^w 2:41: Dehet in Puit deng Dale Mesir 12:1-27; Dehet Ulang deng Lalan in Nuli 16:1-8 ^x 2:52: Samuel mesa la 2:26; Dasi-dais Lila 3:4

Yuhanis in Sarain Atuli ka nikit un osa la
(*Matius 3:1-12; Markus 1:1-8; Yuhanis 1:19-28*)

3 ¹⁻²Dedeng na Tiberius daid kaiser le kil bandu se Roma taun hngul lima son. Pontius Pilatus daid gubernur se propinsi Yudea. Herodes daid gubernur se propinsi Galilea. Herodes kaka Filipus, daid gubernur se propinsi Iturea nol propinsi Trakonitis. Nol Lisaniyas daid gubernur se propinsi Abilene.^y Hanas nol Kayafas kon daid tuang tene deng tulu agama Yahudi las se kota Yerusalem.

Lam oras na, Yuhanis, Sakarias ana ka, daad se maan in ete tuun katang nol ingu las. Se na, Ama Lamtua Allah bel Un in hida ngas se Yuhanis. ³Ming hidi kon, Yuhanis lako se totoang ingu-iung man in dadani nol palun Yordan nas, le tek atuli las noan, “Mi musti hao, le nang soleng mi in kula-sala ngas totoang, halin nam Ama Lamtua Allah kose soleng mi in kula-sala ngas. Hidim mi musti sarani, le halin daid tada noan, mi babanan nol Ama Lamtua son.”

⁴Hmunan nu, Ama Lamtua mee-baah Yesaya ka dul son deng Yuhanis noan,

“Muik atuli mes ne maan in muik atuil lo haman tek mumuun noan,
‘Totoang atuli li mana-mana le daek babanan lalan na, halin sium
Ama Lamtua in maa kia!

Tao titu lalan na le sodo-sium Una.

⁵Boa titu dale hhubun nas.

Tutu leten nas le tatai.

Tao titu lalan hilu las.

Lalan buk-bakin nas taos le doson.

⁶Nang le totoang atuil in deng bangsa-bangsa li ngias,
taan haup noan,

Ama Lamtua le bel boa-blingin atuli li deng oen in kula-sala
ngas.’^z

⁷Atuli hut mamoo maa deng ola-ol le nodan Yuhanis sarain one. Mo un baet oen noan, “Hoe! Atuil in nole-lilung daat me! Mi niam tuladang el

^y **3:1-2:** Pamarenta Roma la pake atuil Yahudi mesa, ngala *Yosefus*, le dul sejara deng negara Israel se dedeng na. Un kon dul deng atuil in kil prenta ngas nol oen nenan nas. Undeng na le kit tana noan, Herodes in mo nia ki ngaal didang nga *Herodes Antipas*. Un ama ka mo, *Herodes Tene* ka (Matius 2:1-22; Lukas 1:5). *Filipus* in mo bango nia ki, Herodes Antipas kaka ka. Filipus ama ka kon Herodes Tene; un ina ka ngala Kleopatra, bihaat deng Yerusalem. Un saap nol Salome, Herodias ana ka. *Filipus* in mo peke 3:19 ki ki, na *Filipus* didang pait. Un nam Herodes Antipas palin. Un ama ka kon Herodes Tene ka; mo un ina ka ngala, ina Mariamne. Un saap nol Herodias. Oen duwas anan na ngala Salome. Mo un kaka Herodes Antipas kat lai-niin un sapa-bihatan, Herodias. (Matius 14:3; Markus 6:17; Lukas 3:19). ^z **3:4-6:** Yesaya 40:3-5

ul in muik lasong nga! Mi bali le mi putim nal deng Ama Lamtua hukung nga nini lalan in hlak le pesang deng mi in kula-sala ngas se! Loo! Ta nesang lo ka kam, Ama Lamtua nahu hukung bel totoang atuil man pesang baktetebes lo ngas.^a ⁸ Mi nangan noan, 'Auk haup in hukung lo, undeng auk niam upung Abraham in hua-koet' deken! Ta hapun deng ol le ela la? In ela na tulung nal mi lo, undeng na tao mi le daid atuil niu lo. Ama Lamtua daek nal batu-baut nias le daid upung Abraham in hua-koet. Auk tek mia le! Tulu mi in nuli ka noan, mi bali kudi nang soleng mi in kula-sala ngas son, le muid se Ama Lamtua.^b ⁹ Mi musti daek dais banan nas. Eta lo kam, Ama Lamtua hukung in naih tom mia ka, ngele, banansila el atuli dait soleng kai ina ka deng klaput ta nini taa. Ela son na! Kai ina in muik isin banan lo ka, muik ambak lo! Tiata in banan dui ka, dait soleng hidim pasang tamang lako ai dalen."^c

¹⁰ Hidi kon atuil hut mammo kas ketan Yuhanis noan, "Tiata kaim musti tao elola la?"

¹¹ Kon un situs noan, "Eta ku muik kado dua lam, bel mes se atuil in muik kaod lo ngas. Eta ku muik in kaa kam, bating bel atuil man muik in kaa lo ngas."

¹² Hidim atuil in sium bea ngas maas le nodan Yuhanis sarain one. Oen ketan un noan, "Ama guru! Kaim musti tao elola la?"^d

¹³ Un situs noan, "Mi kom in nole-lilung daat. Mo kilan deng leol neot nia, mi musti daek lolo-lolo tia. Eta sium bea lam mammo dui deng pamarenta la atorang nga deken. Nang le hutu las baen bea muid atorang nga."

¹⁴ Muik tentara at ila lo kon se na. Oen ketan Yuhanis elia, "Etan kami lam, elola la? Kaim musti tao elola la?"

Kon un situs noan, "Boel nuhu-dau atuli las duit tas muid mi in koma ka deken. Nol tukut-klaa atuil dadahut deken. Molam mi musti dalen kolo, nol gaji man mi in sium nol niu na."

¹⁵ Ming un aa ela kon, atuli las totoang kisi apa le hulu-hulu noan, "Idaah! Tamlom mo Yuhanis nia mo Kristus man hmunan nu Ama Lamtua hid son le tunang maa ka le?!"

¹⁶ Mo Yuhanis kaing oen noan, "Hii babanan! Mam muik Atuling mes le maa, Un uhu dui deng au. Suma daid Un atulin in loka-loka tuun kon no, auk tatai lo.^e Auk suma sarain mi nini ui tuun, mo mam Un in dake ka uhu dui deng au. Ta mam Un tao inu mi dalen nas nini Ama Lamtua Koo Niu ka. Nol Un tao niu mia, banansila el atuli in nini ai le loe soleng

^a 3:7: Matius 12:34, 23:33 ^b 3:8: Yuhanis 8:33 ^c 3:9: Matius 7:19 ^d 3:12: Lukas 7:29
^e 3:16: In dula dais Yunanin esa ka dul noan, 'le loat un nahan na talin na tuun kon no, auk tatai lo.' Un nahin na noan, Yuhanis suma atuil ana tuun, tiata daid Lamtua Yesus ata in loka-loka tuun kon, un nataka kam tatai lo.

hlukat ta. ¹⁷Un hukung atuil in tao kula ngas, banansila el atuil in daek klapa ngas nini angin, le huu soleng ael aha ka deng ael beas sa ka. Hidi nam un pesang ael niu ka lako se tongleo dalen, mo loe soleng ael aha kas. Ela kon nol atuil man in tao kula-sala ngas. Mam Kristus hukung one, nini in pasang tamang oen lakos ai man in maet taan lo ka dalen.”

¹⁸Nini ela, Yuhanis tek nuting atuli las dasi mamomamo, nol tekas deng Ama Lamtua Dehet Dais Banan na.

¹⁹⁻²⁰Dedeng na, Yuhanis kon aa langa-langa deng Herodes in tao kula ngas. Un dehet ta elia: Herodes na mo, gubernur se propinsi Galilea. Un in tao kula ka mamom isi son. Tuladang el un nuu nal un palin na sapa-bihatan na, ngala Herodias. Molota un palin na nuli nabale, hidim dai nol Herodias lo bii. Herodes lalan in nuli man tom lo na, man tao Yuhanis le kaing un langa-langa, dadin nam Herodes koon-mali isi nol una la. Tiata Herodes tadu un atulin nas daek Yuhanis le pasang tamang lako bui dalen.^f

Yuhanis sarain Lamtua Yesus
(*Matius 3:13-17; Markus 1:9-11*)

²¹Hmunan nua, oras oen daek Yuhanis lo bii ka, un sarain atuli hut mamom. Nol un kon sarain Yesus. Hidi kon Yesus kohe-kanas, ti apan na holsai. ²²Kon nam Ama Lamtua Allah Koo Niu ka niu maa se Una. Koo Niu na tuladang el korkifi ka. Hidim muik fala mes deng apan nu tek noan,

“Ku niam, Auk Anang in namnau ka.
Ku tao Auk daleng ngi kolo tutungus.”^g

Lamtua Yesus upu kia-kaon nas kilan deng ama Yusuf
(*Matius 1:1-17*)

²³Dedeng Yesus nikit in tek atuli las deng Ama Lamtua lalan in nuli ka ka, nataka le Un umur taun buk tilu. Atuli las tana ka noan, Yesus na mo Yusuf ana. Yusuf upu kia-kaon nas, elia:

- Yusuf ama ka ngala, Eli.
- ²⁴ Eli ama ka ngala, Matat.
Matat ama ka ngala, Lewi.
Lewi ama ka ngala, Melki.
Melki ama ka ngala, Yanai.
Yanai ama ka ngala, Yusuf.
- ²⁵ Yusuf ama ka ngala, Matatias.

^f 3:19-20: Les catatan kaki in ne Lukas 3:1-2. Ngat kon Matius 14:3-4; Markus 6:17-18.

^g 3:22: Dehet deng Apan-kloma ki in Dadi ka 22:2; Buk in Naka-nahalit 2:7; Yesaya 42:1; Matius 3:17; Markus 1:11; Lukas 9:35

- Matatias ama ka ngala, Amos.
 Amos ama ka ngala, Nahum.
 Nahum ama ka ngala, Hesli.
 Hesli ama ka ngala, Nagai.
 26 Nagai ama ka ngala, Maat.
 Maat ama ka ngala, Matatias.
 Matatias ama ka ngala, Semein.
 Semein ama ka ngala, Yosek.
 Yosek ama ka ngala, Yoda.
 27 Yoda ama ka ngala, Yohanan.
 Yohanan ama ka ngala, Resa.
 Resa ama ka ngala, Serubabel.
 Serubabel ama ka ngala, Selatiel.
 Selatiel ama ka ngala, Neri.
 28 Neri ama ka ngala, Melki.
 Melki ama ka ngala, Adi.
 Adi ama ka ngala, Kosam.
 Kosam ama ka ngala, Elmadam.
 Elmadam ama ka ngala, Er.
 29 Er ama ka ngala, Yosua.
 Yosua ama ka ngala, Elieser.
 Elieser ama ka ngala, Yorim.
 Yorim ama ka ngala, Matat.
 Matat ama ka ngala, Lewi.
 30 Lewi ama ka ngala, Simeon.
 Simeon ama ka ngala, Yahuda.
 Yahuda ama ka ngala, Yusuf.
 Yusuf ama ka ngala, Yonam.
 Yonam ama ka ngala, Elyakim.
 31 Elyakim ama ka ngala, Melea.
 Melea ama ka ngala, Mena.
 Mena ama ka ngala, Matata.
 Matata ama ka ngala, Natan.
 Natan ama ka ngala, Daud.
 32 Daud ama ka ngala, Isai.
 Isai ama ka ngala, Obet.
 Obet ama ka ngala, Boas.
 Boas ama ka ngala, Salmun.
 Salmun ama ka ngala, Nahason.
 33 Nahason ama ka ngala, Aminadab.
 Aminadab ama ka ngala, Admin.
 Admin ama ka ngala, Ami.

- Ami ama ka ngala, Hesron.
 Hesron ama ka ngala, Peres.
 Peres ama ka ngala, Yahuda.
 34 Yahuda ama ka ngala, Yakob.
 Yakob ama ka ngala, Isak.
 Isak ama ka ngala, Abraham.
 Abraham ama ka ngala, Tera.
 Tera ama ka ngala, Nahor.
 35 Nahor ama ka ngala, Seruk.
 Seruk ama ka ngala, Rehu.
 Rehu ama ka ngala, Pelek.
 Pelek ama ka ngala, Eber.
 Eber ama ka ngala, Sela.
 36 Sela ama ka ngala, Kenan.
 Kenan ama ka ngala, Arpaksad.
 Arpaksad ama ka ngala, Sem.
 Sem ama ka ngala, Noh.
 Noh ama ka ngala, Lamek.
 37 Lamek ama ka ngala, Metusalak.
 Metusalak ama ka ngala, Henok.
 Henok ama ka ngala, Yared.
 Yared ama ka ngala, Mahalalel.
 Mahalalel ama ka ngala, Kenan.
 38 Kenan ama ka ngala, Enos.
 Enos ama ka ngala, Set.
 Set ama ka ngala, Adam.
 Adam nam mo, Ama Lamtua Allah ana in koet ta.

Uikjale kas laih luan na sob Lamtua Yesus
(Matius 4:1-11; Markus 1:12-13)

4 ¹Nikit Yuhanis sarain hidi Yesus kon, Yesus lako nang palun Yordan. Ama Lamtua Koo Niu ka leo-leo nol Una. Hidim Koo Niu ka kil nol Un lako se maan in ete tuun mesa. ²Yesus daad se la didiin lelo buk aat. Mo leol buk aat nas Un kaa sa-saa mes lo kon, tiata Un lubu isi. Kon uikjale kas laih tuan na maa neleng soba-naan Una.

³Un aa nol Yesus noan, “Eta meman Ku niam Lamtua Allah Ana kam, Ku muik kuasa. Tiata tadu baut nias le daid ruti, halin nam Ku kaa tia.”

⁴Mo Yesus situn noan, “Ku taan loo ke?! Ta dulan son ne Ama Lamtua Allah Buk Niu ka dalen noan,

‘Atuli li nuli suma undeng in kaa sii lo!’ ”^h

^h 4:4: Dehet Ulang deng Lalan in Nuli 8:3; Matius 4:4

⁵Hidi nam uikjale kas laih tuan na kil nol Un lako se maan in lapa mesa. Kon un tulu belen totoang pamarenta in se apan-kloma ki ngias nol oen hmuki-nalan nas. ⁶Hidim un hanet Yesus noan, “Totoang pamarenta li nol oen in kuasa ngas, auk nena! Ela kon nol oen in muun-tes sas! Tiata auk muik hak le bel asii tukun, muid auk in koma kia. ⁷Auk kom le bel Ku nias totoang. Suma Ku musti tao dasi mes muna le, halas-sam auk bel Kus. Kahan tuun! Ku suma todan-lahing se au! Na sii!”

⁸Mo Yesus siut bali noan, “Hapun se ola na la? Ta ne Ama Lamtua Allah Buk Niu ka dul elia,

‘Ku musti todan-lahing se Ama Lamtua Allah sii.

Nol ku musti lii-lau Una.’”ⁱ

⁹Hidi na lam, uikjale kas laih tuan na kil nol Yesus lako se kota Yerusalem. Lius se las kon, un kil sakeng nol Yesus lako se Um in Kohe-kanas Tene ka maan in lapa dui ka. Hidim un tekan noan, “Eta meman Ku niam Ama Lamtua Allah Ana baktetebebes sam, pul niu lako dale ku tia!

¹⁰Ta muik dulan son ne Ama Lamtua Allah Buk Niu ka noan,

‘Mam Ama Lamtua Allah tadu Un ima-ii las deng sorga,
le doh Ku.

¹¹Mam oen maas le tod Ku,

halin nam Ku iim ma, binung tom baut ana mes lo kon.’”^j

¹²Mo Yesus situn noan, “Boel liun Auk ela deken. Ta muik dulan ne Ama Lamtua Allah Buk Niu ka noan,

‘Sob Ama Lamtua Allah deken!’”^k

¹³Uikjale kas laih tuan na soba-naana Yesus nini lalan bili-ngala, mo nal Un lo. Kon nam un lako nang soleng Yesus, le natang oras banan pait.

**Lamtua Yesus lako se Galilea le tek atuli las deng Ama Lamtua Dehet
Dais Banan na**

(Matius 4:12-17; Markus 1:14-15)

¹⁴Hidi na kon, Yesus pait lako propinsi Galilea, lole Ama Lamtua Koo Niu ka bel Un kuasa. Nesang lo kon, atuil in se dale Galilea ngas mulai ming hapu, nol taan deng Un ngala ka. ¹⁵Un tui atuli las, se atuil Yahudi las um in kohe-kanas sas se ola-ola. Kon atuli las naka Un noan, “Yesus nam muun isi!”

Atuli las sium Lamtua Yesus se iung Nasaret lo

(Matius 13:53-58; Markus 6:1-6)

¹⁶Oe mesan na, Yesus maa se iung Nasaret, na Un ingu-mana la. Tom nol atuil Yahudi las leol in Kohe-kanas sa, man oen noken noan ‘Sabat’,

ⁱ 4:8: Dehet Ulang deng Lalan in Nuli 6:13 ^j 4:10-11: Buk in Naka-nahalit 91:11-12

^k 4:12: Dehet Ulang deng Lalan in Nuli 6:16

kon Un taam lako oen um in kohe-kanas sa banansila el in biasa ka. Hidim Un hangu dil le noan les deng Ama Lamtua Allah in Dula Niu ka. ¹⁷Kon oen doong belen upung Yesaya in dula ka. Ta Un bokan le nuting bango, hidim les elia,

¹⁸ “Ama Lamtua Allah Koo la in kuasa ka muik ne Au.

Undeng na le, Un tulu Au,

le tek Ama Lamtua Dehet-dasin Banan na bel atuil kasiang ngas.

Un nutus Auk son,

le tekas noan,

in ne bui daleng ngas, mam putis;

atuil tedo kas, mam ngat net pait;

man tom in tudan-kida ngas, mam haup in sas-sao.

¹⁹ Ta halas ni Ama Lamtua oras sa maa lius son,

le bel boa-blingin Un atulin nas.”^{l m}

²⁰Les hidi in dula na kon, Yesus lulun pait le tunang lako bel tulu in kil ibadat ta, hidim Un lako dada. Totoang atuil man se um in kohe-kanas sa dalen nas, ngat nakekeon Un tuun. ²¹Kon Un tek oen noan, “Asa man mi in ming son deng Ama Lamtua Allah in Dula Niu apin na ka, halas ni daid son!”

²²Kon totoang atuil in se la ngas herang nol Yesus in aa ka, ta oen naka-naka Un noan, “Wuih! Asa man apin Un in aa ka, banan na le! Molota Un niam, Yusuf Ana ta lo? Taon elola le Un muun isi ela lia le?”

²³Kon Yesus situs elia, “Taon elola ko mi totoang tana le muik in teka noan, ‘Hoe dokter! Tao banan ku apam ma esa muna le!’ Mi le pake dais na le diuk bali Auk noan, ‘Tasao le Ku tao bel kaim taad herang lo, banansila el Ku in tao son se kota Kapernaum ma le?’ ²⁴In toma ka elia: atuli li dai sium Ama Lamtua mee-baha la, se un ingu-mana la esa lo.”

²⁵⁻²⁶Kat kleta deng Ama Lamtua mee-baah, upung Elia. Oe mesan na, ulan nauh lo taun tiul tailuang. Dedeng na, muik bebalu mamo se Israel. Mo Ama Lamtua nutus upung Elia le laok tulung oen se Israel lo. Ama Lamtua suma tunang un lako se blalan bihaat bebalu mesa, se iung Sarfat dani nol kota Sidon. Molota blalan bihatang na, atuil Yahudi lo. Mo un parsai Ama Lamtua Allah in kuasa ka.^o

²⁷Kat kleta didang pait deng Ama Lamtua mee-baah, Elisa. Dedeng na, muik atuil Yahudi mamo tom iil baih-bluku^p se Israel. Mo Ama Lamtua tao banan oen lo. Ama Lamtua suma lok Elisa le tao banan atuling in

^l 4:18,19: Bango dua nias muid parsis in dula ne dais Yunanin esa ka. Alkitab dais Blain (TB) la dul bango 19 ka tom nol mana ka lo. ^m 4:18, 19: Yesaya 61:1-2

ⁿ 4:24: Markus 6:4; Yuhanis 4:44 ^o 4:25-26: Lahi-lahi las Buk laih hmunan na 17:1, 8-16

^p 4:27: Iil baih-bluku la banansila el iil kusta ka.

iil baih-bluku mesa, ngala Naaman. Molota un nam atuil Siria, mo atuil Yahudi lo. Molam un parsai Ama Lamtua Allah in kuasa ka.”^q

²⁸Nikit oen ming Yesus in aa ela ka kon, oen totoang komali isi nol Una. ²⁹Tiata oen leo-leo hangus dil le nulut soleng Un deng um in kohe-kanas sa. Hidim oen pel nol Un lako se ingu la suut ta, le noan hutun nahu Un lako se hdoan in se na ka. ³⁰Mo Un puit lako deng atuil hut mamu nas hlala, le nang soleng oen se las.

Lamtua Yesus nulut puting uikjale deng atuling mesa
(*Markus 1:21-28*)

³¹Hidi na kon, Yesus niu lako kota Kapernaum se tubu Galilea suut ta. Se lelo-leol in kohe-kanas sas sam, Un tui atuli las se um in kohe-kanas sa dalen. ³²Atuli las herang-herang nol Un in dehet ta, lole Un taan baktetebes in tui ka isin nas.^r

³³Oe mesa na, Yesus tui nabael se um in kohe-kanas sa lam, muik atuli mes uikjale taman, tiata un ahan mumuun le tek noan, ³⁴“Hoe! Yesus atuil Nasaret! Ku le tao saa kami la! Ku maa le tao didaan kami le? Kaim taan Ku. Ku niam, Atuil Niu, man hmunan nu Ama Lamtua Allah hid son le tunang maa ka.”

³⁵Mo Yesus naskaa un le tek noan, “Kuim ku baham ma! Puti deng atuling na tia!” Nahkitu lam, uikjale na late atuling na lako se dale ka, se atuil nas hlala. Late hidi kon, uikjale na puti deng atuling na, mo tao iil un lo.

³⁶Atuli las totoang ngaa-bahan undeng oen herang isi. Hidim oen tek noan, “Atuling ni in aa ka muik kuasa isi! Didiin uikjale kas kon muid Un in prenta ka, le putis deng atuli lia!” ³⁷Kilan deng na kon dehet deng Yesus, holhising lako papmes se ola-ola, se dale na.

Lamtua Yesus tao banan Simun been na, nol atuli mamu pait
(*Matius 8:14-17; Markus 1:29-34*)

³⁸Nikit oen putis deng um in kohe-kanas sa kon, Yesus lako se atuli mes uma. Atuling na ngala, Simun.^s Simun been na hed metes-otot, tiata un apa ka otot isi. Ta oen nodan Yesus noan, “Papa! Tulung tao banan bel kaim blalan ni le!” ³⁹Kon Yesus lako dil se maan in nini ka suut ta, hidim nulut puting in metes-otot na deng blalan bihatang na. Nol na kon, un in heda ka ilang meman. Kon nam un hangu meman le lako mana in kaa bel one.

⁴⁰Lelo-hat ta, oras lelo la mana le dene kon, atuli las kil nol totoang atuil ili las laok bel Yesus. Oen ili las bili-ngala. Kon Un nene ima ka

^q 4:27: Lahi-lahi las Buk nomer dua la 5:1-14 ^r 4:32: Matius 7:28-29 ^s 4:38: Simun na nam, Petrus ngaal didang nga.

laok se atuil ili las, le tao banan oen totoang. ⁴¹Se atuil in iling nas kon muik at ila lo, tom uikjale. Mo Yesus prenta uikjale kas le putis deng atuil nas. Tiata oen lail putis nol ahan mumuun le tek noan, “Ku niam, Ama Lamtua Allah Ana!” Ta uikjale kas taan noan, Un na mo Kristus, man Ama Lamtua Allah in hid meman son deng lolo hmunan nua, le tunang maa ka. Undeng na le, Yesus kaing oen le boel aa dasi mes lo kon, deng Un apa ka.

**Lamtua Yesus lako tek Dehet Dais Banan na se uma-um
in kohe-kanas sas
(Markus 1:35-39)**

⁴²Ola ka nukneha sain kon, Yesus hangu le lako se maan atuli in ase, se kota la likun na. Atuil hut mammo kas nuting Un lakos se ola-ola. Tutnalan kon, oen nodan Un noan, “Paap daad nol kaim tuun tia! Laok maan didang deken tia!”

⁴³Mo Un siut oen noan, “Auk musti laok ingu-iung tenga luas kon, le tek beles Dehet Dais Banan deng Ama Lamtua Allah prenta la. Ta Ama Lamtua nutus Auk son le daek os na.”

⁴⁴Kon Un laok deng ingu mesa laok iung tenga las, le tui se uma-um in kohe-kanas se propinsi Yudea.

**Oen nahu nal ikan mammo nini pukat
(Matius 4:18-22; Markus 1:16-20)**

5 ¹Oe mesan na, Yesus tui atuli las se tubu Galilea suut ta.^t Atuil hut mammo maas le hii Ama Lamtua in Teka-teka ngas. Oen dil dising apa didiin bua pukiu Yesus. ²Dadani se na, atuil tasi deeh tao niu oen pukat ta se tuu ka. Kon Yesus ngat net lui blo dua se na. ³Lui nas mesan na, Simun nena. Kon Yesus lako sake se Simun lui la, hidim nodan le hutun belen lui na lako el ui lihu ku bubuit. Un daad se lui na dapa le tui atuil hut mammo kas.^u

⁴Tui hidi kon, Un aa nol Simun noan, “Simun! Keko laok bubuit el lihu kua, le nahu ku pukat ta se na. Ta mam mi haup ikan mammo.”

⁵Mo Simun siut noan, “Tuang kon no! Kaim daek hiti-late duman mes tetema son, mo haup ikan mes lo kon! Mo undeng Tuang tadu ela ta, kaim muid tuun! Auk niung soba-naun pukat tia.”^v ⁶Hidi nam Oen niung pukat ta. Nikit oen le noan pel sakeng pukat ta lam, taan lo molota muik ikan mammo isi inu pukat na son, didiin pukat ta le sait.^w ⁷Kon Simun haman un tapan deng lui didang ngas le maa hulung one. Hidim oen

^t 5:1: Alkitab dais Yunanin na dul noan, ‘se tubu Genesaret suut ta’. Tubu Genesaret ta ngaal didang deng tubu Galilea. ^u 5:1-3: Matius 13:1-2; Markus 3:9-10, 4:1

^v 5:5: Yuhanis 21:3 ^w 5:6: Yuhanis 21:6

dauk tamang ikan nas lakos se lui dua nas, didiin lui dua nas le meles tetetas undeng ikan inu. ⁸⁻¹⁰Simun tapan atuil tasi kas, nol Yakobus duas Yuhanis, ama Sabadeus anan nas, se na kon. Oen herang isi nol oen in nal ikan mamu isi ela ka. Nikit Simun Petrus net in daid son na kon, un hai buku ka se Yesus sila ka, le tek noan, “Auk tao kula-sala mamu isi son. Tiata banan dui ka Tuang dani-dani nol auk pait bakun tia.”^x

Mo Yesus situn noan, “Simun! Nangan muun isi nol dais na deken, ta Auk le pake mia. Taom mi nuting ikan. Mo nol nia, Auk tui mi le laok nuting atuli, halin muid se Au.”

¹¹Nol na kon, oen pel nol oen lui las le laok pesang se tuu ka. Hidim oen nang soleng totoang nas, le lakos muid Yesus.

Lamtua Yesus tao banan atuling mesa, man tom iil baih-bluku

(Matius 8:1-4; Markus 1:40-45)

¹²Se ingu mesa, Yesus tutnaal atuli mes man apa ka totoang inu nol iil baih-bluku. Nikit un ngat net Yesus kon, un lako hai buku ka nol bubu sila ka lako huud se dale ka. Hidim un tekan noan, “Papa boa-ili! Tulung auk le! Ta auk tana le Paap tao ilang nal auk ili lia, halin nam atuli las nikis auk bakun tia. Sadi Paap tade.”

¹³Kon Yesus doong ima ka le kapas una. Hidim aa noan, “Auk tade! Tiata ku banan tia!” Aa hidi ela kon, atuling na in iil baih-bluku ka ilang meman. ¹⁴Kon Yesus hid un meman noan, “Nangan babanan! Ku banan son mo boel tek asii deken ne! Ku musti muid upung Musa in prenta ka muna. Tiata lako se tulu agama lu le un tinang ku apam ma, halin un taan noan ku ili la ilang baktetebebes son tam lo bii ka. Hidim ku musti bel nasar le daid taad in nodan mamu, halin atuli las totoang tana noan ku banan baktetebebes son.”^y

¹⁵Yesus kaing ela kon no, dehet deng Un in kuasa ka holhising deng baha laok baha, lako pes se ola-ola. Tiata atuli las taan in baa maa tutungus le hii Un in tui ngas. Hidim Un tao banan atuli mamu deng oen ili koed-ngasing ngas. ¹⁶Mo Yesus kom in hoen apa ka deng atuil hut mamu kas, le lako kohe-kanas se maan atuli in ase.

Lamtua Yesus tao banan atuling hlukut-kait mesa

(Matius 9:1-8; Markus 2:1-12)

¹⁷Oe mesan na, Yesus tui atuil se uma mesa. Dedeng na muik atuil deng partai agama Farisi nol guru agama at ila lo, maas muid kon le hii Yesus. Oen maas deng ingu-iung in se propinsi Galilea, propinsi Yudea, nol kota Yerusalem. Ama Lamtua Allah bel Yesus kuasa le tao banan

^x 5:8-10: Simun, tam Petrus, tamlom Simun Petrus so, nas aa deng atuli mes sii.

^y 5:14: Atorang deng Tulu Agama las 14:1-32

atuil ili las. ¹⁸⁻¹⁹Dedeng na, atuli at ila lo dohang atuil lukut-hkait mes se maan in dohang dapa. Oen nuting lalan mumuun le nol atuling lukut-hkait na laok bel Yesus, halin nam Un tao banan. Mo atuli las tep isi son se um na, didiin oen dising le taam kon bolen lo. Tiata oen kil sakeng atuling hlukut-kait ta lako uma dapa. Hidim oen sukun tihi la, le lolo niung atuling lukut-hkait ta se maan in dohang nga dapa. Oen niung un se atuil hut mammo kas hlala titu se Yesus sila ka. ²⁰Ngat net ela kon Yesus tana noan, oen parsai le Un tao banan nal oen tapan sa. Kon Un aa nol atuling lukut-hkait ta noan, “Ana! Auk kose soleng ku in kula-sala ngas son.”

²¹Ming Yesus tek ela kon, atuil Farisi las nol guru-guru agama las keket apa noan, “Hoe! Suma Ama Lamtua Allah sii, man muik hak le kose soleng atuli li in kula-sala ngas. Lam Un nia mo asii le, didiin un tao apa ka banansila el Ama Lamtua Allah lia! Ni in bilu-aa talalun son!”

²²Mo Yesus taan oen dalen nas. Kon Un aa noan, “Tasao le mi nangan noan Auk in teka na bilu-aa kia? ²³⁻²⁴Auk niam Atuling Baktetebes sa. Nol Auk muik hak le bel boa-blingin atuli li deng oen in kula-sala ngas. Eta Auk suma tek atuling hlukut-kait ni noan, ‘Auk bel ampong ku deng ku in kula-sala ngas son,’ lam mi net Auk in muik kuasa ne apan-kloma ki ki lo. Mo eta Auk tekan noan, ‘Hangu tia! Kat ku maan in dohang nga le pait tia,’ le eta un hangu nol na kon, halas-sam mi net Auk in kuasa ka. Undeng na le, Auk tade tao banan atuling hlukut-kait nia, halin nam mi tana noan Auk muik hak, le bel ampong atuli li deng oen in kula-sala ngas.”

Hidi nam Un bali le aa nol atuling hlukut-kait ta noan, “Haung dil tia! Nikit maan in dohang ku ka, le pait lako tia!”

²⁵Nahkiut tuun nam, atuling na hangu dil se atuil hut mammo kas silan, le nikit maan in dohang una ka. Hidim un pait lako nol in naka Ama Lamtua Allah. ²⁶Ngat net ela kon, atuli las totoang herang isi. Hidim oen nikit sakeng Ama Lamtua Allah ngala ka lapa-lapa noan, “Ama Lamtua nam ana lo koo, muun isi! Leol neot ni kit net dais man in muun isi dadi, nini kit matan beas esan!”

Lamtua Yesus haman Lewi le muid Una

(Matius 9:9-13; Markus 2:13-17)

²⁷Nesang lo kon, Yesus puti deng um na, kon Un ngat net atuil in sium bea ngas at mes daad se um in sium bea ka. Atuling na ngala Lewi.^z Kon Yesus nusi un noan, “Maa le muid Au!” ²⁸Ming ela kon, Lewi hangu meman le muid Yesus, nol lako nang soleng totoang in se na ngas.

²⁹Hidi nam, Lewi tao fesat tene mesa, le haep Yesus maa se un uma la. Un kon haep un tapan in sium bea ngas, nol haep atuil didang kon le

^z 5:27: Lewi ngala didang nga, Matius.

maa muid fesat na. ³⁰Mo muik atuli deeh deng partei agama Farisi, nol guru agama las hmumemen le ahan Yesus ima-ii las noan, “Tasao le mi daad kaa nol atuil in tom lo ngas, banansila el atuil in sium bea nol atuil banan lo kas sia? Atuil banan ni niam boel buan nol atuil in ela ngas deken.”^a

³¹Mo Yesus tekas elia, “Atuil in ili ngas meman parlu dokter. Mo atuil in banan son nas sam parlu lo. ³²Auk maang taung atuil in nataka apa ka tom son nas lo. Molam Auk maang taung atuil in tom lo ngas.”

Guru agama las kaen nol Lamtua Yesus deng in telang
(*Matius 9:14-17; Markus 2:18-22*)

³³Hidim atuil deng partei agama Farisi nol guru agama nas hmumemen le ahan Yesus kon noan, “Elia Papa! Yuhanis in Sarain Atuli ka ima-ii las telang, nol oen kon kohe-kanas tutungus. Atuil Farisi las ima-ii las kon ela. Mo taon elol le Paap ima-ii las taan in kaa-ninu tutungus sia? Oen taan in telang ngia tam lo ka?”

³⁴Mo Yesus situs nini kleta elia, “Meman mi tanan son le eta muik fesat in sapa kam, haep pas telang lo, molam oen totoang kaa didiin silis. Eta sapa-bikloben na bii nabael se la kam, taon elola ko oen totoang kaa leo-leo. ³⁵Mo mam oe mes le atuil didang daek lai-niin biklobeng in sapa ka le un tapan nas nangan nam susa, halas-sam oen telang.”

³⁶Hidi kon Yesus bel kleta mes pait elia, “Atuli li niam kat kitu balu tep mesa, le tapan laok se kaod blaen man in sait son na lo. Ta lo kam eta baes kaod na lam, kitu balu in tapan na naskumu, nol kaod blaen na kon sait taplaeng. ³⁷⁻³⁸Ela kon, atuli sail tua balu laok se sapat pohen lo. Ta lo kam sapat ta hoen, kon tua ka baa soleng hidi. Tiata eta tua balu kam musti doan laok se sapat balu dalen.^b [Nini ela lam Yesus tui oen noan, Un in tui balu kas kutang nol atuil Farisi las in tui blaen nas deken.] ³⁹Atuil in niun net anggor uin blaen son na, kom in niun anggor uin balu lo, ta un tana noan, ‘Anggor uin in pesang blaen son na, man banan dui!’”

Atuli kritik Lamtua Yesus nol un ima-ii las deng leol teen in dake
(*Matius 12:1-8; Markus 2:23-28*)

6 ¹Oe mesan na, tom nol atuil Yahudi las leol teen in dake kon, Yesus nol Un ima-ii las laok deng atuli las klapa dalen. Un ima-ii las nul ael-gandum isin in se oen silan na ngas hidim kisis le kaa. ²Se na, muik atuli at ila lo deng partei agama Farisi man kil dididi oen hadat Yahudi la. Oen net Yesus ima-ii las tao ela kon, oen kaing Un noan, “Tasao le Ku

^a 5:30: Lukas 15:1-2 ^b 5:38: In dula dais Yunanin esa ka dul noan, “Boel nisi anggor uin balu laok se tas bulang blaen deken, ta lo kam sait.”

ima-ii las kaliut kit atorang agama la lia? Oen daek osa tom nol leol teen in dake! Ngat le! Oen ket ael-gandum nan. Tao ela deken!”^c

³⁻⁴Mo Yesus siut noan, “Elola la? Mi nangan net upung Daud dehet ta lo ke? Upung Daud nol un ima-ii las tain nas seen undeng oen lubus isi. Kon oen taam lakos Ama Lamtua Allah Hleep in Kohe-kanas sa, le kat ruti man tulu agama las in bel Ama Lamtua son nas, hidim oen kaas. Molota suma tulu agama las siis man boel in kaa ruti nas. Atuil didang ngam boel lo. Upung Daud kaa, mo muik atuli in bel kula one lo. Mi hnika el noan les taan Ama Lamtua Allah Buk Niu ka lo!”^d

⁵Tidi mi hngilan nas le hii babanan ne! Auk niam, Atuling Baktetebes sa. Auk muik hak le nutus noan, atuli li boel tao saa tom nol leol teen in dake.”

Lamtua Yesus tao banan atuling mes ima halin mate

(Matius 12:9-14; Markus 3:1-6)

⁶Oe mesan na, tom nol leol teen in dake mes pait kon, Yesus lako tui se um in kohe-kanas mesa. Se na, muik biklobeng mes ima halin mate. ⁷Se na kon, muik guru agama at ila lo nol atuli deeh deng partei agama Farisi, man nuting lalan le noan tao nahu Yesus. Kon oen nata-natang le tamlom mo Un tao banan atuling man ima halin na in mate ka, tom nol leol teen in dake ka. Ta nini ela lam, oen tudu nal Un se atuil hut mammo silan. ⁸Mo Yesus taan parsis oen in nangan na. Tiata Un haman atuling man ima halin in mate ka, le tekan noan, “Kaka! Maa dil se hlala ni le!” Kon un lako dil se hlala ka. ⁹Hidim Yesus ketan atuli las elia, “Olan Auk ketan mi napat le. Muid kit atorang agama lia lam, asa man boel kit daken tom nol leol teen in dake ka la? Kit daek sa-saa banan tamlom daat ta? Kit bel slamat atuli, tamlom tao didaan un in nuli ka la?” ¹⁰Yesus ngat pukiu one, hidim Un aa nol atuling man ima halin in mate ka noan, “Doong ku imam ma maa!” Kon un doong ima ka, ti un ima ka banan nol na kon.

¹¹Net ela kon, Yesus musu las komali isi. Hidim oen mulai nangan daat le nuting lalan elia, “Kit musti nuting lalan didang pait, le halin kiu nahu Una.”

Lamtua Yesus huil nal Un ima-ii at hngul dua kas

(Matius 10:1-4; Markus 3:13-19)

¹²Nesang lo kon, Yesus lako se leten mes le kohe-kanas. Un kohe-kanas se la duman mes tetema. ¹³Ola oskaong bii kon, Un haman nakbua totoang atuil in muid Una ngas, le huil nal atuli at hngul dua, halin daid Un atulin in nutus. Atuil man Un in huli ngas ngalan nas elia:

^c 6:2: Dehet Ulang deng Lalan in Nuli 23:25 ^d 6:3-4: Samuel mesa la 21:1-6; Atorang deng Tulu Agama las 24:9

- 14 Simun (man Yesus haman noan ‘Petrus’),
 Anderias (Simun palin na),
 Yakobus,
 Yuhanis (Yakobus palin na),
 Filipus,
 Bartolomeos,
 15 Matius,
 Tomas,
 Yakobus (Alpius ana ka),
 Simun (man muid partei Selot),^e
 16 Yudas (Yakobus ana ka), nol
 Yudas Iskariot (man mam hee soleng Yesus).

Lamtua Yesus tao banan atuli hut mamu

(Matius 4:23-25)

¹⁷Nikit Yesus nol Un ima-ii las nius deng leten na kon, oen dil se dale titun mesa. Se na, muik atuli hut mamu maas nakbua. Oen maas deng propinsi Yudea, deng kota Yerusalem, deng Tirus nol Sidon, kota dua nas ne tasi suut. ¹⁸Oen maas le noan hii se Yesus, nol muik in le nodan Un halin tao banan atuil in heda ngas. Kon Un tao banan one. Un kon tao banan atuil in tom uikjale kas, nol nulut puting uikjale deng atuli las. ¹⁹Totoang atuil nas kom le huud Una, ta eta oen huud toman nam, muik kuasa puit deng Una, le tao banan one.

Atuil in haup ulat, nol atuil man haup in daat

(Matius 5:1-12)

- ²⁰Hidim Yesus bali saol Un ima-ii las, le tuis noan,
 “Ulat bating
 atuil kasiang ngas!
 Undeng Ama Lamtua Allah esa man daid mi Lahin banan na!
²¹ Ulat bating
 atuil in lubu ngas!
 Undeng mam Ama Lamtua man tao mi le silim.
 Ulat bating
 atuil in lilu nol dalen susa ngas!
 Undeng mam mi mail nol dalen kolo.
²²⁻²³ Ulat bating
 atuil in tom susa undeng in muid Au, Atuling Baktetebebes nia ngas!
 Undeng mam Ama Lamtua bel seda mi in tom susa na se sorga.

^e **6:15:** Partei Selot ta, nuting lalan le oen dil esas deng pamarenta Roma. Kon oen ngali partei na noan ‘Patriot’.

Atuli las pesang dael nol mia,
 tamlom tao didaan mi ngaal banan na,
 tamlom tudan-kida mia,
 tamlom nulut soleng mi banansila el atuil daat ta kon no,
 mi ulat,
 undeng mam se sorga lam, Ama Lamtua nangan net mia.^f

Tiata eta atuli tao sus mi ela son nam, tao teken mi dalen nas, nol mi kon musti dalen kolo tutungus! Herang deken, undeng atuil in tao sus mia hahalas nia ngas, oen upu kia-kaon nas esan kon tao sus Ama Lamtua Allah mee-baah hmuna-hmunan nua ngas.

Tiata, eta mi haup in susa tuladang ela lam,
 tao mi dalen nas kolo tutungus,
 undeng mam Ama Lamtua balas bel mi mamomamo se sorga!^g

24 Mo atuil in muki ngas!

Mi nahim tom in daat,
 undeng mi in nuil dalen kolo ka, suma pes se ni sii tuun!

25 Atuil in sili ngas!

Mi nahim tom in daat,
 undeng oras lubu in muun isi ka saek tom mia.
 Atuil in mail dadahut halas nia ngas!

Mi nahim tom in daat,
 undeng in susa-daat ta maa tao mi le lilu hultotoen.

26 Atuil man kom naseke le haup todan nas!

Mi nahim tom in daat,
 undeng hmunan nu mi upu kia-kaon nas kon,
 naka-naka mee-baah in dehet nole-lilung daat tas!”

Mi musti namnau mi musu las

(Matius 5:38-48, 7:12a)

27Kon Yesus tupang napiut noan, “Tidi mi hngilan nas le hii babanan! Mi musti namnau mi musu las. Nol tao dais banan taung atuil in kom mi lo ngas. 28 Kohe-kanas le nodan Ama Lamtua Allah, halin tao dais banan bel atuil man in kolen-bahang mi ngas. Nol nodan Un le tao dais banan taung atuil in tao mi dadaat tas. 29 Eta muik atuli in papas ku pipim halin na kam, nang le un papas taplaeng ku pipim halin na kon. Eta muik in nuhu-dau ku kaod metes sa kam, bel taplaeng ku kado la. 30 Eta muik atuli in nodan ku sa-saa mesa kam, belen tuun lako. Nol eta muik in kat lai-niin ku sa-saa mesa kam, nang le un palan tuun tia. Laok sium pait

^f 6:22: Petrus mesa la 4:14 ^g 6:23: Dehet deng Bangsa Israel nol Bangsa Yahuda lalis dua la 36:16; Dehet deng Aan in Nutus sas 7:52

bakun na! ³¹Ku musti tao saol atuil didang, banansila el ku in kom le oen tao saol ku ka kon.^h

³²Ku kom in tulu namnau bel ku atulin esa nas. Na banan kon. Mo ela lam in muun ni saa? Ta atuil daat tas namnau oen atulin esan nas ela kon! ³³Eta ku suma daek banan saol atuil in daek banan saol ku ngas sam, in muun ni ki ola la? Ta atuil daat tas taan in daek banan saol apa ela ka kon. ³⁴Eta ku suma bel duit se atuil in naut duit se ku, mo mam baen nal pait ta sam, in muun dui ki saa la? Ta atuil daat tas kon bel duit se atuil in naut duit tas, sadi ola bingin dua kam oen sium pait nol tetema.

³⁵Mo in banan dui ka elia: namnau ku musu las! Nol tao dais banan saol one. Asa man oen parlun nam, beles tuun lako. Nangan noan oen bel pait nalan tam lo ka deken. Nini ela lam, mam Ama Lamtua Allah balas ku. Nol ku daid Ama Lamtua Allah Man Lapa Dudui ka ana. Undeng ku in nuli ka el ku Amam in kom le daek dais banan saol atuil daat ta ngas. Un kon daek dais banan saol atuil man nodan mamamo taan lo ngas. ³⁶Tiata ku musti tulu dael in namnau saol atuli lia, banansila el ku Amam in ne sorga ku tulu in namnau bel ku ka kon.”

Kritik atuil dadahut deken

(*Matius 7:1-5*)

³⁷Yesus tui napiut noan, “Sukat atuil deken, le halin nam atuli sukat bali ku deken. Kritik atuil deken, ta lo kam mam atuli kritik bali ku. Nadidingun atuli li in kula-sala ngas, le halin nam oen kon nadidingun ku in kula-sala ngas. ³⁸Eta ku bel atuli li asa man oen in parlu ngas sam, mam ku haup pait. Mam Ama Lamtua mana le halin ku sium pait nol inu-inu. Na tuladang el atuli doan bula mamamo laok se blek in hnukat ta, hidim heko-heko nol tudan niung le nisi pait didiin inu lai-lisi. Ku in simu ka kon tuladang ela. Eta ku bel bubuit tam, ku kon sium pait bubuit. Mo eta ku in bele ka mamamo kam, ku in sium pait ta kon mamamo.”

³⁹Yesus kon tui nini kleta le tek noan, “Atuil in tedo ka, taon elola ko tulu lalan bel atuil tedo tenga ka lo. Ta lo kam oen duas leo-leo naih taam lakos bolo dalen!ⁱ ⁴⁰Nol tana-ana hkola li niam mo taon elola ko taan dui deng un gurun na lo! Mo eta un muid babanan un gurun na in tui ka lam, un daid nal tuladang el un gurun na kon.^j

⁴¹Taom ku tadas bana-banan atuli li in kula ana blutu mesa ka. Mo ku in kula tetene na, ku nangan noan muik lo. Na hnika el ku net hmomos ana mes se atuli mes mata dalen. Molota kai hbatan tene mes keba ku matam ma, mo ku tanan lo! ⁴²Taon elola le ku brain aa noan, ‘Pail-kaka! Maa le auk maid puting hmomos in mo ku matam beas sa ka le.’ Molota

^h 6:31: Matius 7:12 ⁱ 6:39: Matius 15:14 ^j 6:40: Matius 10:24-25; Yuhonis 13:16, 15:20

ku esa net saa lo, lole muik kai hbatan tene mes keba ku matam ma lam! Hoe! Meman ku niam atuil in sila-klup tuun! Tulung nikit soleng kai hbatan tene in mo ku matam ma ka le, halas-sam ku neta, le maid soleng nal hmomos ana in se ku tapam ma mata ka ka.”

Atuli li dalen na tanan deng un in lako-dake ka
(*Matius 7:16-20, 12:33-35*)

⁴³Yesus tui tapnaeng kleta mes pait noan, “Taon elola ko kai ina banan nam, puting isin daat lo. Nol kai ina daat tam, puting isin banan lo. ⁴⁴Atuli li tadas taan kai ina ol man banan tam lo ka, deng un isin na. Totoang atuli li tana noan, taon elola ko atuli li nui kaut isin tamlom anggor isin deng kai ina in muik duli lo.^{k 1} ⁴⁵Ela kon nol atuil in dalen niu ka, lako-daek dasi-dais banan nas. Mo atuil in dalen hmomos sa, lako-daek dasi-dais daat tas. Ta kit taan atuli li dalen baktetebes sa deng un dasin in aa ka.”^m

Atuil in tana nol atuil ngengo kas in bangun-pii uma ka
(*Matius 7:24-27*)

⁴⁶Hidim Yesus tupang napiut noan, “Mi taan in haman Auk tutungus noan, ‘Tuang’. Mo tasao le mi dai muid Auk in aa ka lo kia? ⁴⁷Atuil in maa le hii se Au, hidim daek muid Auk in aa ngas sa, un banansila el ⁴⁸atuil in le bangun-pii um in kuat. Un kali bolo netes sa bana-banan mulai deng dale boa, didiin haup baut telas. Hidim un daek netes sa se baut na dapa, halas-sam un bangun-pii uma la. Eta ui baa maa kam, um na heheon lo, undeng un netes sa dil didi son. ⁴⁹Mo atuil in hii nol dalen tailuang tuun, hidim dai muid Auk in teka ka lo ka, un banansila el atuil in kom le bangun-pii uma la nol sadi tuun. Un daek netes lo, le suma bangun-pii um na se dale boa in se palun suut ta ka. Ti oras ui tene ka baa maa kon, kokon lail-niin um na didiin dudu-dudus!”

Lamtua Yesus tao banan tentara Romang nga ana in dake ka
(*Matius 8:5-13*)

7 ¹Tui hidi ela kon, Yesus pait lako kota Kapernaum. ²Se na muik komendan tentara Romang mesa. Un muik aan in dake mesa man un parsain. Atuling in dake na nahi ili, nate bubuit tam mate. ³Tiata dedeng Komendan na ming haup dehet deng Yesus kon, un lok blalan Yahudi at ila lo, le laok nodan Yesus maa tao banan un ana in dake ka. ⁴Oen hanet Yesus le bole lam Un muid one, le laok tao banan atuling na. Oen hanet Un

^{k 6:44}: Alkitab dais Yunanin dul noan, atuli nui σῦκον (*sukon*) deng ἀκανθα (*akantha*) lo. Oen kon haup σταφυλή (*stafulei*) deng βᾶτος (*batos*) lo. Tiata un nahin na noan, deng kai ina mesa lam kit haup un isin esa ka. ^{1 6:44}: Matius 12:33 ^{m 6:45}: Matius 12:34

noan, “Papa! Atuling Romang ni, atuil banan! Un haup in tulung deng Papa lam toma. ⁵Ta un bangun-pii um in kohe-kanas mes taung kita, undeng un namnau kit atuil Yahudi lia.” ⁶Kon Yesus tade le lako muid one.

Oen lakos lius uma la lo bii kam, komendan na tadu un tapa ka, le maa tek Yesus noan, “Tuang kae-kae le maa deen tia, ta auk tatai in sium Tuang se auk uma lia lo. ⁷⁻⁸Nol auk kon tatai in maa ngada Tuang lo. Langa son noan Tuang muik kuasa. Tiata sadi Tuang aa tuun deng ia kon, taon elola ko auk anang in dake ki banan meman. Auk taan dais nia, undeng auk tuang ngas kon muik kuasa le prenta au. Nol auk kon muik kuasa le prenta auk tentara las. Eta auk prenta auk ima-ii la noan, ‘Laok se nua!’ Taon elola ko un lako. Eta auk tadu noan, ‘Maa se nia!’ Lam taon elola ko un maa. Nol eta auk tadu auk atulin in dake ngas noan, ‘Daek nia!’ Lam taon elola ko oen daek ela. Tiata, sadi Tuang aa tuun kon taon elola ko auk anang in dake ki, banan meman.”

⁹Ming ela kon Yesus herang. Hidim Un bali saol atuil hut mamo in muid Una ngas le tekas noan, “Herang nge! Blaen ni eli son, mo Auk tutnaal atuil Yahudi mes lo kon, man parsai ka muun el atuling Romang nia!”

¹⁰Tiata Yesus suma lako pes se la tuun. Hidim, komendan na tapan nas pait. Lius se komendan na uma la lam, oen net tana in dake ka banan son.

Lamtua Yesus bel bebalung mes ana, le nuli pait

¹¹Ola ka kon, Yesus nol ima-ii las bok lakos ingu mesa, ngala Nain. Muik atuli mamo man lakos leo-leo nol one. ¹²Oras oen lakos dadani nol iung na hnaket in taam lako ka lam, muik atuli bua mes le puit lakos puan atuil in mate mesa. In mate na, bebalu mes ana biklobe man beas mes sii. ¹³Nikit Yesus net bihatang bebalu na kon, Un namnaun. Tiata Un aa nol blalan bihatang na noan, “Mama! Lilu bakun na tia!”

¹⁴Hidi nam Yesus lako dadani le huud atuling hmata ka maan in dohang nga. Tiata atuil in dohang ngas dil tenes. Kon Yesus aa nol atuling in mate ka noan, “Pail ana! Hangu tia!” ¹⁵Tukun nam tana ka nuli pait, le un hangu dada. Hidim un aa nol atuil in dil pukiu una ngas. Kon Yesus tek blalan bihatang nga noan, “Mama! Sium maam ana kia.”

¹⁶Totoang atuil in se la ngas, lii isi! Mo hidi nam oen naka-naka Ama Lamtua Allah noan, “Ama Lamtua Allah nutus Un mee-baha mes man muun isi bel kit son!” Tenga ka pait tek noan, “Ama Lamtua Allah maa ne kit hlala kia, le tulu bel kit Un dalen banan na son!” ¹⁷Kon dehet na holhising lako papmes ola-ola se propinsi Yudea, lako lius se ingu-iung tenga las kon.

Yuhanis in Sarain Atuli ka hid laok tek Lamtua Yesus (Matius 11:2-19)

¹⁸⁻²⁰Yuhanis in Sarain Atuli ka ima-ii las ming haup totoang asa man Yesus in dake ka son. Ta oen lakos dehet bel Yuhanis se bui ku dalen.

Kon un tadu at dua lakos se Yesus le ketan noan, “Paap niam baktetebes Kristus man kaim in nata-natang nga le? Tamlom kaim musti natang atuil didang pait ta?”

Tiata nikit oen tutnaal Yesus kon oen ketan ela.

²¹Dedeng Yuhanis atulin in nutus sas biis se la sam, Yesus tao banan atuli hut mammo deng oen ili koed-ngasing ngas. Nol nulut puting uikjale deng atuil in tom uikjale ngas. Un kon tao banan atuil tedo kas le oen ngat net pait.

²²Hidim Yesus tek Yuhanis ima-ii las noan, “Mi pait lakom le tek kaka Yuhanis deng totoang asa man mi in ming son, nol net esan son nas, banansila el Ama Lamtua Allah mee-baah Yesaya la in dul noan,

‘Atuil tedo kas, haup in neta pait.

Atuil in hlukut-kait tas, laok nala.

Atuil in iil baih-bluku ngas, daid banan.

Atuil kiu kas, ming pait.

Atuil in mate ngas, nulis pait.

Atuil kasiang ngas, ming haup Dehet Banan na.’ⁿ

²³Pait lakom le tek kaka Yuhanis noan, ‘Atuil in mae lo le sium Au ngas, taon elola ko mam oen ulat baktetebes.’ ”

²⁴Nikit Yuhanis ima-ii las pait kon nam, Yesus tek atuil hut mammo kas deng Yuhanis noan, “Dedeng mi laok nuting Yuhanis se maan in ete tuun nua ka, mi nangan noan laok tutnaal atuil tuladang elola la? Taon elola ko mi lakom se nua ka, le tutnaal atuil bloen-blahen tuladang el uun man alet lako-pait muid angin na lo! ²⁵Tamlom mi lakom le net atuil in pake kai-baut osa-osa lo, ta atuil tuladang ela ka suma daad ne sonaf dalen tuun! ²⁶Tiata mi le noan laok ngat asii se nua la? Mi nangan noan laok nuting Ama Lamtua mee-baha la le? Toma! Mo un na mo mee-baah in muun dui hihidi. ²⁷Ta Buk Niu ka dul meman son deng Yuhanis elia,

‘Hii ke! Auk nutus Auk atulin nia,

le laok bati lalan bel Ku.’^o

²⁸Se apan-kloma kia, muik atuli mes lo kon, man muun dui deng Yuhanis. Mo se Ama Lamtua hutun nas sam, atuling in ana dui ka kon, muun dui deng Yuhanis.”

²⁹Atuil man ming Yesus in dehet ta ngas, taan son noan, Ama Lamtua lalan na, lalan in nuil toma ka. Atuil in token bea ngas kon ela. Undeng hmunan nu Yuhanis sarain one nol tui oen son. ³⁰Mo atuil deng partei agama Farisi nol atuil in taan hukung agama Yahudi ngas, dai muid Ama Lamtua Allah in koma ka lo. Tiata oen dai nodan Yuhanis le sarain oen lo.^p

³¹Kon Yesus keket oen noan, “Auk sukat atuil hahalas ni ngias nol asa la? Atuil nias atuil tuladang elola la? ³²Oen nam tuladang el tana-anang

ⁿ 7:22: Yesaya 35:5-6, 61:1 ^o 7:27: Meliaki 3:1 ^p 7:29-30: Matius 21:32; Lukas 3:12

in dada-daad tuun ne pasar ra ngas. Oen taan in kidu-ahan si-sii nol aa in tom lo ngas noan,

‘Kaim huu suling leo-leo son,
mo mi tidan le dalen kolo lo.
Hidim kaim tao dain in melang,
mo mi lilu lo.’

³³Ta Yuhanis in Sarain Atuli ka niun anggor lo, nol un kom in telang, mo mi aa in tom lo bus una noan, ‘Un tom uikjale!’ ³⁴Mo halas ni Au, Atuling Baktetebes sia, niun anggor nol kaa ruti el in biasa ka. Kon mi noken Auk noan, ‘Un nam atuil man kom in kaa naseke! In mauh daat! Lako nakbua nol atuil in tokan bea ngas! Iin mes nol atuil in tom lo ngas! Un taan apa ka lo tetetas!’ ³⁵Mo mi taad Auk in aa nia le! Atuil in nangan taan baktetebes sas daek muid Ama Lamtua in koma ka.”

Lamtua Yesus kaa fesat se Simun uma

³⁶Se kota na, muik atuil Farisi mesa ngala Simun. Oe mesan na, un haep Yesus le laok kaa fesat se un uma. Sium nal in haep na kon, Yesus nol Un ima-ii las lakos se Simun uma, hidim daad le kaa. ³⁷Oras na, muik bihaat hmama mesa man ming haup noan, Yesus le maa kaa se na. Kon un taam maa kil nol mina bui bingis, man osa isi ngas se botor mesa. ³⁸Un maa dadani Yesus deng klupu ka. Hidim un lako hai buku ka se Yesus iin na. Kon un lilu mumuun didiin un mata uin na nahi tom se Yesus iin nas. Ta un madis nini un klanga ka, hidim lik kuti-kuti Yesus iin nas. Hidi nam un doan mina bui bingis na laok se Yesus iin nas.⁹

³⁹Simun taan bihatang na in dili-dada ka. Undeng na le, un nangan se un dalen na noan, “Ni daid taad son noan, Yesus niam Ama Lamtua Allah mee-baha lo! Eta noan baktetebes Ama Lamtua Allah man tunang Un maa kam, taon elola ko Yesus taan son noan, bihatang in kapas Una nia, bihaat hmama. Ama Lamtua Allah mee-baha la tuladang el Un lo, ta atuil niu kam boel dadani nol atuil hmomos lo!”

⁴⁰Mo Yesus taan asa man Simun in nangan na. Kon Un tek noan, “Kaka Simun, Auk le tek kaka dasi mesa.”

Kon Simun situn noan, “Hao! Paap Guru aa tuun lako.”

⁴¹Kon Yesus soleng dais nol una noan, “Muik atuli mesa, man taom bel atuli li duit le natu. Oe mesan na, un bel duit se atuil in natu at dua. Mesan na, un belen naut duit muti ngatus lima; mo mesan na pait suma buk lim sii. ⁴²Mo lius in bel pait duit nas sam, oen duas bel pait nalas lo. Kon atuling in bel duit le natu na, namnau oen duas. Tiata un beles duas le baen oen hningin nas pait lo. Eta muid kaka Simun in nangan na lam, deng atuil at dua in naut duit nas, ol man namnau atuling in bel duit le natu ka dui la?”

⁹ 7:37-38: Matius 26:7; Markus 14:3; Yuhanis 12:3

⁴³Simun belen pes lo mo siut noan, “Taon elola ko in muik hningin mamu dui ka!”

Yesus siut noan, “Toma kaka!”

⁴⁴Kon Un bali saol bihatang na, le tek Simun noan, “Olan kaka Simun ngat maa se bihatang nia. Oras Auk taam maang se kaka uma lia ka, kaka pesang ui le taung in boe Auk iing ngia muid kit hadat ta lo. Mo bihatang ni tao ngoe Auk iing ngi nini un mata uin na, hidim madin niu-niu nini un klanga ka. ⁴⁵Nol apin Auk taam maang kaka uma lia ka, kaka Simun sodo-sium Auk le lik Auk muid kit hadat ta lo. Mo ninin deng Auk taam maang um ni dalen nia, bihatang ni teen tahan in lik Auk iing ngias lo. ⁴⁶Oras Auk in taam maa ka, kaka Simun kon nadidingun hadat in doan mina se atuling in maa ka bon na. Mo bihatang ni doan mina bui bingis man osa isi se Auk iing ngias son. ⁴⁷Kaka Simun hii babanan le! Bihatang ni in kula-sala ka meman mamu. Mo Ama Lamtua kose soleng totoang son, undeng un tulu un in namnau ka, nol un in nodan mamu ka, bel Auk son. Mo atuil in nataka apa ka le muik kula-salan mamu lo ka, un kon nataka kam haup in ampong mamu lo. Undeng na le un namnau taan lo, nol nangan in nodan mamu se Ama Lamtua lo.”

⁴⁸Hidi kon Yesus aa nol bihatang na noan, “Auk kose soleng ku in kula-sala ngas son!”

⁴⁹Atuli-atuil in daad le kaa leo-leo ngas, hulu-hulu apa noan, “Hoe! Un nangan noan Un nia mo asii la?! Le Un brain in bel ampong atuli li deng oen in kula-sala ngas sia! Molota suma Ama Lamtua Allah sii, man muik hak le kose soleng atuli li in kula-sala ngas!”

⁵⁰Mo Yesus tek bihatang na noan, “Undeng ku parsai Auk son, tiata Ama Lamtua bel boa-blingin ku son. Pait tia nol titu-tema!”

Bihata las muid Lamtua Yesus

8 ¹Nesang isi lo kon, Yesus nol Un ima-ii at hngul dua kas laok papmes kota-kota, nol ingu-iung in se la ngas. Un laok tek atuli las deng Ama Lamtua Allah in prenta ka. Na daid dehet banan taung one. ²Se buan na dalen, muik bihata at ila lo kon lakos baba. Bihaat nias tenga ka hmunan nu tom ili bili-ngala, nol muik teng tom uikjale. Mo Yesus tao banan oen totoang son. Banansila el Maria deng iung Magdala. Hmunan nu, Yesus nulut puting uikjale iut deng un apa ka. ³Susana nol maam Yohana kon lakos baba. Maam Yohana nia mo, ama Kusa sapa. Ama Kusa na mo, tulu in daek se laih Herodes um lahi la. Nol muik bihaat didang mamu pait, man laok leo-leo nol Yesus nol Un ima-ii las. Bihaat nias pake oen duit esan, le baen bel Yesus nol Un ima-ii las, se lalan oen in lako ka.^r

^r 8:2-3: Matius 27:55-56; Markus 15:40-41; Lukas 23:49

Kleta deng atuli in soko-hai biin se dale bili-ngala
(Matius 13:1-9; Markus 4:1-9)

⁴Oe mesan na, atuli las puit maas deng ingu mamu le nuting Yesus. Nikit atuil hut mamu nas maas nakbua kon, Un nahdeh beles kleta mes elia: ⁵“Muik atuil in daek klapa mes lako hising biin se un klapa la. Biin tenga las nahis se lalan. Oras atuli las lako-pait se na ka, oen kida-kida deng biin nas dapas. Hidim kee kas maa noto nulis. ⁶Biin tenga las nahis tom se dale batu. Biin nas nupu hlapat mo oen bloen, lole ui dabun. ⁷Biin tenga las pait nahis tom se maan duli. Ta nikit oen nupus kon, duli nas kadis teles. ⁸Mo biin tenga las pait tam, nahis tom se dale boa-mina. Oen nupus le nulis tene didiin muik isin. Biin nas isin le haup pait lalis ngatus.”

Dehet hidi ela kon, Yesus hep Un kleta ka nol aa mumuun noan, “Mi in muik hngilan nas hii, le nangan ni babanan!”

Lamtua Yesus tek noan, tasao le Un kom in dehet nini kleta kia
(Matius 13:10-17; Markus 4:10-12)

⁹Hidi kon, Yesus ima-ii las ketan kleta na nahin na.

¹⁰Un situs noan, “Undeng mi muid Ama Lamtua Allah in koma ka baktetebes son, tiata Auk sai bel mi langa-langa, le halin nam mi taan Ama Lamtua lalan in prenta Un atulin nas elola ka. Mo atuil tenga las dai muid Ama Lamtua in koma ka lo. Tiata Auk tui oen nini kleta tuun. Ta Ama Lamtua mee-baha las dul meman son deng atuil nias elia,

‘Oen netan son,
 mo dai tanan lo.

Oen ming son,
 mo dai muid lo.’”^s

Lamtua Yesus tek deng kleta bini la nahin na
(Matius 13:18-23; Markus 4:13-20)

¹¹Kon Yesus tek kleta na nahin na elia, “Bini la na mo, Ama Lamtua Allah in Teka-teka ngas. ¹²Biin in nahi se lalan na ka, mo atuil man ming Ama Lamtua in Teka-teka ngas, mo hidi kon uikjale kas laih tuan na maa nuhu-dau lai-niin Ama Lamtua in Teka-teka ka deng un dalen na. Nini ela lam, oen parsai Ama Lamtua lo, nol haup boa-blingin lo. ¹³Biin man nahi se dale batu ka, mo atuil in hii Ama Lamtua in Teka-teka ka nol dael kolo. Mo oen klaput tas taam lihu lo. Oen mulai parsai, mo eta susa la saek tomas sam, oen nahis hlapat. ¹⁴Biin man nahi se duli hlala ka, mo atuil in ming nol sium Ama Lamtua in Teka-teka ka. Mo nesang lo kon,

^s 8:10: Yesaya 6:9-10

oen nadidingun soleng in Teka-te kang nas, undeng oen kukaum dui nol in mana oen osa las, nol oen hmuki-nalan bili-ngalang ngas, hidim oen kom in nuil dael kolo tutungus. Tiata oen in parsai ka muik isin saa lo. ¹⁵Mo biin man nahi tom se dale boa-mina ka, mo atuil man dalen na lolo nol banan na. Nikit oen ming Ama Lamtua Allah in Teka-teka ka kon, oen pesang babanan se oen dalen nas. Nini ela lam, oen parsai napiut, nol daek nal dais banan mamo, banansila el biin man puting isin banan mamo ka.”

Kleta deng in tunga-kobang hadut nini mul-dale
(*Markus 4:21-25*)

¹⁶Hidim Yesus aa pait noan, “Taon elola ko atuli li hoet hadut, hidim tunga-kobang nini mul-dale lo. Nol muik atuli in hoet hidi hadut tam, todo laok se hadang kloma lo! Ta eta taon ela lam, atuli ngat net un langa ka lo. Hadut man muik nahin na, mo in todo se maan lalapa, le halin nam un kaloen na laang atuil in taam maa bus el uma dale ka.” ¹⁷Totoang sa-saa man in buni hahalas nia ngas, taon elola ko mam putis nol langa. Nol totoang dais man halas ni atuli li tanan lo, taon elola ko mam atuli li taan hapun.”

¹⁸Tiata mi musti nangan dais nias babanan. Atuil man parlu le taan baktetebebes deng Ama Lamtua in koma ngas sa, taan taplaeng. Mo atuil man dai toe muid Ama Lamtua in koma ngas lo ka, ngengo keko lako.”^v

Lamtua Yesus nenan baktetebebes sas
(*Matius 12:46-50; Markus 3:31-35*)

¹⁹Oe mesan na, Yesus kukaum nol atuil hut mamo kas sam, Un ina ka nol Un palin nas maas le noan tutnaal nol Una. Mo oen laok dadani nal el Una la lo, undeng atuli mamo isi. ²⁰Kon muik atuli laok tek Yesus noan, “Papa! Paap ina ka nol palin nas maas dil ne likun nua. Oen le tutnaal nol Papa.”

²¹Kon Un siut noan, “Hao! Mo elia: Auk inang nol pail-kakang baktetebebes sas, mo atuil man in hii-ming Ama Lamtua Allah in Teka-teka ngas, hidim daek mudis sa.”

Lamtua Yesus kaing angin tuan na
(*Matius 8:23-27; Markus 4:35-41*)

²²Oe mesan na, Yesus nusi Un ima-ii las noan, “Maa le kit saek lui lakong tubu ku halin nua.” Kon oen saek lui mesa le lakos. ²³Oras oen in luan laa lakos sa, Yesus nini. Nesang lo kon, angin tuan na maa. Len na kon sail tama lui dalen. Oen le meles tetetas.

[†] 8:16: Matius 5:15; Lukas 11:33 [‡] 8:17: Matius 10:26; Lukas 12:2 [∇] 8:18: Matius 25:29; Markus 4:25; Lukas 19:26

²⁴Net ela kon Yesus ima-ii las buk-bangun Una, le tekan noan, “Tuang! Tuang nge! Haung tulung le! Ta kit le mel mateng son nian ne!”

Kon nam Yesus hangu. Hidim Un kaing angin na nol len na noan, “Tenem tia!” Tukun nam len na nol angin na ete meman.

²⁵Hidi na kon, Un ngau Un ima-ii las noan, “Tasao le mi parsai Auk lo bii nabael tuun nia?”

Oen lii nol herang. Hidim oen keket apa noan, “Idaa! Yesus nia mo asii le? Taon elol le Un prenta nal angin na nol len na le oen muid Un in koma ka lia le?”

Lamtua Yesus nulut uikjale deng atuil nuin

(Matius 8:28-34; Markus 5:1-20)

²⁶Nesang lo kon, oen lakos lius se dale Gerasa, se tubu Galilea halin na.^w ²⁷⁻²⁹Se na, muik atuli mes tom uikjale blaen son. Un muik um lo, un suma daad se niut utu ngas tukun. Lelo-lelon nam un lako-pait nol luli-lulit tuun. Lole uikjale kas taan in prenta una tutungus. Atuli las but un oe-oe son nini ranteng nol laeng bisi, mo un tao nutus soleng. Hidim uikjale kas dising un le lail lako se maan in muik atuil lo.

Nikit Yesus nol Un ima-ii las nius deng lui la kon, atuling nuin na laok maa saol Una. Atuling na ahan, hidim late apa se Yesus sila ka. Kon Yesus prenta noan, “Hoe, uikjale! Puti deng atuling na tia!”

Kon atuling nuin na ahan noan, “Hoe! Poe-pet auk deken! Ta auk tana noan Ku nia mo Yesus, Ama Lamtua Allah in lapa dudu ka Ana! Tao sus auk deken!”

³⁰Yesus keket un noan, “Ku ngalam sii la?”

Kon uikjale na siut noan, “*Legion*, ta kaim niam mammo isi, tuladang el tentara lihu-lihu.” Un tek ela, lole uikjale mammo taam ne un apa ka.

³¹Uikjale nas taan in nodan Yesus si-sii le halin tadu oen lakos Bolo Susa-daad ta deken, man daid maan in dulu kuasa deng in daad tas.

³²Mo dadani se na, muik bahi mammo mukan-mukan le nuting in kaa se leten na peke ka. Kon uikjale nas nodan Yesus noan, “Tadu kaim le taam lakom se baih nuas tuun!” Kon Yesus tade. ³³Hidi kon uikjale nas putis nang soleng biklobeng na, le lakos tamas se baih nas. Baih nas totoang daid nuin, kon oen lail dadahut nius deng leten na le pul muid hopiin na taam lakos tubu ka dalen. Tiata oen mel mates totoang se las.

³⁴Net ela kon, atuil in doh bahi la ngas lail lakos papmes ingu-iung in se la ngas, le dehet deng nas totoang. ³⁵Ming oen in dehet ela ka kon, atuil hut mammo kas puit lakos se maan na. Oen le net esan deng asa man in daid son na. Lius se las kon, oen ngat net atuling in tom uikjale ka daad ete-ete tuun

^w 8:26: In dula dais Yunanin man banan dui ngas dul noan, ‘Gerasa’. Muik in dula deeh dul noan, ‘Gadara’. Nol muik teng pait dul noan, ‘Gergesa’.

son, dadani se Yesus iin na. Un pake kai-baut son nol un in nuin na kon ase son. Net ela kon, oen totoang lii. ³⁶Hidim atuil man apin net dais na in dadi ngas, tek atuil in maa babalung nas deng taon elola le atuling nuin na banan son na. ³⁷Kon totoang atuil Gerasa man in daad se dale na ngas, nodan Yesus le lako nang soleng one, undeng oen totoang lii isi.

Kon Yesus nol Un ima-ii las sakes lui dapas, le noan pait lakos tubu Galilea halin nua.

³⁸Mo atuling apin man tom uikjale ka, nodan tutungus se Yesus noan, “Papa! Nang le auk kon muid Papa!”

Mo Yesus situn noan, ³⁹“Eli tuun tia! Banan dui ka ku pait lako ku nenan nuas, le dehet bel oen deng Ama Lamtua Allah in banan na, man Un tao bel ku son na.”

Hidi kon, atuling na laok pukiu kota na, le dehet atulis totoang deng Yesus in tao banan una ka.

**Lamtua Yesus bel Yairus ana bihata la le nuli pait, nol tao banan
bihaat in iil daal loos mesa**

(Matius 9:18-26; Markus 5:21-43)

⁴⁰Hidi na kon Yesus nol Un ima-ii las luan laa pait lakos tubu Galilea halin nua. Oras oen nius deng lui la lam, atuli hut mammo maas natang oen son. Oen maas nakbua le sodo-sium Una. ⁴¹⁻⁴²Se na kon, muik atuli mes ngala Yairus. Un nam mo tulu deng um in kohe-kanas se kota na. Un ana ka suma beas mes sii; aan bihata, umur taun hngul dua, mo un heda ngele, naha-bubuit tam mate. Nikit Yairus ngat net Yesus laok maa kon, un lail lako hai buku ka se Yesus sila ka. Un nodan Yesus le bole lam Yesus laok un uma lua, le tulung un ana bihata la.

Tiata Yesus tade tukun nam oen lakos Yairus uma lu meman. Mo atuil hut mammo kas nodat lo, le lakos muid kon. Tiata oen laok nol in dising-dising apa.

⁴³Muik bihata mes kon man laok muid one. Un in net bulan na baa buit-buit tene taan lo, taun hngul dua son. Un pake nuli un duit tas nol hmuki las le baen dokter ras son. Mo muik tahan in taih banan una lo. Un ili la taan in poe si-sii.^x ⁴⁴Kon un maa dadani Yesus deng klupu ka. Hidim un depen nal Yesus kado la mumu ka. Nikit un depen toman kon, un in iil daal loos sa tene meman.

⁴⁵Nahkitu lam Yesus laok napiut lo mo Un dili le ketan noan, “Asii man depen tom Au lia?”

Mo muik tahan at mes in hao lo. Kon Petrus tek noan, “Tuang kon no! Atuil mammo nias laok dising apa elia lam! Oen taan in hutun deng klupu lua sii.”

^x 8:43: In dula dais Yunanin tenga las dul ni lo, “Un pake nuli un duit tas nol un hmukin nas son, le baen dokter ras.”

⁴⁶Mo Yesus tekan noan, “Loo! Apin Auk nataka kam muik kuasa puit deng Auk apang ngia. Tiata Auk tana noan muik atuli mes depen tom Au.”

⁴⁷Nikit bihatang na taan noan un buni nal lo son kon, un lii isi. Un pepeten le hai buku ka se Yesus sila ka. Hidim un dehet puting totoang asa man un in tao son na, se atuil hut mammo kas silan. Hidim un tek noan, nikit un depen tom Yesus kon, un banan meman.

⁴⁸Hidi kon Yesus aa nolan noan, “Bata! Ku banan, undeng ku parsai se Au. Tiata pait nol dael kolo tia!”

⁴⁹Yesus aa mamaus nol bihatang na lam, Yairus atulin in dake mes lail maa tek Yairus noan, “Idah Papa! Paap ana ka nol kit lo son! Un mate son, tiata tao paksiin Paap Guru deken tia.”

⁵⁰Mo Yesus ming haup atuling na in teka ka kon, Un tek Yairus noan, “Kaka! Lii deken! Parsai se Ama Lamtua Allah tuun. Ta Un man bel slamat kaka ana ka.”

⁵¹⁻⁵³Oen lakos lius se Yairus uma lua lam, atuli inu um na son. Oen lilu muun isi. Kon Yesus kaing oen noan, “Mi teen in lilu ka tia! Tana-bihatang ni mate lo. Un suma nini tuun!”

Mo atuli las mail le liun sulan nol Una, lole oen net nol matan deng tana-bihatang na hngasa ka in nutus sa. Hidi kon Yesus nodan tana-bihatang na ina ka nol ama ka, Petrus, Yuhanis nol Yakobus le leo-leo nol Un taam lakos uma dalen. Atuil tenga las Un tadus le natang se likun na tuun.

⁵⁴Oen tamas kon, Yesus kil tana-bihatang na se ima ka, le tekan noan, “Baat-ana! Hangu tia!” ⁵⁵Suknahkitu lam, tana-bihatang na nuli pait, le hangu daad meman. Ta Yesus tadu un ina ka noan, “Belen ngae le un kaa tia!” ⁵⁶Tana-bihatang na ina-aman nas herang isi. Mo Yesus hid pesang one, le dehet heheon dais na laok se atuli las deken.

Lamtua Yesus nutus un ima-ii at hngul dua kas

(*Matius 10:5-15; Markus 6:7-13*)

9 ¹Oe mesan na, Yesus haman nakbua Un ima-ii at hngul dua kas, hidim Un bel oen kuasa le nulut nal uikjale, nol tao banan nal atuli las deng oen ili koed-ngasing ngas. ²Un nutus one, le laok tek atuli las deng Ama Lamtua Allah in kil prenta ka. Un kon nutus oen le tao banan atuil ili las se ola-ola. ³Mo Un tek oen noan, “Nangan babanan! Mi boel kil sa-saa se lalan deken. Laok nol kaod in se mi apan na ngas tuun. Kil hnikan deken, tas deken, in kaa se lalan deken, nol duit deken. Kaod in silu kon kil deken! ⁴Eta mi tamam se ingu mes le muik atuli tade in sium mia kam, laok daad nolas se oen uma. Boel huil um deken. Daad se lam, didiin mi bok lakom deng iung na. ⁵Eta mi taam lakom se ingu mesa, mo atuli-atuil in se la ngas sium mi lo, nol dai hii-ming se mi lo kam, haung

bokam le nang one. Eta mi putim deng na lam, tao muid hadat ta, le sii soleng auh in se mi iin na ngas. Tek oen noan, ‘Mi dai ming lo, ta nang le mi lepa-haal mi in situ-tala ka esan!’ ”^y

⁶Hidi na kon ima-ii nas laok deng ingu mes laok ingu mesa. Oen tek atuli las deng Ama Lamtua Allah Dehet Banan na. Hidim oen kon tao banan atuil in ili ngas.

Lahing Herodes sa nangan haup deng Lamtua Yesus apa ka lo
(*Matius 14:1-12; Markus 6:14-29*)

⁷Dedeng na, lahing Herodes Antipas^z kon ming haup dehet bili-ngala deng Yesus. Kon un nangan hapun lo, undeng muik atuli at ila lo tek noan, “Yesus na mo, Yuhanis in Sarain Atuli ka, un nuli pait son na.”

⁸Muik teng pait tek noan, “Un na mo, upung Elia man nuli pait son na.”

Tenga las pait tam tek noan, “Un nam mo at mes deng Ama Lamtua mee-baah hmuna-hmunan nua ngas.”^a

⁹Mo Herodes nangan noan, “Dedeng na, auk tadu le dait nutus Yuhanis leo ka son. Mo un nuli pait son nia tam saa ke? Hidim at mes ni pait, asii nia le?” Kon un nuting lalan le tutnaal Yesus sil nol sila.

Lamtua Yesus nalo atuli lihu lima
(*Matius 14:13-21; Markus 6:30-44; Yuhanis 6:1-14*)

¹⁰Oe mesan na kon, ima-ii man Yesus in nutus sas pait le nakbuan pait nol Una. Oen tek Un deng totoang asa man oen in daek nal son nas. Hidim Yesus nol Un ima-ii las ete-ete le lakos se mana mesa, dani nol iung Betsaida, halin oen teen in kae se las. ¹¹Mo atuil hut mammo kas ming haup noan, Yesus le lako bus el ola ka, ta oen laok muid Una. Kon Yesus sium oen nol babanan, hidim Un tao banan atuil in ili ngas totoang, nol Un dehet bel oen deng Ama Lamtua Allah in kil prenta ka.

¹²Lelo-hat son kon, Yesus ima-ii at hngul dua kas laok tek Un elia, “Banan dui ka, Paap tadu atuil nias le lakos se ingu-iung in dadani deng maan ni ngias, halin nuting oen in kaa esan. Nol nang le oen laok nuting maan taung oen in nini. Ta maan ni atuli ase elia lam, taon elol le oen haup in kaa kia?”

¹³⁻¹⁴Mo Yesus situs noan, “Elia! Nang le mi man bel oen in kaa!”

Mo oen kaen noan, “Auu! Paap le! Hapun se ola la? Atuil nias lihu lim lisi! Na suma biklobe las siis, kaih bihata las nol tana-ana ngas lo bii! Hidim kaim ruti bua lim siis. Nol ikan kon teb dua siis. Eta Paap koma ka

^y 9:3-5: Lukas 10:4-11; Dehet deng Aan in Nutus sas 13:51 ^z 9:7: Herodes Antipas na mo, Herodes Tene ka ana. Herodes Tene ka man prenta le keo tele tana-ana blutu mea in se Betlehem mas, tom nol oras in hua Lamtua Yesus sa. Ngat se Matius 2:16-18.

^a 9:7-8: Matius 16:14; Markus 8:28; Lukas 9:19

le kaim man nalo atuil unus tene nias sam, taon elol le kaim sos nal in kaa mamamo bel one la!”^b

Kon Yesus tadu oen noan, “Tek atuil nias le daad buan-buan, buan mesa lam at buk lima.”

¹⁵Kon nam oen daek muid ela. ¹⁶Nikit atuli las totoang daad son kon, Yesus kat ruti bua lim nas nol ikan dua nas. Un ngada lako el apan nua le kohe-kanas nodan mamamo. Hidim Un bilas-bilas ruti nol ikan nas, le doong bel Un ima-ii las halin laok bating bel atuli las. ¹⁷Oen totoang kaa didiin silis. Hidi nam ima-ii las kat nakbuan in kaa lisin nas sam, inu fuli hngul dua.

Petrus mulai nataka taan noan Lamtua Yesus nam, Kristus, Atuling man Ama Lamtua Allah in hid meman son, deng lolo hmunan nua ka
(Matius 16:13-19; Markus 8:27-29)

¹⁸Oe mesan na, Yesus sii kohe-kanas se mana mesa. Kon Un ima-ii las lakos nakbua nol Una. Kohe-kanas hidi kon, Un ketan oen noan, “Mi ming-ming ngam atuli las tek le Auk nia mo asii la?”

¹⁹Oen siut noan, “Muik in tek noan Paap nia mo, Yuhanis in Sarain Atuil ka. Tenga las pait tek noan, bet Paap niam, upung Elia. Eta lo kam, at mes deng Ama Lamtua Allah mee-baah hmuna-hmunan nuas man nuli pait son nia.”^c

²⁰Kon Yesus keket oen pait noan, “Eta muid mia lam, Auk nia mo asii la?”

Kon Petrus siut noan, “Paap nia mo Kristus, na Atuling man Ama Lamtua Allah tulu meman son deng lolo hmunan nua ka!”^d

²¹Kon nam Yesus kaing one, le boel tek asii deen kon, noan Un na mo Kristus.

Lamtua Yesus aa deng Un in mate ka nol Un in nuli pait ta
(Matius 16:21-28; Markus 8:31-9:1)

²²Hidi kon Yesus aa taplaeng pait noan, “Auk niam Atuling Baktetebes sa. Auk musti lepa-haal in susa-daat bili-ngala. Mam blalan-blalan hadat atuil Yahudi las, tulu agama las tene-tenen nas, nol guru-guru agama las dai sium noan, Auk nia mo Kristus lo. Hidim mam oen keo tele Au. Meman Auk mateng mo bingin dua ka lam, Auk nuling pait!”^e

²³Hidi nam Un tek atuil hut mamamo kas noan, “Asii man kom le muid Au lam, un musti tahang le muid napiut lelo-lelon. Un musti sao soleng

^b 9:13-14: Matius 14:21 ^c 9:19: Matius 14:1-2; Markus 6:14-15; Lukas 9:7-8

^d 9:20: Yuhanis 6:68-69 ^e 9:22: Dais Yunanin lalan in kaih lelo ka elia: leol nia = leol mesa, ola kam = leol dua la na, bingin dua ka = leol tilu la na. Tiata, Lamtua Yesus in mate ka, kahin deng mesa la (Jumat Agung), nol leol Un in nuli pait ta, kahin le leol tilu la, na bingin dua ka (Minggu Paska).

un in koma-koma ngas esan. Eta atuli tao un dadaat didiin keo tele kon, un musti muid napiut, tuladang el atuli haal un kai sangsuli la, le lako maan in mate kua.^f 24 Ta atuil in tade le mate undeng muid Au, taon elola kon mam un haup in nuli napiut nol Ama Lamtua Allah. Mo atuil man suma kom le nuli taung un apa ka sii ka, mam bakisan katang deng Ama Lamtua Allah.^g 25 Eta atuli li haup apan-kloma ki isin nias totoang, mo Ama Lamtua Allah hutun soleng una lam, un ontong ngi saa la? 26 Auk nia mo Atuling Baktetebebes sa. Tiata atuil in mae le muid Au, nol mae kil Auk in tui ngias sa, mam Auk kon mae in hao un se Ama Lamtua Allah sila, se oras Auk in pait maang deng sorga nga. Ta mam Auk niung maang nol Auk Amang ngu kuasa in muun isi ka, leo-leo nol Un ima-ii las deng sorga. 27 Auk tek mi baktetebebes. At il deng mi in mo nia ngias, mam net nol matan esan deng Ama Lamtua in kil prenta ka, hidi halas-sam oen mates.”

Lamtua Yesus hnika-tuladang nga daid kisa se leten dapa

(Matius 17:1-8; Markus 9:2-8)

28 Hidi nal lelo paul kon, Yesus haman nal Petrus, Yuhanis nol Yakobus le oen leo-leo saek lakos se leten mes dapas halin kohe-kanas. 29 Yesus kohe-kanas mamaus kon, Un hnika-tuladang nga daid kisa' nol Un kai-batu las kon daid muti kaloe'.

30 Nahkiut tuun nam, atuli at dua puit maas. At dua nas, upung Musa nol upung Elia. Oen dehet nol Yesus. 31 Oen kon hnika-tuladang ngas muun isi. Oen tilus aa deng mam Yesus in maet se Yerusalem ma.

32 Oras na, Petrus nol un tapan at dua las matan tede isi, didiin oen niin nalas. Oen tilus nahkitus kon, oen ngat net Yesus dil nol atuli at dua. Oen kon ngat tam Yesus apa ka kaloe le langa isi.

33 Ti upung Musa nol upung Elia mana le lakos kon, Petrus nangan taan le tao elola ka lo. Tiata un aa dadahut tuun noan, “Tuang! Se nia lam kaim nataka kam leok isi! Tiata banan dui ka kaim koet hlepe tiul se nia. Mes bel Tuang, mes bel upung Musa, nol mesan na pait bel upung Elia.”

34 Mo un aa mamaus ela lam, nopen mes niu maa kabut one. Kon nam Petrus nol un tapan nas lii isi. 35 Hidim oen ming haup fala mes deng nopen na dalen tek noan,

“Ni Auk Anang man Auk in huil meman son na!

Un aa kam, hii babanan se Una!”^h

36 Aa ela hidi kon, Petrus nol un tapan nas ngat net Yesus sii son. Hidi nam, oen tilus ete tuun le dehet bel asii-asii lo, deng asa man oen in net son na. Nesa-nesang halas-sam oen bok bahan nas le dehet bel atuil didang.

^f 9:23: Matius 10:38; Lukas 14:27 ^g 9:24: Matius 10:39; Lukas 17:33; Yuhanis 12:25

^h 9:28-35: Petrus dua la 1:17-18; Yesaya 42:1; Matius 3:17, 12:18; Markus 1:11; Lukas 3:22

Lamtua Yesus tao banan tana-ana in tom uikjale mesa
(*Matius 17:14-18; Markus 9:14-27*)

³⁷Ola ka, Yesus nol Petrus nol un tapan nas nius deng leten na lam, atuli hut mamomaas tutnaal Yesus. ³⁸Muik atuli mes hamantek noan, “Paap Guru! Tulung maa ngat bel auk anang bikloeb siing ngile! ³⁹Ta uikjale taan in kil una si-sii, le tao un ahan nahkekeka nol peko-peko un didiin kapen bulat puit deng un baha ka. Uikjale na kon diku-puang una, nol kus un tutungus. ⁴⁰Auk nodan tulung Paap anan nias son le nulut puting uikjale na, mo oen nulut puting nalan lo!”

⁴¹Ming ela kon Yesus baet oen totoang le tekas noan, “Hoe! Mi parsai noan Ama Lamtua tao banan nal atuil lo ke? Mi niam meman atuil man in nuil muid lalan lolo ka lo ngas! Auk musti tahang le leo-leo nol mi didiin bling pait halas-sam mi parsai se Au la? Auk musti keeh nol mi didiin bling pait ta?”

Hidim Un bali le aa nol blalan biklobeng na noan, “Kil nol ku anam maa se ni tia!”

⁴²Nikit oen kil nol tana na laok bel Yesus kon, uikjale ka late laok se dale ka, nol peko un apa ka, ta un hukun muun isi. Mo Yesus prenta uikjale na le puit nodat tana na, kon tana na banan meman. Hidi kon Yesus sao lako bel un ama ka. ^{43a}Totoang atuil in net Ama Lamtua in kuasa man muun isi na, herang-herang.

Lamtua Yesus tek pait deng Un in mate ka
(*Matius 17:22-23; Markus 9:30-32*)

^{43b}Oras atuli las dehet apa nabael deng tada-taad herang man Yesus in tao ngas sam, Un tek Un ima-ii las noan, ⁴⁴“Mi taad Auk in aa ni babanan! Nesang lo ka kam, atuli le hee soleng Au, Atuling Baktetebes nia. Hidim oen sao Auk lakong bel atuil didang.” ⁴⁵Mo Un ima-ii las nangan hapun lo tetetas. Oen nangan taan Un in aa na nahin na lo. Oen kon lii in ketan un nahin na.

Asii man daid atuil hmunan na?
(*Matius 18:1-5; Markus 9:33-37*)

⁴⁶Oe mesan na, Yesus ima-ii las kaen apa deng asii man daid atuil hmunan na. ⁱ⁴⁷Mo Yesus taan oen in kaen apa na. Kon Un hamantana blutu mesa, hidim tadu le dil se Un halin na. ⁴⁸Hidim Un tek atuli las noan, “Hii babanan ne! Atuil in tade le lii-lau atuil ana el tana-ana nia ki, nahin na noan, atuling na kon lii-lau Au. Nol un kon lii-lau Auk Amang in ne sorga kua, man nutus Auk maang se apan-kloma kia. Muik atuli mamoma

ⁱ 9:46: Lukas 22:24

man kom in ngat kabaul one. Tuladang el atuil kasiang, atuil in susa, atuil banan lo, atuil in nahi tom daat, nol atuil ana ngas. Atuil man kom le lii-lau atuil tuladang ela ngas, man Ama Lamtua Allah noken noan, un nam atuil in muun dui.”^j

Asii man labang nol kit lo kam, un nam mo kit tapan
(Markus 9:38-40)

⁴⁹Hidim Yuhanis tek Yesus noan, “Papa! Oe mesan na, kaim net atuli mes nulut puting uikjale le busun nini Paap ngala ka. Tiata kaim kaing una le busun-busun nini Paap ngala ka deken, undeng un na mo, kit atulin lo.”

⁵⁰Mo Yesus situn noan, “Ela deken! Ta atuil man labang nol kit lo ka, nahin na noan, un nam mo kit tapans.”

Atuli ingu mes se Samaria sium Lamtua Yesus lo

⁵¹Yesus taan noan Un lelon in saek lako sorga ka dadani son. Kon Un nutus le bok lako kota Yerusalem. ⁵²Un nutus atuil le lakos muna deng one, halin nam mana in kaa-ninu. Kon atuil in nutus nas taam lakos ingu mesa, se propinsi Samaria, le nuting maan in teen tahang. ⁵³Mo atuil Samaria las dai sium Yesus nol Un ima-ii las lo, undeng Un le lako todan-lahing Ama Lamtua Allah se kota Yerusalem.^k ⁵⁴Nikit Yakobus nol Yuhanis ming haup atuil Samaria las in dai sium oen lo ka kon, oen hanet Yesus noan, “Tuang! Elola, tam kit nodan Ama Lamtua Allah le niung ai maa deng apan nua, halin loe nuli oen tuun tia la?”^l

⁵⁵Mo Yesus bali saol oen duas le kaing oen noan, “Boel nangan ela deken.” ⁵⁶Hidim oen lakos napiut bus el iung didang.

Atorang in muid Lamtua Yesus
(Matius 8:19-22)

⁵⁷Oras oen in laok mamasu ka, muik atuli mes aa nol Yesus noan, “Papa! Paap laok elol tuun kon, auk le muid napiut Papa!”

⁵⁸Mo Yesus situn noan, “Banan kon! Mo nangan le ta: Totoang atuli li nol hmukit ti muik oen mana esa. Ngot huin pait lako un bolo. Tilu-kee pait lako un hno. Mo Au, Atuling Baktetebes nia, muik Un uma esa le pait lako se na lo. Maan in tian bon kon ase.”

⁵⁹Oe mesan na, Yesus haman atuil didang mes pait noan, “Maa le muid Au halin daid Auk atulin.”

^j 9:48: Matius 10:40; Lukas 10:16; Yuhanis 13:20 ^k 9:53: Atuil Samaria las maan in todan-lahing Ama Lamtua ka ne leten Gerasim, ne oen ingu-mana la. Oen in tao dais nol atuil Yahudi las deng in todan-lahing Ama Lamtua Allah se kota Yerusalem ma blaen son.
^l 9:54: Lahi-lahi las Buk nomer dua la 1:9-16

Atuling na siut noan, “Hao! Mo elia Tuang. Tahang le auk pait laok doha-tinang blalan nuas muna. Le eta auk papa mate son, halas-sam auk mudu.”

⁶⁰Mo Yesus tekan noan, “Elia! Nang le atuil man kom le muid Auk lo ngas, mana-koet oen atulin in mate ngas. Mo mi man parsai se Ama Lamtua nol kom le muid Au ngas, mi osa la laok tek atuli li deng Ama Lamtua Allah in kil prenta ka.”

⁶¹Muik atuli mes pait tek noan, “Banan kon, Tuang! Auk tade le muid Tuang tutungus. Mo bel auk dola le auk laok liki mo seon auk nenan nuas muna le, halas-sam auk pait maa le muid Tuang.”^m

⁶²Mo Yesus tekan noan, “Elia! Eta atuli li bali dale, hidim kukaum nol in daek os didang, didiin nadidingun soleng in hai kam, un klapa la daid lo. Ela kon nol atuil in nutus le muid Au, mo nangan un in nuli hmunan nu tutungus sa. Atuil tuladang ela ka, muik ambak in daek se Ama Lamtua Allah sonaf fa lo.”

Lamtua Yesus nutus ima-ii at buk itu beas dua kas

10 ¹Hidi nam, Yesus huil nal ima-ii didang pait at buk itu beas dua.ⁿ Hidim Un bating oen at dua-dua, le oen lakos muna se mana-maan Un in le lako ngas. ²Un nutus oen noan, “Muik atuli mamu man banansila el ael in latu son na. Liis klapa lamtua ka tadu atuil in dake ngas le maa nul tuun. Tiata mi musti kohe-kanas le nodan Ama Lamtua Allah, tunang taplaeng Un atulin in dake ngas, halin tao nakbua atuli-atuil in le muid Au ngas. Undeng atuil in le muid Au ngas, mamu. Mo atuil in dake ngas suma bubuit sii.”^o

³Mi bok lakom nol ni tia! Auk nutus mi le lakom se atuil hut mamu kas. Mo nangan ta, mi tuladang el lae-blai ana man dalen banan, lako se ngot huin man daat isi ngas hlala.^p

⁴Mi boel kil duit tam, tas in nisi kai-batu tam, kil nahan dui deng apa mes se lalan deken. Boel soleng oras le aa nol atuil didang se lalan deken.

⁵⁻⁸Eta mi taam lakom se ingu mesa lam, mi boel daad seda-seda se um didang deken. Eta atuli sium mi babanan se uma mesa lam, daad se um na tuun didiin mi haung bokam deng iung na. Eta mi taam lakom se uma mesa lam, mi musti nodan le Ama Lamtua Allah bel hangun se um na isin nas. Eta um lamtua ka sium mi nol babanan nam, taon elola ko Ama Lamtua tulu Un dalen banan na bel uma isin nas. Mo eta oen sium mi lo kam, nang le Ama Lamtua tulu Un dalen banan na bel mi siim tuun. Eta mi tamam se uma mesa, tam ingu mesa, le oen bel mi in kaa-ninu

^m 9:61: Lahi-lahi las Buk laih hmunan na 19:20 ⁿ 10:1: In dula dais Yunanin teng dul noan, ‘ima-ii at 72’. Tenga las pait dul noan, ‘ima-ii at 70’. Mo in dula hmudin nias sam, mamu huil ‘72’ ka. ^o 10:2: Matius 9:37-38 ^p 10:3: Matius 10:16

saa tuun kon, sium nol dael kolo. Ta toma eta oen bel mi ela, le seda mi lating nga.⁹ 9Tao banan oen atulin in heda ngas. Nol tekas noan, ‘Ama Lamtua Allah prenta la maa dadani son!’

¹⁰Mo muik ingu dehe man un atulin nas dai sium mi lo. Etan oen tao ela nol mia lam, laok dil se iung na lalan na, le tekas noan, ¹¹‘Hii babanan! Kaim maam son le kil Ama Lamtua in Teka-teka ngas bel mia, mo mi tiu-hii bubuit lo kon. Tiata kaim sii soleng kota ni ahu las deng kaim iin nias, le daid tada noan, mam mi lepa-haal in naih tom mi ngas esan! Mo nangan bana-banan! Ta Ama Lamtua Allah in prenta ka maa dadani isi son!’”^r

¹²Yesus tekas pait noan, “Mi taan kota Sodom in daat isi ka son, ta loo? Auk tek mia le! Mam se leol Kiamat tia lam, hukung man Ama Lamtua in nahu bel atuli-atuil in hutun soleng mia ngas, ngele dui hihidi deng atuil Sodom mas.”^s

Atuli-atuil in sium Lamtua Yesus lo ngas
(*Matius 11:20-24*)

¹³Yesus aa taplaeng pait noan, “Mi in ne iung Korasin^t nol iung Betsaida ngas, doha lo! Ta in daat ta nahi tom mia! Auk tao taad herang bili-ngala se mi sila-matan son, mo mi dai parsai se Ama Lamtua Allah lo. Molota, mi niam atuil Yahudi man hao le taan Una. Mo eta noan tada-taad herang man Auk in tao se mi ingu la ngas, daid se kota Tirus nol kota Sidon nam, taon elola ko nesang ngi eli son ta, atuli-atuil in se lua ngas pesang son, nol nang soleng oen in kula-kula ngas, le bali muid se Ama Lamtua. Nol taon elola ko oen pake kai-baut susa, hidim tao auh laok se oen bon nas, halin daid tada noan, oen sabail apan deng oen in kula-sala ngas. Molota atuil Tirus nol Sidon nias, atuil Yahudi lo, mo oen hao le taan Ama Lamtua.”^u ¹⁴Baktebes! Mi ngat esan tuun! Mam eta Ama Lamtua nutus totoang atuli li dasi las sam, atuli-atuil in se Tirus nol Sidon nas hukung nga kahan dui deng, mi hukung nga.

¹⁵Mi atuil in se kota Kapernaum mas doha lo! Nangan noan mam Ama Lamtua nikit sakeng mi lakom sorgam deken. Ta ela lo! Mam Ama Lamtua pasang tamang mi lakom se naraka lu dalem!”^v

¹⁶Nangan bana-banan! Ta atuil in hii-ming mia ngas, oen kon hii-ming se Au. Nol atuil man dai hii-ming se mi lo ngas, oen kon hii-ming se Auk lo. Taplaeng pait, atuil man dai hii-ming se Auk lo ngas, oen dai hii-ming

⁹ 10:5-8: Korintus mesa la 9:14; Timutius mesa la 5:18 ^r 10:4-11: Matius 10:7-14; Markus 6:8-11; Lukas 9:3-5; Dehet deng Aan in Nutus sas 13:51 ^s 10:12: Dehet deng Apan-kloma ki in Dadi ka 19:24-28; Matius 10:15, 11:24 ^t 10:13: In mo bango nia ki dul noan ‘Korasin’. Mo esa-esa ka, muid dais Yunanin nam, Χοραζίν ‘Choradzin’.
^u 10:13: Yesaya 23:1-18; Yeskial 26:1-28:26; Yoel 3:4-8; Amos 1:9-10; Sakarias 9:2-4
^v 10:15: Yesaya 14:13-15

lo se Ama Lamtua Allah, man nutus Auk son le maang se apan-kloma kia ka.”^w

Atuil in nutus buk itu beas dua kas pait maas

¹⁷Dedeng atuil in nutus at buk itu beas dua kas pait maas sa,^x oen dalen kolo isi. Hidim oen tek Yesus elia, “Idaah! Muun isi! Dedeng kaim pake Tuang ngala ka le nulut puting uikjale kas sa, uikjale kas ming kami, le lail putis deng atuli las meman. Ana lo!”

¹⁸Kon Yesus situs noan, “Baktebes! Oras mi in tao ela ka, Auk ngat net Ama Lamtua Allah pasang soleng uikjale kas nol oen tuang nga deng apan nua, banansila el bisain dait kliu-kanan se apan nua! ¹⁹Nangan ne! Uikjale kas laih tuan na, kit musu. Nol un kon muik in kuasa! Mo Auk bel mi kuasa son le tao tehen un in kuasa ka. Nol eta noan mi kida tom ul in muik lasong, tamlom hkulang kon mi sa-saa lo. Muik tahan in tao daat saol mia lo.”^y ²⁰Mi dalen kolo, undeng uikjale kas ming mia. Banan kon, mo na dais ana tuun! Banan dui ka mi dalen kolo, undeng Ama Lamtua dul mi galan nas son, le daid Un nenan in taam sorga.”

Lamtua Yesus dalen kolo
(*Matius 11:25-27, 13:16-17*)

²¹Dedeng na, Ama Lamtua Koo Niu ka tao Yesus dalen kolo. Hidim Un naka Ama Lamtua noan, “Papa! Paap man daid Tuang Tene se apan-dapa kua nol apan-kloma kia. Auk nodan mamomamo, undeng Paap hep kele dais nias deng atuil man in tao apa ka noan tana, nol atuil in nikit-nikit apan na ngas. Mo Paap sai dais nias totoang bel tana-ana ngas, nol atuil in tao dalen deng dadale ngas. Baktebes Papa! Ta na man tao Paap dalen kolo!”

²²Hidim Yesus tek atuil hut mamomamo kas noan, “Hii ke! Auk Amang in ne sorga ku bel Auk kuasa las totoang son. Man in taan baktetebes noan, Auk nia mo asii ka, suma Paap sii. Nol in taan baktetebes noan Paap na mo asii ka, suma Paap Ana ka sii, na Au. Nol Auk kon huil atuil didang le tek one, halin oen kon taan Papa.”^z

²³Hidim Yesus bali saol Un ima-ii las le tek oen siis noan, “Mi ulat baktetebes, undeng mi net Ama Lamtua in kuasa ka esan son. ²⁴Lahilahi, nol Ama Lamtua mee-baah hmuna-hmunan nuas, kom isi le net asa man mi in net son nias, mo oen netas lo. Oen kon kom isi le ming asa man mi in ming son nias, mo oen ming hapus lo.”

^w 10:16: Matius 10:40; Markus 9:37; Lukas 9:48; Yuhanis 13:20 ^x 10:17: In dula dais Yunanin tenga las dul noan, ‘ima-ii at 72’. Tenga las pait dul noan, ‘ima-ii at 70’. Mo in dula hmudin nias sam, mamomamo huil ‘72’ ka. ^y 10:19: Buk in Naka-nahalit 91:13

^z 10:22: Yuhanis 3:35, 10:15

Atuil Samaria man dalen na lila

²⁵Oe mesan na, atuil in taan hukung Yahudi mes le noan kiu nahu Yesus. Ta un hangu dil le ketan noan, “Paap Guru! Tulung tek auk le! Auk musti tao elola, le halin auk haup in nuli napiut leo-leo nol Ama Lamtua se sorgang nga?”

²⁶Yesus situn noan, “Upung Musa in dul deng dais nia ki elola, nol ku in nangan tanan na elola la?”

²⁷Atuling na situn noan, “Un dul elia:

‘Ku musti namnau Ama Lamtua Allah, ku Tuang nga, *dui* deng totoang.

Undeng na, ku musti nangan net Un tutungus, daek mumuun le muid Un in koma ka, nol nangan taan se Una.’

Muik in dula kon noan, ‘Ku musti namnau ku pali-kakam mas, el ku in namnau ku apam ma esa ka.’^a

²⁸Yesus situn noan, “Toma! Eta ku tao muid ela lam, ku nuli napiut nol Ama Lamtua.”^b

²⁹Mo atuling na tao apa ka banansila el atuil in parsai isi ka. Hidim un keket Yesus noan, “Lam auk kaak-paling ngias mo asiis sa?”

³⁰Kon Yesus siut noan, “Auk le bel kleta mesa. Ta mam ku tek Au, le ol man baktetebebes ‘pail-kaka’ la. Un dehet ta elia: Muik atuil Yahudi mes bok deng kota Yerusalem, niu lako kota Yeriko. Mo nahkiut tuun nam, atuil in nako ngas maas diku-puang una. Oen diku-puang una, hidim nuhu-dau nal un duit tas, nol un kai-batu las totoang. Hidi nam oen pasang soleng un lako se lalan suut ta, le bok lakos nang soleng una. Atuling na naha-bubuit tam mate.

³¹Nesang lo kon, tulu agama Yahudi las mes niu maa lako deng lalan na. Mo nikit un ngat net atuling na nini batlenga nol apa ka papa si-sii se lalan suut ta, kon un tene le tulung atuling na lo. Mo un sisa lako lalan halin, le laok napiut. ³²Nesang lom, muik atuli mes didang pait maa lako deng na. Un nam deng ngaal Lewi, man taom daek hulung se Ama Lamtua Allah Um in Kohe-kanas Tene ka. Nikit un ngat atuling na se lalan suut ta kon, un laok tinang dadani tuun, mo tulung atuling papa na lo. Hidim un sisa lako lalan halin, le laok napiut.

³³⁻³⁴Ti nesang lo kon, atuli mes deng dale Samaria maa lako deng na nol un keledai la. Atuil Yahudi las taom ngat maat halin tuun nol atuil Samaria las. Mo nikit atuling Samaria nga ngat net atuling man tom in nuhu-dau na kon, un dalen kasiang nolan. Ta un lako dadani le tulung

^a 10:27: Atorang deng Tulu Agama las 19:18; Dehet Ulang deng Lalan in Nuli 6:5

^b 10:25-28: Matius 22:35-40; Markus 12:28-34; Atorang deng Tulu Agama las 18:5

atuling na. Un doan anggor le boe atuling na papa las, hidim un mutis nini mina nol nius babanan nini kitu, le nikit sakeng lako se un keledai la dapa. Hidi kon un kil nol atuling na lako lius se kota la. Tukun nam un nolan lako tahang se um in hani mesa, hidim un mana atuling na bana-banan.^c

³⁵Ola ka kon, atuling Samaria nga laok bel dopat duit muti dua^d se um in hani ka lamtua ka, hidim un tekan noan, ‘Pake duit nias le urus bana-banan atuling papa na, didiin un banan. Eta nol lo kam, pake tahang ama duit. Ta eta auk pait maang ngam, auk bel seda ama duit tas totoang.’”

³⁶Yesus in kleta ka pes ela. Hidim Un ketan atuling in taan hukung nga noan, “Muid ku lam, ol man baktetebebes ‘pail-kaak’ taung atuling man tom in nuhu-dau ka la?”

³⁷Kon nam atuling na siut noan, “Taon elola ko atuling in dalen kasiang nol una ka.”

Yesus tekan noan, “Toma kaka! Lako tia, le daek muid ela.”

Lamtua Yesus, Marta nol Maria

³⁸⁻⁴⁰Hidi na kon, Yesus nol Un ima-ii las laok napiut lakos bus el Yerusalem. Oen tuil se ingu mesa. Se la muik kaka-pali at dua, ngalans Marta nol Maria. Marta nodan le Yesus nol ima-ii las tuil se un uma. Kon nam oen daad tahang se las.^e

Oras Yesus daad le tui atuli las sa, Marta sii man kukaum in mana kaa-ninu se dapur ra. Mo un palin Maria daad dadani se Yesus iin na, le hii Un in teka ngas. Nesang lo kon Marta taam maa le muhmemen se Yesus sila ka, hidim un tek noan, “Papa! Elol nia la! Auk kukamu ana lo nol mana-koet in kaa-ninu, mo auk paling ngi daad babanan tuun mo nia lam. Tulung le! Tadu un le hulung auk buit se dapur ru le!”

⁴¹Mo Lamtua Yesus siut noan, “Marta, Marta. Ku kukamu nol lii-tiud isi le nangan bili-ngala. ⁴²Banan, mo muik dasi mes man banan dui. Daad le hii Auk in Teka-teka ngias sa, Maria huil tom banan dui nga son na. Atuli nuhu-dau nal in Teka-teka nas deng un lo.”

“Tui kaim in kohe-kanas”

(Matius 6:9-13, 7:7-11)

11 ¹Oe mesan na, Yesus lako kohe-kanas. Kohe-kanas hidi kon, Un ima-ii las at mes maa le nodan Un noan, “Papa! Yuhanis in Sarani Atuli ka tui un anan nas son, le oen kohe-kanas tana. Kaim nodan le Paap tui kaim in kohe-kanas kon!”

^c 10:33-34: Dehet deng Bangsa Israel nol Bangsa Yahuda lalis dua la 28:15

^d 10:35: Dais Yunanin dul noan “dinari dua”, lam tatai nol atuli mes gaji lelo mesa.

^e 10:38-39: Yuhanis 11:1

²Kon Yesus tek noan, “Banan kon! Kohe-kanas sam not muid nia:

Papa! Paap ngala ka niu dui hihidi.

Nang le totoang atuli li nikit sakeng Paap ngala man muun dudui ka lapa-lapa!

Nang le Paap daid Laih taung totoang atuli lia!

³Paap tulung bel kaim hnaad in kaa nola, se lelo-lelon.

⁴Kaim nodan Paap le nadingun soleng kaim in kula-sala ngas, banansila el kaim kon nadingun atuli li in tao kula saol kami ngas.

Paap doh kaim le halin nam kaim daek dadaat deken.”

⁵⁻⁶Hidim Yesus tui taplaeng oen pait deng dais in kohe-kanas. Un nini kleta elia, “Eta noan duman bingin-tai kon, ku tapam mes deng lalan katang maa, le nini tahang se ku uma. Mo ku muik sa-saa in bel un le kaa lo. Kon ku lako se ku tapam mes didang pait uma, le nodan-nodan deng likun na noan, ‘Kaka ku! Bel tahang auk ruti bua tiul le! Ta muik atuli in maa ne auk uma lua, mo auk muik sa-saa in bel un le kaa lo! Kaka tulung le! Bua tiul siis! Tiam mam auk bel sedas!’

⁷Bet ku tapam ma siut bali ku noan, ‘Kaka kon ne! Atuli niin nala son mo ku maa naisiin pait! Hnita kias kon hkaen teles son nian! Tana-anang ngias kon niin nalas son. Komali deken ne! Oe mes lolen kaka!’

⁸Mo ela kon no, nangan babanan. Atuling na hangu le bel ku lo, undeng ku nia mo un tapa, mo eta ku taan in nodan-nodan si-sii kam, taon elola ko un hangu le bel ku.

⁹Ela kon nol in kohe-kanas.

Nodan tutungus se Ama Lamtua;

tiam Un bele.

Nuting tutungus;

tiam Un tulu bel lalan.

Haman tutungus;

tiam Un sai hnita ka.

¹⁰Ta totoang atuil man in nodan tutungus se Ama Lamtua Allah ngas, mam simu. In nuting tutungus sas taon elola ko, mam hapu. In haman tutungus sas, mam Un sai hnita ka. ¹¹Olan mi nangan soba-nanan! Hapun se ola le muik ama mes, eta un ana ka nodan ikan nam un belen ula la! ¹²Tamlom eta un ana ka nodan manu tilun nam, un belen hkulang nga! Muik lo, ta loo? ¹³Atuli li dalen ni niam meman daat. Mo mi Aman in ne sorga ku, Un dalen na banan baktetebes. Tiata eta atuil daat tuladang el mia li ki kon, kom in bel sa-saa banan se mi anan nas sam, salolen le Ama ka! Un suma bel mi asa man mi in parlu ngas siis lo, mo dui deng na. Un bel Un Koo Niu ka se atuil in nodan Una ngas.”

Lamtua Yesus nini uikjale kas laih tuan na kuasa lo

(Matius 12:22-30; Markus 3:20-27)

¹⁴Oe mesan na, Yesus nulut puting uikjale deng atuling ngengo mesa, kon nam atuling na aa nal meman. Ta atuil in se la ngas herang-herang.

¹⁵Mo muik in tek noan, “Meman Un nulut nal uikjale, lole Un haup kuaas deng Balsebul, uikjale kas laih tuan na lam.”^f

¹⁶Atuil tenga las sam le soba-naam Yesus. Kon oen nodan Un le tao taad herang mes pait, halin tulu bel noan, Un in kuasa ka meman deng Ama Lamtua.^g

¹⁷Mo Yesus taan oen in nangan dadaat na. Tiata Un aa noan, “Etan se negara mes dalen, le un hutun nas mus nol apa kam, taon elola ko negara na dudu-dudus. Ela kon se uma mes dalen, etan uma la isin nas nuil nol in kaen apa tutungus sam, taon elola ko um-elan na daid daat! ¹⁸Tiata eta uikjale kas taan in mus nol apa si-sii le nulut bali apa kam, taon elola ko oen tuang nga in kil prenta ka nesang lo! Ta eta mi tek noan, Auk nini uikjale kas in kuasa, le nulut bali uikjale kas sam, tom nol kit in nangan lo! ¹⁹Nangan ne! Mi atulin nas kon nulut taan uikjale. Lam oen pake kuasa deng uikjale kia le? Lo ta loo! Tiata mi aa dadahut deken noan, Auk pake uikjale kas in kuasa le nulut bali uikjale. Mam mi atulin nas esan man nutus noan, asa man mi in aa na, kula. ²⁰Mo eta baktetebes Auk nulut uikjale kas nini kuasa deng Ama Lamtua Allah lam, na tulu bel noan Ama Lamtua in prenta ka muik ne mi sila-matan son. Mo mi hnika el noan tanan lo.

²¹Eta atuil kuat mes le pake lelat-suli kluu-kanan, halin doh un uma la babanan nam, taon elola ko un sa-saa las bana-banan tuun. ²²Mo mam muik in kuat dui deng una, maa tao tehen una, nol nuhu-dau nal atuling na lelat-suli kas. Hidim un dauk lai-niin atuling na hmuki-nalan nas, le kilas laok bating bel un ima-ii las. Bablaan ni, atuling in kuat hmunan na, parsai un lelat-suli kas. Mo halas ni un nahlae lelat-suli nas pait lo son.^h

²³Nangan bana-banan! Asii man buan nol Auk lo kam, un na mo Auk musu. Nol asii man hulung Auk in dake ki lo kam, un nam tao didaan tukun.”ⁱ

Uikjale ka le pait lako un maan blaam na
(*Matius 12:43-45*)

²⁴Yesus aa taplaeng pait noan, “Eta kit nulut uikjale le puti deng atuli mesa lam, un lako maan in ete tuun le nuting maan in tene se la. Undeng un haup maan in tom nol un dalen na lo, kon un nangan noan, ‘Eeh! Haup maan lo elia lam, banan dui ka auk pait lakong daad se atuling hmunan nua ka.’ ²⁵Hidim un pait, kon un ngat net maan na niu, nol mana bana-banan son. ²⁶Tiata uikjale na lako haman un tapan nas at itu,

^f 11:15: Matius 9:34, 10:25 ^g 11:16: Matius 12:38, 16:1; Markus 8:11 ^h 11:21-22: Muid atuil in taan Alkitab pas sam, “atuling kuat” in mo nia ki, uikjale kas tuang nga. Mo “in uhu dui deng una ka”, na Lamtua Yesus. ⁱ 11:23: Markus 9:40

man daat dui deng una. Hidim oen totoang lakos daad se atuling na, ta atuling na in nuli ka daat dui pait deng hmunan nua.”

In ulat dudui ka

²⁷Oras Yesus dehet nabel nol atuil hut mammo kas sam, bihata mes se na aa mumuun noan, “Ku inam ma ulat isi, undeng un man hua Ku, nol nusu Ku!”

²⁸Yesus situn noan, “Baktebes Mama! Mo in ulat dudui pait ta, mo atuil man tidi hngila ka le hii Ama Lamtua Allah in Teka-teka ngas, hidim daek mudis sa!”

Atuli nodan Lamtua Yesus le tulu beles tada

(Matius 12:38-42)

²⁹Yesus aa mamasu lam, atuil hut mammo kas maas dil nakbua pukiu Una. Kon Un aa le tek noan, “Atuil hahalas ni ngias, suma taan in daek daat si-sii. Oen nodan tutungus le Auk tao taad herang bel one, halin oen taan noan, Auk niam baktetebes Ama Lamtua atulin. Molota hmunan nu Ama Lamtua beles taad herang son, nini Un mee-baah Yunus. Na nol son! ³⁰Hmunan nua, Yunus tek atuil Niniwe las noan, oen musti pesang deng oen in kula-sala ngas tia. Asa man in daid nol Yunus sa, daid taad bel atuil in se kota Niniwe ngas noan, Ama Lamtua Allah man nutus una. Ela kon nol Au, Atuling Baktetebes sia. Auk maang le tek mi halin mi pesang deng mi in kula-sala ngas tia. Nol mam asa man in daid se Au kia, daid taad bel atuil hahalas ni ngias noan, meman Ama Lamtua Allah man nutus Au.^j

³¹Mam se leol kiamat tia lam, eta Ama Lamtua dil le daid Atuil in Nutus Dasi kam, ina lahi in deng loet-ahen nu nuli pait, nol dil le daid saksi. Un tulu hnanga ka le klaa nol mi totoang man in nuil hahalas ni ngias noan, ‘Mi totoang niam ngengom!’ Hmunan nu lahing bihatang na maa deng maan katang le tinang nol mata esa lahing Soleman in tana ka. Molota halas ni muik Atuli mes ne mi hlala ka, taan dui laih Soleman. Mo mi dai tiu-hii Un bubuit lo kon!^k ³²Nol un sii tuun lo! Mam atuil deng Niniwe kon hangus dil le tulu hnangan nol mi man nuil hahalas ni ngias noan, ‘Mi niam ngengom totoang!’ Oen aa ela, undeng dedeng Yunus laok tek Ama Lamtua in koma ka bel one la, oen pesang meman. Molota halas ni Atuling in muun dui deng Yunus mes muik ne mi hlala kia, mo mi dai pesang lo tetetas!”^l

Nuil langa

(Matius 5:15, 6:22-23)

³³Yesus tupang Un in dehet ta pait noan, “Atuli hoet hadut hidim todo se maan lalapa, le halin un laang kamar ra bel totoang atuil in taam laok

^j **11:29-30:** Matius 16:4; Markus 8:12; Yunus 3:4 ^k **11:31:** Lahi-lahi las Buk laih hmunan na 10:1-10; Dehet deng Bangsa Israel nol Bangsa Yahuda lalis dua la 9:1-12

^l **11:32:** Yunus 3:5

se la ngas. Muik atuli hoet hadut hidim tungan nini fai, le buni tele lo!^m Ta na muik ambak saa lo!ⁿ ³⁴Mi matan nas kon banansila el hadut ta. Un tao langa mi dalen nas. Eta matan langa lo kam, atuli li ngat totoang sa-saa lias nini dalen daat. Mo etan matan langa kam, atuli li ngat totoang nol dael banan. ³⁵Nuklek le halin langa in ne mi dalen na ngas, daid langa bosor banansila el lelo la langa ka. Langa in se mi dalen na ngas, boel banansila el bulan na langa man suma tulu hlen tuun na deken. ³⁶Eta mi dalen nas langa, didiin hapit ana mes kon muik mitang lo kam, taon elola ko mi in nuli ka totoang kon langa, banansila el hadut tene mes laang bel mi in nuli ka.”

Lamtua Yesus kaing atuil Yahudi las tulu agama las
(*Matius 23:1-36; Markus 12:38-40*)

³⁷Yesus aa hidi kon, muik atuli mes deng partei agama Farisi, haep Un le laok kaa se un uma. Lakos lius se luas kon, Yesus taam lako napiut uma dalen le daad se mija in kaa ka. ³⁸Um lamtua ka daid herang nol in ngat Yesus daad le kaa, mo haun ima ka muna muid atuil Farisi las atorang nga lo ka.

³⁹Kon Yesus tek un noan, “Mi atuil Farisi las ana lo! Mi kil dididi mi atorang agama la! Mi nangan le tao niu mi pingas-klas sas likun nas didiin loe, mo mi nangan le tao niu mi dalen hmomos man daat nol kom naseke ngas lo! ⁴⁰Ngengom me! Nadidingun deken. Ama Lamtua Allah man koet likun na, nol Un kon man koet dalen na. ⁴¹Mo in banan dui ka, mi bel atuil kasiang ngas deng asa man mi mukin, le halin nam mi daid niu se Ama Lamtua sila.

⁴²Atuil Farisi me! Mam mi kon nahim tom in daat! Deng in bel Ama Lamtua op mes deng hngulu kam, mi kaih totoang tuan-ana. Didiin bumbu ana mes deng mi klapa la kon, mi kaih tele! Mo mi tiu-hii dais man muun dui ngas lo. Deng in namnau Ama Lamtua Allah, nol dais lolo kas sam, mi nadidingun soleng ela tuun! Meman kit musti bel Ama Lamtua nenang nga, mo nadidingun dais in muun dui tenga las deken.^o

⁴³Mam mi haup in daat! Ta taom mi kom le nuting maan in banan dui se um in kohe-kanas sas dalen, nol kom le nuting in todan se mana-maan in muik atuli hut mamo.

⁴⁴Mam mi nahim tom in daat! Ta mi banansila el niut utu man in tatai nol dale ka son na. Atuli lako-pait deng na, mo oen taan lo noan muik niut utu se na. Undeng dale in bua niut utu na ka doson nol niu son, mo un dalen na hoso. Molota muid kit hadat tia lam, atuil in kida niut utu

^m 11:33: In dula dais Yunanin tenga las dul lo noan, “hidim tungan nini fai”.

ⁿ 11:33: Matius 5:15; Markus 4:21; Lukas 8:16 ^o 11:42: Atorang deng Tulu Agama las 27:30

ka, tao hmomos un apa ka son na, tiata un taam um in kohe-kanas sa lam, tom lo. Mi atuil Farisi lias banansila el niut utu na! Se likun nam mi hnika el niu isi. Molota mi dalen nas inu nol dais hoso.”

⁴⁵Muik atuil in taan hukung Yahudi mes se la, siut tading Yesus in aa ka noan, “Paap Guru! Paap dais in aa apin na, diuk tom kaim kon!”

⁴⁶Kon nam Yesus situn noan, “Toma! Mi atuil in taan hukung Yahudi ngas, nang le mi kon haup in daat! Mi tulung atuil le tao kahan un in nuli ka lo, mo mi tao sus taplaeng one, nini mi atorang agama ngele kas. Hidim mi sakeng bel atuli li le lep mi atorang bili-ngalang nas. Mo mi esan lep hulung in ngelen na, nini hnaang mes lo kon!

⁴⁷Mi haup in daat! Ta mi kukaum nol in babail batu-baut tada, bel Ama Lamtua mee-baah hmunan-hmunan nuas, le todan one. Molota mi upu kia-kaon nas esan man keo tele mee-baah nas! ⁴⁸Mi kon iin mes nol mi upu kia-kaon nas. Oen hutun soleng Ama Lamtua mee-baha las nol keo tele one. Hidim mi babail niut klaten bel mee-baah nas, le daid tada noan, mi kon tade muid mi upu kia-kaon nas. ⁴⁹Undeng na, Ama Lamtua Allah man taan totoang sa-saa lias sa, tek net son noan, ‘Mam Auk nutus Auk mee-baha las nol atuil in nutus tenga, le lakos se atuli Israel las. Kon atuil nas diku-puang tenga las, nol keo tele tenga.’

⁵⁰⁻⁵¹Atuil in nuil hahalas nia ngas, musti lepa-haal in situ-tala, deng atuli-atuil man in keo tele Ama Lamtua mee-baha las son nas. Na kahin deng Ama Lamtua in koet apan-kloma kia. Kilan deng Habel in mate ka, lako pes puis sa Sakarias. Sakarias tom in keo se Ama Lamtua Allah Um in Kohe-kanas Tene ka Kamar Niu ka, nol maan in tunu-dadung nga hlala. Mam mi man lepa-haal oen hukung nga!^p

⁵²Mi atuil in taan hukung Yahudi ngas! Mam mi nahim tom daat! Ta mi man kil hkaen le sai hnita, halin nam atuli li taan haup Ama Lamtua Allah in koma ka nol babanan. Mo mi esan taam laok se na lo. In daat dui pait ta, mi keba kele atuli, le halin oen taam laok nal se na lo!”

⁵³⁻⁵⁴Yesus aa hidi kon, guru-guru agama nas nol atuil Farisi las komali isi nol Una. Kilan deng leol neot na, oen taan in ketan bili-ngala le kiu nahu Una. Oen kon nuting lalan tutungus le tao dais nol Una.

Doh apan le tao muid atuil Farisi las in hlak daat ta deken

(Matius 10:26-27)

12 ¹Dedeng na, muik atuli at lihu ila lo maas le hii-ming se Yesus. Oen laok dising apa didiin bua nal Una. Kon Un aa muna nol Un ima-ii las noan, “Doh mi apan nas le muid atuil Farisi las in hlak daat ta deken. Ta taom oen aa kam kisa, mo dake lam kisa.^q ²Oen hlak le

^p 11:51: Dehet deng Apan-kloma ki in Dadi ka 4:8; Dehet deng Bangsa Israel nol Bangsa Yahuda lalis dua la 24:20-21 ^q 12:1: Matius 16:6; Markus 8:15

banan, mo mam oen in hlak na puti le atuli ngat tanan. Ta totoang man in buni hahalas nia ngas, mam ngat netas.⁷ ³Asa man mi aa nol buni-buni hahalas nia ngas, mam atuli ming hapus nol langa-langa. Asa man mi hulu-hulu se kamar dalen, mam atuli aa mumuun se atuil hut mammo sila.”

Atuli li osa se Ama Lamtua Allah sila
(*Matius 10:28-31*)

⁴Yesus aa tapnaeng pait noan, “Auk anang me! Lii deken eta atuli le keo mia. Ta oen keo nal mi apan nas tuun, mo tao nal saa lo nol mi hmangin nas. ⁵Auk le tek mi noan, mi musti lii se asii. Mi musti lii se Ama Lamtua Allah sii. Ta Un man keo nal mia, hidim pasang tamang mi lakom naraka dalem. Tiata Una, man mi musti liin baktetebes.

⁶Olan mi nangan soba-nanan le, kee ale la osa ka bakun na? Osa lo dui, ta lo? Kee lima lam, duit seng dua ta lo? Mo ela kon no, Ama Lamtua Allah nadidingun tahan mes lo kon. ⁷Ela kon Ama Lamtua paiduil nol mia. Un taan parsis klanga bakun ne mi bon nas. Tiata mi lii deken, ta Ama Lamtua in sukat mia ka osa dui deng kee ael nas totoang.”

Mae in hao Lamtua Yesus deken
(*Matius 10:32-33, 12:32, 10:19-20*)

⁸Hidim Yesus aa pait nol Un ima-ii las noan, “Tidi mi hngilan nas babanan! Eta muik atuli brain hao Auk se atuil hut mammo in ne apan-kloma ki ngias silan nam, mam Auk kon hao un se Ama Lamtua Allah ima-ii in ne sorga nguas silan noan, un na mo Auk atulin. ⁹Mo eta atuil in aa se atuli las silan noan, un taan Auk lo, kam mam Auk kon aa se Ama Lamtua Allah ima-ii in ne sorga nguas silan noan, Auk taan un lo.

¹⁰Auk niam, Atuling Baktetebes sa. Eta muik atuli in aa le tao didaan Auk ngaal banan nia kam, Ama Lamtua Allah tade le nadidingun un in kula-sala na nabale. Mo eta un aa le tao didaan Ama Lamtua Koo Niu ka ngaal banan na lam, Ama Lamtua Allah nadidingun soleng un in kula-sala na lo.⁵

¹¹Eta mam atuli li pel nol mi lakom se maan in nehan dais agama ngas, tamlom se atuil in kil prenta ngas, undeng mi in parsai se Au ka lam, lii in mam siut puting nal mi apan nas elola ka deken. ¹²Ta se oras na lam, Ama Lamtua Allah Koo Niu ka tui mi in teka-teka man tom nol in siut one.”^t

Dehet deng atuling in muki, mo ngengo ka

¹³Hidi na kon, at mes deng atuil hut mammo kas keket Yesus noan, “Paap Guru! Tulung tadu auk kakang nga le bating kaim aman sa hmukipusakan nas tia.”

^r 12:2: Markus 4:22; Lukas 8:17 ^s 12:10: Matius 12:32; Markus 3:29

^t 12:11-12: Matius 10:19-20; Markus 13:11; Lukas 21:14-15

¹⁴Mo Yesus siut un noan, “Hoe! Asii man nikit Auk le nutus mi duam dasi la lia?”

¹⁵Hidim Yesus aa nol atuil hut mammo nas noan, “Mi musti doha-doha, le boel kom naseke deken! Ta muik hmuki mammo kon temang nal in nuil titu-tema lo.”

¹⁶Hidi kon Un dehet nini kleta mes pait noan, “Muik atuil in muki mesa, un klapa la muik isin mammo isi, ¹⁷didiin un maan in dulu ngas inu lai-lisi, tiata un taan le taos elol pait ta lo. ¹⁸Kon nam un nutus noan, ‘Auk taos eli tuun! Auk sukun maan in dulu’ blaen nia, le daek seda tene dui pait, hidim pesang auk klapa li isin nas nol auk hmukin tenga las laok se na. ¹⁹Eta hidi ela son nam, auk aa nol auk apang ngi esa noan, “Maan in dulu ka inu son! In kaa nol son, le kaa didiin taun-taun. Tiata kaa-niun faal bana-banan tuun, le daad peko iin nol dael kolo tia!” ²⁰Mo Ama Lamtua Allah tek un noan, ‘Hoe! Ku ngengo! Eta duman ni kon ku mate, kam asii man haup ku maan in dulu ka isin nas totoang ngia?’

²¹Tiata elia! Boel tuun, eta atuli li kom le dulu hmuki mammo-mamo se apan-kloma ki taung un apa ka esa, mo se Ama Lamtua Allah in nangan na lam, un atuil kasiang, undeng un babanan nol Ama Lamtua lo.”

Parsai tuun se Ama Lamtua Allah

(Matius 6:25-34)

²²Hidim Yesus tui taplaeng Un ima-ii las pait noan, “Mi siin-tiud isi nol mi in nuli lelo-lelon na deken, noan le kaa saa tamlom le pake saa. ²³Ta kit in nuli ki dui deng asa man kit in kaa, nol asa man kit in pake ngas.

²⁴Ngat soba-naan kakaol mitang ngas! Oen soko-hai lo, nul lo, nol muik maan in dulu kakaat lo, mo Ama Lamtua Allah papa-piaar one. Eta ela lam, taon elola ko Un kon papa-piaar mia. Undeng Un sukat mia lam dui deng kee nas. ²⁵Eta atuli dil saol hdidan, hidim kukaum nol un apa ka tuun nam, nataka le un tao blatas tapnaeng un in nuli ka le? Lo ta loo!

²⁶Tiata kukaum nol dais anang ela ngas sam kil isin sa-saa lo, kam, tasao le mi kukaum nabel nol dasi-dais tene kas sia? Un ambak ki saa la?

²⁷Laok ngat soba-naan bunga in ne alas sua ngas. Oen daek klaap lo, nol tiun seman lo. Mo laih Soleman kai-baut in osa dui ngas kon, leok dui bunga in ne alas sua ngas lo.” ²⁸Ta Ama Lamtua Allah papa-piaar bluan ana man muik nahin saa lo, man suma nuli leol neot nia, mo ola kam mate, le atuli kat soleng tamang lako ai dalen na. Eta ela lam, Un kon papa-piaar nal mia, man osa dui deng bluan nas. Tiata tasao le mi nahlae baktetebe se Un tuun lo kia? ²⁹Ela kon mi lii-tiud nol in kaa-ninu deken. Ta mam Ama Lamtua man mana-koet. ³⁰Atuil in nahlae se Ama Lamtua

^u 12:27: Lahi-lahi las Buk laih hmunan na 10:4-7; Dehet deng Bangsa Israel nol Bangsa Yahuda lalis dua la 9:3-6

lo ngas, daek hiti-late le mana-koet nas totoang. Mo mi ela deken, ta mi Aman in ne sorga ku taan totoang asa man mi in parlu ngas son. ³¹Ta mi lako-daek Ama Lamtua Allah osa las muna le, halas-sam Un kon mana dais nias bel mia.”

Pesang in muki se sorga
(*Matius 6:19-21*)

³²Hidim Yesus tupang pait noan, “Mi tulandang el lae-blai buan ana mesa, man muik in muun-tes lo. Mo lii deken! Ta mi Aman in ne sorga ku na mo, Laih Tene. Asa man Un nena, kam, Un dalen kolo in bel Un anan man Un in namnau ngas. ³³Tiata laok hee soleng mi hmuki las, hidim duit ta laok bating bel atuil kasiang ngas. Nini ela lam, mi pesang hmuki-nal se sorga, se maan titu-tema kua. Atuil in nako ngas naok lainiin nalan lo. Naen muti kon kaa didaan nalan lo. ³⁴Nangan babanan! Mi hmukin nas ne ola sam, mi dalen nas ne as kon.”

Atuil in loka-loka man lii-lau duman-lelo

³⁵⁻³⁶Yesus aa pait noan, “Lelo-duman nam mi musti mana le lii-lau Ama Lamtua tutungus. Tulandang el ata in melang, le natang um lamtua ka in pait deng fesat in sapa ka. Eta tuang nga bitin hnita ka lam, un hlapat sai.” ³⁷Eta tuang nga maa haup un ata kas natang ela lam, taon elola ko oen ontong. Ta mam tuang nga esa, man tulu beles un dalen banan na. Hidim un pake kai-baut ata, le tutan-lau ata kas nol in kaa fala bana-banan sii. ³⁸Ata nas meman ontong baktebes, undeng oen lii-lau tuang nga nol babanan. Tuang nga maa diuk ila tuun, binging-tai tam, nukneha sain kon no, oen natang tutungus.

³⁹Nangan babanan! Eta muik um lamtua mes taan parsis noan, diuk ila kam atuil in nako ngas maas sam, taon elola ko un bel dola le atuil in nakong nas sukun un uma la lo. ⁴⁰Tiata mi musti mana tutungus, ta muik at mes lo kon man taan noan, blinga lam Atuling Baktetebes sa pait maa.”^w

Ima-ii in muid napiut nol ima-ii in muid napiut lo
(*Matius 24:45-51*)

⁴¹Hidim Petrus keket Yesus noan, “Paap Guru! Paap kleta apin na tom kaim siim, tamlom tom totoang atuli lia?”

⁴²⁻⁴⁴Kon Yesus siut noan, “Kleta na tom se totoang atuil man dake ka, banansila el tulu in mana tana nol makoe le daek taung un Tuang nga. Ta mam un tuang nga nikit un le bating in kaa bel ima-ii tenga las. Eta un makoe le daek muid un osa la ela lam, un tuang nga maa oras ol tuun

^v 12:35-36: Matius 25:1-13; Markus 13:34-36 ^w 12:39-40: Matius 24:43-44

kon no, un daek in toma ka tutungus. Hidim un haup ontong, undeng mam un tuang nga nikit una, le mana-koet un hmuki-nalan nas totoang.

⁴⁵Mo banan lo, eta tulu deng ata kas nangan noan, ‘Eh! Taon elola ko blalan na nesang, halas-sam pait maa.’ Kon un diku-puang ata tenga las, bihata tamlom biklobe. Hidim un daad le kaa-niun nol dael kolo didiin mahu. ⁴⁶Mo oe mesan na, se oras tulu deng ata kas taan dadale lo kam, nahkitum un tuang nga maa. Kon tuang nga diku-puang una, hidim nulut soleng le haup un nenang nga se likun nua, leo-leo nol atuil man in dai muid napiut tuang nga in koma ka lo ngas.

⁴⁷Ta ata man taan parsis un tuang nga in koma ka, mo dai tade le muid lo, tamlom daek mudin lo ka, tom hukung ngele. ⁴⁸Mo ata in daek kula undeng un taan un tuang nga in koma ka lo ka, tom hukung ngele lo. Ta atuil in sium mamo son na, un musti bel mamo kon. Nol asii daek os tene kam, un in lepa-hala ka kon tene.”

Lamtua Yesus in tui ka bisa tao atuli li le labang apa
(*Matius 10:34-36*)

⁴⁹Yesus tupang Un in aa ka pait noan, “Auk maang le tao bakisan Auk atulin nas deng atuil didang in se apan-kloma ki ngias. Na banansila el atuli in nini ai le loe soleng hmomos sa. Auk in koma ka, le ai na kaloe son se ola-ola. ⁵⁰Mo Auk musti lepa-haal susa-daat muun muna le. Mam Auk haup in susa-daat muun isi, didiin Auk osa la hidi.^x ⁵¹Mi nangan noan Auk kil in mole-dame maang se apan-kloma kia le? Loo! Auk maang le tao atuli li keng apa nol kaen apa. Nol taos le oen bakisan apa, undeng Auk in tui ngas. ⁵²Kilan deng halas nia, pali-kaak kon dil nol apa lo. Se uma mes isin, tiul labang dua, hidim dua labang tilu.

⁵³ Ama labang ana;
ana labang Ama.
Ina labang ana;
ana labang ina.
Been labang nalen;
nalen labang been.”^y

Tadas babanan tada-taad deng leol in susa ngas
(*Matius 16:2-3*)

⁵⁴Hidim Yesus aa nol atuil hut mamo kas noan, “Eta mi net nopen babakun puit se leol-denen nua lam, mi tek noan, ‘Ni daid tada noan, ulan na le nahu.’ Meman baktebes ela. ⁵⁵Etan aing lote la huu, lam mi tek noan, ‘Ni tada noan leol ni otot muun.’ Meman baktetebes ela. ⁵⁶Hoe! Mi niam atuil in sila-klup tuun, mi aa kam kisa, mo dake lam kisa! Mi taan

^x 12:50: Markus 10:38 ^y 12:53: Mika 7:6

isi in tek deng dale-dapa ni nol un ulan-lelon nas in koma-koma ngas. Mo tasao le mi tade taan Ama Lamtua in koma-koma se oras ni lo kia?”

Daem nol mi musu las
(*Matius 5:25-26*)

⁵⁷⁻⁵⁸Yesus aa taplaeng noan, “Eta mi tao dais nol apa kam, tasao le mi nutus nal esan muid in toma ka lo kia! Banan dui ka eta mi dasi la lako lius se atuil in nutus dasi nguas lo bii kam, mi aa nol apa babanan tia! Etan lo kam oen nutus le tamang mi lakom bui dalen. ⁵⁹Ta eta ela son nam, taon elola ko mi putim nal le baen nuli mi hningin, man atuil in nutus dasi ngas in nutus son na lo.”

Nang soleng in nuil dadaat ta, le bali muid
Ama Lamtua in koma-koma ngas

13 ¹Dedeng na, muik atuli tek Yesus noan, gubernur Pilatus keo atuil Yahudi at ila lo deng Galilea, se dedeng oen in maa se Yerusalem le kil in todan se um in Kohe-kanas Tene ka ka. ²Ming ela kon Yesus keket noan, “Muid mia lam, atuil man tom in keong nas, in kula-sala ka tene dui deng totoang atuil Galilea tenga las se? Le didiin oen haup in hukung tele ela lia? ³Loo! Mo eta mi nang soleng mi in nuil dadaat ta, le bali muid Ama Lamtua in koma ka lo kam, mi kon tom in dudus-didaa banansila el one. ⁴Hidim elol pait nol atuil at hngul palu man mates, tom in tading deng menara in se Siloam, man lea se lelon na ka la? Oen in kula ka tene dui deng totoang atuil in se Yerusalem mas se? ⁵Loo! Mo eta mi tenem deng in nuil dadaat ta, le bali muid Ama Lamtua lalan lolo ka lo kam, mam mi tom in dudus el oen kon.”

Kai ina in isin lo ka, banansila Ama Lamtua
atulin man muik ambak lo ngas

⁶Hidi na kon Yesus bel kleta mes noan, “Atuling mes muik kai ina^z in puting nal isin se un klapa la. Un taan in maa le ngat kai ina na isin son, tam lo bii ka. Mo kai ina na isin lo bii. ⁷Kon nam un tadu un atulin in daek klapa la ka noan, ‘Taun tiul son nia, auk maang oe-oe le nuti-nuting kai ina ni isin nia, mo auk haup saa lo. Tiata dait soleng tuun, ta kai ina ni suma tepat maan tuun.’

⁸Atuling in daek klapa la ka siut noan, ‘Papa komali deken, nang nanan taun mes pait. Le halin nam auk dait dale ki pukiun, hidim buli

^z **13:6:** Dais Blain noan ‘kai aelboa’ deng dais Yunanin *sukei*. Mo Buk Niu ka tulu kai ina mes ne ua, man taom atuli las kaa un isin na. Molota se Indonesia halin leol-saken nia lam, atuli kaa ‘kai aelboa’ isin lo. Tiata, ‘kai aelboa’ in ne Buk Niu dais Blain na ka, banansila el kai aelboa in deng ua ka lo.

pupuk le tao un nuli ka obon. ⁹Eta taun in maa ku le kai ina ni isin nam, banan. Mo etan lo kam, dait soleng tuun lako.’”

**Lamtua Yesus tao banan bihatang bleop hkait
mesa, tom nol leol in kohe-kanas**

¹⁰Oe mesan na, tom nol atuil Yahudi las leol in kohe-kanas sam, Yesus lako tui se um in kohe-kanas sa. ¹¹Se na muik bihatang mesa, man blepo ka hkait taun hngul palu son, undeng uikjale kas in tao. Un dil nal nol lolo lo. ¹²Yesus ngat net bihatang na kon, Un haman le tekan noan, “Mama! Ku banan deng ku ili la tia.” ¹³Hidim Yesus nene ima ka laok se bihatang na. Kon nahkitu lam, un blepo in hkait ta lolo meman. Nol un nodan mammo le naka-naka Ama Lamtua Allah.

¹⁴Mo tulu deng um in kohe-kanas na komali, undeng Yesus tao banan atuil tom nol leol in kohe-kanas. Kon un tek atuil mammo kas noan, “Minggu mesa lam daek lelo eneng. Tiata banan dui ka atuil ili las maa se lelo-leol in dakeng nas tuun, le nuting atuli taih banan one. Maa se leol in kohe-kanas deken!”^a

¹⁵Mo Yesus situn noan, “Hoe! Atuil in sila-klup tuun. Se leol in kohe-kanas sam, mi kon dake, ta lo?! Ta mi laok sao mi aus-sapi las nol keledai las le ninung, ta lo?! ¹⁶Bihatang ni, upung Abraham in hua-koet, banansila el kit kon. Uikjale kas laih tuan na but un taun hngul palu son. Eta Auk sao un tom nol leol in kohe-kanas sam, kula ke?”

¹⁷Mingg ela kon, Yesus musu las mae. Mo atuil hut mammo kas dalen kolo nol Un in daek banan nas.

**Lamtua Yesus bel kleta deng kai beas man ana blutu dui
(Matius 13:31-32; Markus 4:30-32)**

¹⁸Kon Yesus tupang Un in aa ka pait noan, “Nataka le Auk sukat Ama Lamtua atulin nas banansila el asa la? ¹⁹Laih hmunan na oen bubuit tuun, mo nesang le lako lam oen mammo taplaeng. Oen nam banansila el sa-saa beas man ana blutu tuun. Atuli hai se klapa la. Tiata un nuli le daid ina tene. Kon kee kas maas le koet hno se un bango ngas.”

**Lamtua Yesus bel kleta pait deng bibit ruti
(Matius 13:33)**

²⁰Hidim Yesus dehet pait noan, “Nataka le Auk sukat Ama Lamtua atulin nas nol asa pait ta? ²¹Oen banansila el bibit ruti man bihata las katan le kutang nol tarigu sak^b dua, halin daek ruti mammo. Kon tarigu

^a 13:14: Dehet in Puit deng Dale Mesir 20:9-10; Dehet Ulang deng Lalan in Nuli 5:13-14

^b 13:21: Dais Yunanin dul noan tarigu *sata* tilu. Sata mesa lam, nataka le litir hngul dua. Tiata, sata tilu lam, tarigu litir buk tilu beas eneng. Na tatau nol tarigu sak dua.

nas hus didiin daid tene, undeng bibit ruti ana bubuit na. Ama Lamtua atulin nas in mamu taplaeng nga kon ela.”

Hnita in laok sorga ka ana blutu tuun
(*Matius 7:13-14, 21-23*)

²²Hidi na kon, Yesus nol Un nenan nas lakos kota Yerusalem. Se lalan oen in lako ka, Un tuli-tuil se kota-kota las nol ingu-ingu las le tui atuli. ²³Lius se mana mes kon, muik atuli mes keket Un noan, “Paap Guru! Nataka le suma atuli bubuit sii man haup boa-blingin te?”

²⁴Un siut noan, “Hnita in taam laok sorga ku ana blutu. Tiata nuklek mumuun le halin mi taam lakom nal deng na. Ta muik atuli mamu man soba-naan le tama, mo bolen lo. ²⁵Eta um lamtua ka hkaen hnita ka son nam, mi dil se likun le bitin hnita ka tutungus, nol haman le nodan tulong noan, “Tuang! Sai hnita ki le!”

Mo un siut noan, ‘Auk taan mi lo!’

²⁶Hidim mi tek noan, “Taon elol le tuang taan kaim lo kia? Kaim man taom daad le kaa-niun leo-leo nol tuang. Tuang kon taom tui kaim se kaim lalan tuan nas.’

²⁷Kon un siut noan, ‘Apin auk tek mi son noan, auk taan mi lo! Mi niam atuil man kom in daek dadaat. Lakom bian deng ni tia!’^c

²⁸Hidim eta Ama Lamtua Allah nutus totoang atuli li dasi lias sam, mi lilu mumuun nol duu siin. Ta mi ngat net upung Abraham, upung Isak, upung Yakob nol Ama Lamtua Allah mee-baha las totoang, tamas daad ne sorgas son. Mo mi tom in nulut soleng lakom se likun na tuun.^d ²⁹Mam atuli li maa deng apan-kloma ki mumu-mumu ngas, deng leol-saken lako leol-dene; deng blai-ahen lako loet-ahen, le daad kaa leo-leo se Ama Lamtua Allah sonaf fa.^e ³⁰Taad dais ni babanan: eta mam Ama Lamtua nutus totoang atuli li dasi las sam, muik atuli man hmunan nu atuil tenga ka bali le, un nam mo atuil ana tukun, molota un haup in todan isi. Nol muik atuli man hmunan nu tek noan, un nam mo atuil tene, molota Ama Lamtua ngat una lam el atuil ana ka.”^f

Lamtua Yesus dalen nahi nol kota Yerusalem isin na
(*Matius 23:37-39*)

³¹Dedeng na, muik atuil Farisi at ila lo maas tutnaal Yesus, le hidim tekan noan, “Banan dui ka Paap Guru lako bian kakatang se maan didang, ta laih Herodes le keo Papa.”

³²⁻³³Kon Yesus situs noan, “Eh! Blalan na banansila el maat-mitang man tuklikut daat ta! Mi laok tekan noan, ‘Auk nulut uikjale, nol tao

^c 13:27: Buk in Naka-nahalit 6:9 ^d 13:28: Matius 22:13, 25:30

^e 13:28-29: Matius 8:11-12 ^f 13:30: Matius 19:30, 20:16; Markus 10:31

banan atuil ili las se leol nia nol ola. Bingin dua halas-sam, Auk in dake ki hidi.' Taon elola kon, Auk le daek bubuit pait se lalan Auk in laok bus el Yerusalem mia. Ta se hmunan nua, atuil Yerusalem mas man taom keo tele Ama Lamtua mee-baha las.

³⁴Idaah, atuil Yerusalem me! Mi man keo tele Ama Lamtua Allah mee-baha las tutungus, nol pasang tele atuil in nutus man maa le tulu lalan bel mia ngas. Auk le tao nakbuan mia nol doh mi oe-oe son, le kele-keba mi deng in daat tas, banansila el manu ina man le kabut un anan nas, se un dila ka dalen na. Mo mi dai tao lo. ³⁵Halas nia, Ama Lamtua tiu-hii nol mi um in kohe-kanas sa lo son. Ta ola bingin dua kam un blo. Mam mi ngat net Auk pait lo ka didiin mi hao noan,

'Ama Lamtua Allah bel hangun se atuling man in maa nini Ama Lamtua ngala ka ka,
undeng Ama Lamtua nutus Un son!' ”g

Lamtua Yesus tao banan atuli ili, tom nol leol in kohe-kanas

14 ¹Oe mesan na, tom nol leol in kohe-kanas sam, tulu deng partei agama Farisi las at mesa, haep Yesus le laok kaa se un uma. Un daad kaa, mo muik atuli mudung Una, le Un tao saa tom nol leol in kohe-kanas sa. ²Dedeng na, muik atuli mes iil hale, un kon daad leo-leo se na. ³Kon nam Yesus keket atuil Farisi las nol atuil in taan hukung Yahudi, man daad kaa leo-leo se la ngas noan, “Muid upung Musa atorang nga lam, boel tao banan atuil se leol in kohe-kanas tam lo ka?”

⁴Mo muik tahan atuli in bok baha lo. Kon Yesus huud atuling ili la, ti un banan meman. Hidim Yesus tadu un le pait. ⁵Hidi na lam, Yesus ketan oen pait noan, “Eta muik tana-ana mes nahi tama lako ui in kali dalen, tom leol in kohe-kanas sam, mi laok pel puting una, tam lo ka? Eta in nahi ka aus-sapi lam, mi nang tam lom, pel puting nga? Taon elola ko mi pel puting. Na nahin na noan, mi daek son na, ta lo!”^h

⁶Ming Yesus aa ela kon, muik atuli mes lo kon man siut Una.

Nuti-nuting sila deken

⁷Dedeng na, Yesus ngat-ngat atuil in maa kaa fesat se um na ngas. Muik atuli mamo nuting maan se mata lua, le lakos daad se las. Net ela kon, Un aa noan, ⁸“Doha-doha lo! Eta atuli haep mi le laok se fesat in sapa kam, nuting maan in dada se atuil tene kas mana la deken. Ta tamlom fesat lamtua ka haep atuil man in tene dui pait ta. ⁹Eta ela lam, mam fesat lamtua ka maa tek ku noan, ‘Komali deken ne! Paap tulung lako daad se klupu lua, ta auk tao del ni son le taung atuling tene nia.’ Kon ku hangu deng del na nol in mae, le lako daad se klupu kua. ¹⁰Tiata

g 13:35: Buk in Naka-nahalit 118:26 h 14:5: Matius 12:11

eta ku haup in haep pam, laok daad se del in se klupu dui ngas tuun. Ta eta mam fesat lamtua ka ngat net ku lam, un maa tek ku noan, 'Ee Papa! Maa le daad se mata li tuun.' Eta ela lam, ku haup in todan se haep pas totoang silan.ⁱ ¹¹Ta atuil in nikit-nikit apan na ngas, mam Ama Lamtua tao nahu. Mo atuil in tao apa ka el atuil ana ka ngas, mam Ama Lamtua nikit sakeng."^j

¹²Hidi nam, Yesus aa nol um lamtua ka noan, "Oe pait le eta paap tao fesat tam, haep paap nenan nas nol atuil in muki ngas siis deken! Ta taon elola ko mam oen haep bali papa. ¹³Molam eta paap le tao fesat tam, haep atuil kasiang ngas, atuil in iin daat tas, atuil tedo kas, nol atuil hlukut-kait tas. ¹⁴Ta taon elola ko mam oen haep bali nal paap lo. Ela kon no, eta paap haep one lam, mam Ama Lamtua Allah man balas ku. Mam eta Un bel atuil in parsai man maet son nas le nulis pait tam, Un nadingun ku in banan na lo."

Kleta deng fesat tene

(*Matius 22:1-10*)

¹⁵Ming ela kon, deng atuil in daad mija mes nol Yesus sas at mes nikit in aa noan, "In ulat dudui ka, atuil in daad le kaa leo-leo se Ama Lamtua Allah sonaf fa ngas!"

¹⁶Mo Yesus siut un noan, "Auk le dehet elia: atuli mes tao fesat tene. Hidim un haep atuli mamo-mamo. ¹⁷Mana hidi fesat ta kon, un tadu un ata ka le laok taap atuli-atuil in haup haep pas noan, 'Laok tia, ta fesat tu le mulai la.' ¹⁸Mo oen totoang tao dehet bili-ngala le hep apan nas, halin oen daid in laok se fesat na lo. Mes tek noan, 'Hah! Auk halas-sam sos klapa mesa, ta auk musti laok ngat napat le. Komali deken ne! Ta auk bisa in lako lo.' ¹⁹Muik didang pait man siut noan, 'Halas-sam auk sos nal aus-saip taung in lita konat, apa lima. Ta auk le laok soba-nanas nian, komali deen ne!' ²⁰Teng pait tek noan, 'Auk halas-sam sapa, ta bisa in lako lo.'

²¹Hidi na kon, ata ka pait le lapur un tuang nga. Ming ela kon, tuang nga koon-mali isi. Hidim un tadu ata ka pait noan, 'Eta ela lam, ku puit lako laba-laba! Ku laok se kota ni lalan tuan nas, onget-onget tas le haep atuil kasiang ngas, atuil ii daat tas, atuil tedo kas, nol atuil hlukut-kait tas le nolas maa se fesat tia.' ²²Ming ela kon, ata na lako haep atuil nas. Hidim un pait le lapur noan, 'Papa! Oen maas totoang son, mo maan blo mamo nabale.'

²³Kon tuang nga tek noan, 'Eta ela lam, ku pait lako se ingu-iung in ne kota li likun nua ngas, nol klapa-klapa las. Hanet asii tukun, le nolas maa, sadi tao inu mana lias. ²⁴Hii ke! Atuil in hutun soleng auk haep pa son nas, oen tamis nal fesat ni in fala banan na bubuit lo kon!' "

ⁱ 14:8-10: Dasi-dais Lila 25:6-7 ^j 14:11: Matius 23:12; Lukas 18:14

Nangan babanan napat le, lam muid Lamtua Yesus
(*Matius 10:37-38*)

²⁵Hidi na kon, Yesus nol Un ima-ii las lakos napiut bus el Yerusalem. Atuli hut mammo lakos muid Una. Kon Un bali saol oen le tekas noan, ²⁶“Atuil in kom le muid Auk baktetebes sas, musti namnau Auk *dui* deng totoang: dui deng un ina-aman nas, dui deng un sapa-anan nas, dui deng un pail-kakan nas, nol dui deng un apa ka esa. Etan lo kam, atuling na tom in daid Auk ima-ii lo.^k ²⁷Ta atuil man dai lep susa-daat lo, undeng in muid Au ka, bisa daid Auk atulin lo. Ta atuil man kom le daid Auk atulin na, atuli le keo tele kon no, un lep napiut un in susa-daat ta.^l

²⁸Tiata eta le muid Au lam, nangan babanan le. Naleta el atuil in le bangun-pii um hnoden na. Un musti kaih totoang osa ka lako pes duda-duda muna le. Ta tamlom duit dabun na. ²⁹Etan kahin babanan lo kam, bet un halas-sam daek netes sa, mo duit hidi son. Hidim atuli las mail le tao nahmaeng una, ³⁰noan, ‘Mi ngat soba-naan atuling na le! Un halas-sam daek netes sa, sa-saa lo bii, mo duit hidi son.’

³¹Kleta didang, deng in hote-dati. Laih in le hote-dati ka musti daad le kahin muna nol un atulin nas le. Eta un tentara las suma atuli lihu hngul siis sam, nataka le un labang nal musu lihu buk dua, tam lo ka? ³²Un kahin babanan son, mo eta mam un tehen se in hote-dati kam, banan dui ka un nutus atuil le laok aa daem nol musu las, oras musu las katang nabale ka. ³³Ela kon atuil in le muid Au ngas. Un musti kahin lako-pait noan, un tade le nang soleng un nena las totoang son, tam lo bii ka? Etan lo bii kam, atuling na tatai in daid Auk atulin lo.”

Atuil man tatai in muid Lamtua Yesus lo ngas, banansila el sil in muik ambak lo son na

(*Matius 5:13; Markus 9:50*)

³⁴⁻³⁵Yesus tupang Un in aa ka nini kleta didang noan, “Sila la nam banan. Kit pake le tao mingis in kaa. Mo eta sila la milu lo son nam, un ambak ka elola la? Pake sil na le tao mingis nal in kaa lo son. Le taon daid pupuk kon banan lo. Kit kat soleng tuun. Tiata mi kon musti daid banansila el sila ka, le nuil namnau atuli li totoang. Asii muik hngila kam, hii babanan ne!”

Lae-blai in ilang nga

(*Matius 18:12-14*)

15 ¹Dedeng na, atuil in sium bea ngas nol atuil in tom lo tenga las, maa tutung se Yesus le hii Un in aa ka. Mo atuil Yahudi las

^k 14:26: Matius 10:37 ^l 14:27: Matius 10:38, 16:24; Markus 8:34; Lukas 9:23

noken oen noan, atuil banan lo. ²Net ela kon, atuil Farisi nol guru agama Yahudi las kom lo, le ahan noan, “Idah! Atuling ni nakbuan nol atuil in tom lo ngas sam. In daat dui pait ta, Un daad kaa leo-leo nolas.”^m

³Mo ming ela kon, Yesus nahdeh beles kleta nia, noan, ⁴“Eta noan at mes deng mia la muik lae-blai ngatus. Kon mes nes. Lam atuling na tao elola la? Taon elola ko un nang lae-blai buk sipa beas sipa kas se maan babanan mesa, hidim un laok nuting laen mes man nes na didiin hapun. ⁵Un haup lae-blai na son nam, un haal pait nol dael kolo. ⁶Lius se uma kam, un haman un tapan nas le tekas noan, ‘Hoe! Mi maa le lena-len nol auk le! Ta auk haup pait auk lae-blai in ilang nga son.’ ⁷Se sorga kon ela. Eta muik atuil kula mes pesang deng un in kula-sala ngas, le pait lako Ama Lamtua lam, sorga isin nas totoang dalen kolo. Ta atuling mes na in pait lako Ama Lamtua ka, man tao oen dalen kolo dui deng at buk sipa beas sipa man nuil lolo-lolo, nol laok kula lalan lo ngas.”

Duit lil-muti man in ilang

⁸Hidim Yesus dehet kleta mes didang pait noan, “Blalan bihatang mes muik duit lil-muti hngulu.”ⁿ Nahkitu lam mes ilang. Lam nataka le un tao elola la? Taon elola ko un lako hoet hadut, le laang nuting se ola-ola, nol kokon un uma la lako huud onget-onget tas, le nuting duit na babanan. ⁹Un net duit na kon, un lako haman atuil um halin nas, hidim tekas noan, ‘Mi maa le dael kolo leo-leo nol auk le! Ta auk haup pait auk duit muti man in ilang nga son!’ ¹⁰Se sorga kon ela. Eta atuil kula mes pesang le pait muid Ama Lamtua lam, totoang ima-ii in ne sorga nguas dalen kolo isi.”

Tana-ana man in ilang

¹¹Yesus tupang Un dehet ta nini kleta mes didang pait, noan, “Muik ama mes nol un anan biklobe at dua. ¹²Oe mesan na, ana hmudin na tek ama ka noan, ‘Papa! Bating bel auk hmuki-pusaka las tia!’ Kon un ama ka bating un hmukin nas bel oen duas. ¹³Nesang lo kon, ana hmudin na hee soleng un nena las. Hidim kabut un kai-batu las, le bok lako dale katang. Lako lius se lua kon, un nuil muid un in koma ka tuun, le paa nuli un duit tas. ¹⁴Paa nuli un duit tas totoang hidi kam, nusa na tom lubu muun isi, didiin un kon nuli nol muik saa lo tetetas. ¹⁵Kon nam un lako nuting in dake. Ti muik atuli mes se dale na sium una, le tadu un daek in nalo bahi. ¹⁶Undeng tana na tahang nal in lubu ka pait lo, kon un kom isi le kaa bahi las in kaa ngas. Ta lole muik atuli in bel un in le kaa lo kam.

¹⁷Nesa-nesang kon un nangan lako-pait noan, ‘Se auk amang ngu uma lua lam, atuil in dake ngas totoang haup in kaa didiin silis. Molota auk

^m 15:1-2: Lukas 5:29-30 ⁿ 15:8: Dais Yunanin na dul noan, *drakma* hngulu. Drakma mesa lam, osa ka tatai nol tukang mes gaji lelo mesa.

se iang mateng tetetas undeng hmatu in nala. ¹⁸Banan dui ka auk pait lakong auk amang ngu tuun. Hidim tek un noan, “Papa! Auk tao kula tene isi saol Ama Lamtua nol papa. ¹⁹Ta auk tom in daid paap ana pait lo son. Nang le paap sium auk daid ata se paap uma li tuun kon banan!” ’

²⁰Un nangan haup ela kon, un haung pait lako ama ka uma. Bii kakatang ngam, blalan na ngat netan son, hidim dalen na nahi nol namnaun. Un niu deng uma la le lail lako sod un ana man in pait maa son na. Hidim blalan na nekon le likin.

²¹Kon tana na aa nol ama ka noan, ‘Papa! Auk tao kula tene isi son saol Ama Lamtua nol papa. Auk tom in daid paap ana lo son.’

²²Mo un ama ka lok atuil in dake ngas noan, ‘Hoe! Lalaba laok kat kaod blatas in leok dui ka le maa pake belen. Nae belen paa laok se un hnanga ka, nol lotong belen nahan laok se un iin nas. ²³Laok pel aus-saip in nalo ka le keo, ta kit le tao fesat halin kit len leo-leo. ²⁴Undeng auk anang ngi tuladang el un mate son, mo halas ni un nuli pait son. Un ilang, mo halas ni auk haup pait son.’ Aa hidi ela kon, oen tao fesat le len leo-leo.

²⁵Dedeng na, ana hmunan na se uma lo, un daek se klapa!. Nikit un pait kon, bii kakatang ngam, un ming atuli diuk kong nol tidan lako-pait. ²⁶Tiata un haman ata kas at mes le ketan noan, ‘Hoe! Tao in kuti-lii saa nia la?’

²⁷Ata na siut noan, ‘Tuang palin na maa son. Tiata paap tadu keo aus-saip le tao fesat tene, ta un ana ka pait nol boa-blingin son.’

²⁸Ming ela kon ana hmunan na komali. Un dai taam laok uma dael lo. Kon un ama ka laok hanet le noan nol tamang lako uma dale.

²⁹Mo un ahan noan, ‘Papa! Olan nangan le! Bablaan ni auk daek bosor le hiti-late banansila el ata ka bel papa. Auk kaliut tahan paap in koma ka lo. Mo ela kon no, paap bel tahan auk laen ana mes le tao fesat in kuti-lii leo-leo nol auk tapang ngias lo. ³⁰Mo paap ana in paa duit daat ni, lako len-langan nol bihata le tao nuli paap duit tas. Halas-sam un pait maa, kon paap keo aus-saip in apa banan dui ka, le tao fesat tene bel una.’

³¹Mo un ama ka siut noan, ‘Auk anang in namnau ke! Hii babanan! Bablaan ni ku daad leo-leo nol papa. Totoang paap nena las, ku nena kon. ³²Mo kit musti tao fesat le kuit-lii nol dael kolo tia, undeng ku palim mia. Hmunan nu, tuladang el un mate son, mo halas nia lam un nuli pait son. Un ilang, mo halas ni haup pait son.’ ”

Tulu in mana-koet man nuting taan lalan isi

16 ¹Hidim Yesus nahdeh taplaeng kleta mes pait bel Un ima-ii las noan, “Atuil in muki mes nikit atuli mes le daid tulu in mana-koet. Mo nenesang kon nam, tuang nga ming haup dehet noan, tulu in

mana-koet na panaek una, le paa nuli un hmukin nas. ²Tiata un haman tulu in mana-koet na, le tekan noan, 'Ku tasao nia ka? Auk ming le ku kuti nol auk hmuki las. Nol nia, ku laok dul sa-saa ku in dake ngas, le auk presas le. Ta hidi na lam, auk le puting ku.'

³Ming ela kon, tulu in mana-koet na nangan lako-pait noan, 'Auk bosor son nia mo! Auk le tao elol son nia? Bali dale ko auk tes lo. Daid atuil in nodan-nodan kon, auk mae. ⁴Eta daek se ni pait lo son nam, auk musti nuting lalan le halin nam atuil didang tade le tulung sium au.'

⁵Undeng na, un haman totoang atuil man in hningin nol un tuang nga kas. Un keket atuling nomer mesa la noan, 'Hoe! Ku hningin bakun se auk tuang ngia la?'

⁶Atuling na siut noan, 'Auk hningin mina saitun litir lihu aat.'^o

Kon tulu in mana-koet na tekan noan, 'Baktebes. Ku surat hningin ni nian. Nol nia pius sait tia, hidim daad le dul lalaba surat hningin balu, noan, ku hningin litir lihu dua sii.'

⁷Hidim un lako keket atuling nomer dua la noan, 'Ku hningin na bakun na?'

Un siut noan, 'Auk hningin ale karong lihu mesa.'^p

Tulu in mana-koet na tekan noan, 'Pius soleng ku surat hningin blaana, le dul seda noan karong ngatus paul siis.'

⁸Un tao ela, didiin un tuang nga taan haup un in nuting lalan na. Mo tuang na musti hao noan, tulu in mana-koet na, meman nuting taan lalan isi.

Auk tek kleta nia, le halin mi tana noan, se hutu-ata hahas ni hlala, atuil in parsai lo ngas nuting taan lalan dui deng atuil in parsai ngas.

⁹Tiata olan mi nangan soba-nanan tuun. Nang le atuil apan-kloma kias tao dahu-dahut nini oen hmukin nas, mo in banan dui ka, mi nini mi hmukin in ne apan-kloma ki ngias le tulung atuli. Nini ela lam, mi haup tapan mamo. Hmuik nas hidis kon no, mam Ama Lamtua pesang bel mi maan se sorga.

¹⁰Eta atuli aa nahlolool nol dasi-dais anang ngas sam, taon elola ko un kon aa nahlolool nol dasi-dais tene kas. Mo eta atuli nole nol dasi-dais anang ngas sam, taon elola ko un kon nole nol dasi-dais tene kas. ¹¹Eta atuli parsai mi le mana-koet hmuki-nala nol dasi-dais anang in se apan-kloma ki ngias lo kam, taon elola le Ama Lamtua parsai mi nol dasi-dais tene kas sia? ¹²Eta mi mana-koet nal atuil didang hmuki lo kam, asii man brain le bel un hmukin se mia lia?

¹³Ata mesa lam tutan-lau tuang dua lo. Lo kam mam un kom mesan na, mo kom mesan na lo. Tamlom un muid napiut mesan na, mo hosek

^o 16:6: In dula dais Yunanin dul noan, 'batos 100'. Batos mesa lam, litir 35-40. ^p 16:7: In dula dais Yunanin noan, 'koros 100'. Koros mesa lam, litir 390.

nol mesan na lo. Mi kon ela, ta atuli li bisa namnau Ama Lamtua Allah leo-leo nol duit lo.”^q

Lamtua Yesus siut atuil Farisi las
(*Matius 11:12-13, 5:31-32; Markus 10:11-12*)

¹⁴Dedeng na, muik atuil Farisi at ila lo man muid le hii Yesus in dehet apin na. Kon oen bilu-aa Una, undeng oen kom duit naseke. ¹⁵Mo Yesus siut noan, “Hoe! Mi tao niu apan nas se atuli li sila, mo elol kon Ama Lamtua Allah taan mi dalen in hmomos sa. Muik dasi mamomano atuli nikit lapa-lapa, molota Ama Lamtua Allah ngat dais nas sam hmomos, nol Un nikis one.

¹⁶Lius se Yuhanis in Sarain Atuli ka in maa ka, kit atuil Yahudi li nuil muid upung Musa nol Ama Lamtua mee-baha las atorang nga. Mo halas ni Ama Lamtua Dehet Dais Banan na holhising lako pes ne ola-ola. Atuli hut mamomano nuklek mumuun le halin nuil muid Ama Lamtua in koma-koma ka. ¹⁷Apan-dapa ku nol apan-kloma ki ilang kon no, Ama Lamtua Allah atorang nga ilang ana mes lo kon. Titik-koma mes kon ilang lo!^s

¹⁸Atuil in dai soleng un sapa ka, le hidim saap pait nol bihaat didang nga, un nong son na. Ela kon nol atuil in saap nol bihatang in dai soleng nga, nong kon son na.”^t

Dehet deng atuling in muki, nol Lasarus

¹⁹Yesus dehet pait noan, “Atuil in muki mes kom in pake kai-baut leko-leko man dakes nini kitu duda. Lelo-duman nam un kaa-niun faal banan si-sii, nol nuil leko-leok muid un in koma ka tuun. ²⁰Se na kon, muik atuli mes man kasiang isi. Un ngala Lasarus. Un apa ka inu nol paap hoso si-sii. Lelo-lelo lam un tapan nas kil nol un lako se atuling in muki na hnita mata ka. ²¹Un kom isi le haup in kaa deng atuling in muki na in kaa lisan nas, mo un haup tahan saa lo. Suma ngot tas maas le belo un papa las nana ngas.

²²Hidi kon, Lasarus mate. Kon Ama Lamtua Allah ima-ii deng sorga maa kat una, le belen daad se upung Abraham halin na.

Nesang lo kon atuling in muki na kon mate, hidim atuli las puan una. ²³Mo un tama sorga lo. Un tama lako naraka, leo-leo nol atuil mamomano in mate ngas. Se na, un tom in tudan-kida nol susa-daat tutungus. Oe mesan na, un botas sila ka lam, un ngat net Lasarus daad bana-banan se upung Abraham halin na. ²⁴Kon un haman mumuun le tek elia, ‘Upung Abraham me! Kasiang nol auk buit le! Tadu Lasarus le dopon hnanga tula ka laok se ui dalen, le maa tao ngoe auk meeng tula ki tuun kon, banan. Ta auk susa-daat isi ne ai naraka lia!’

^q 16:13: Matius 6:24 ^r 16:16: Matius 11:12-13 ^s 16:17: Matius 5:18

^t 16:18: Matius 5:32; Korintus mesa la 7:10-11

²⁵Mo Abraham siut noan, 'Auk anang nge! Nangan babanan le. Lelon ku nuli nabael se apan-kloma kua ka, ku haup totoang in banan nas. Mo Lasarus sam, haup in susa-daat tuun. Tiata halas ni Ama Lamtua belen dael kolo se nia, mo ku haup seda in susa-daat. ²⁶Dudui pait ta, ku nol kaim hlala kia, Ama Lamtua sole-bating kit nini nahin in bluang tene mesa. Tiata atuil in deng ia ngias, tia nal ela lo, nol atuil in ne a ngas, maa nal el ia lo.'

²⁷Kon atuling in muki ka nodan noan, 'Eta ela lam, upung Abraham tulung tadu Lasarus laok auk papa uma lu le. ²⁸Ta auk muik paling biklobe at lim biis ne uas. Tadu Lasarus laok tekas le halin oen pait muid Ama Lamtua tia. Le halin eta oen mates sam, oen tamas se maan in susa-daat ni deken.'

²⁹Mo Abraham siut noan, 'Ama Lamtua Allah bel oen upung Musa, nol mee-baha las in dula ngas son. Ku palim mas bisa les oe-oe, le halin oen nangan taan Ama Lamtua in koma ka.'

³⁰Mo atuling in muki na kaen noan, 'Na nol lo bii, upung Abraham. Oen toe muid Ama Lamtua in Teka-teka ngas lo! Musti muik atuil in mate mes puti deng un bolo ka, le laok tekas, halas-sam oen ming nol tade le pesang.'

³¹Mo Abraham siut noan, 'Eta oen dai ming upung Musa nol Ama Lamtua mee-baha las in teka-teka ngas lo kam, atuil in mate puti deng utu ka, le laok aa nolas kon, oen dai ming lo.' "

Lamtua Yesus tui deng atuli li in nahi tom kula, hidim nodan ampong
(*Matius 18:6-7, 21-22; Markus 9:42*)

17 ¹Yesus tek Un ima-ii las pait noan, "Oe mammo son atuli li nahi tom kula, undeng atuil didang in tao-tao. Mo atuil in daek ela ngas, man haup in daat muun dui. ²Eta muik atuli tao le didiin tana-ana blutu mes parsai se Auk lo kam, mam Ama Lamtua Allah belen hukung ngele. In kahan dui ka, but baut tene mes se un leo ka, hidim soleng tamang lako tasi dalen. ³Tiata doh mi apan nas babanan, le halin mi kon tao nahu atuil deken! Mo etan at mes deng ku pail-kakam mas tao kula kam, kaing una. Eta un pesang, hidim maa le nodan ampong ngam, nadidingun soleng un in kula na tia."

⁴Eta ku pail-kakam mas tao kula ku lalis iut se lelon mes dalen, hidim un pesang, kon un maa nodan ampong se ku la lalis itu lam, ku musti nadidingun un in kula saol ku lalis itu na."

Atuli li musti parsai Ama Lamtua Allah in kuasa ka

⁵Neot mesan na, Yesus ima-ii las" maas saol Yesus le nodan noan, "Paap Guru! Kaim in parsai ki kuat lo. Tulung tao tes kaim in parsai ki le."

" 17:3; Matius 18:15 v 17:5: In dula dais Yunanin mo nia ki dul noan, "aan in nutus".

Lukas taom kom in dul Lamtua Yesus ima-ii at hngul dua kas nini in noken noan, "aan in nutus".

⁶Kon Yesus situs noan, “Eta mi muik in parsai se Ama Lamtua Allah in kuasa ka ana buit tuun, banansila el boto beas sa kon no, mi prenta nal kai ina tene ni noan, ‘Hobodos le lako seda se tasi kua!’ Lam taon elola ko, kai ina na muid mi in prenta ka meman.”

Atuil dake banan na, muid un tuang in koma ka

⁷Hidim Yesus kat kleta pait noan, “Muik ata mes bali dale se un klapa la, tamlom doh un lae-blai las se epe. Daek hidi kon, ata ka pait lako uma. Taon elola ko un tuang nga tekan noan, ‘Maa le kit duat daad kaa leo-leo tia’ lo!
⁸Molam un tuang nga lokan noan, ‘Laok mana bel auk mija lu muna le, hidi halas-sam ku laok kaa-niun se klupu kua.’
⁹Eta ata ka daek muid un tuang nga in koma ka son nam, mi bali noan tuang nga nodan mammo se una le? Loo tetas!
¹⁰Mi kon ela. Eta mi daek hidi totoang man Ama Lamtua in prenta ngas sam, mi musti aa noan, ‘Kaim niam suma atuil in loka-loka tuun. Kaim nuting in naka-naka lo. Kaim suma lako-daek osa la tuun.’”

Lamtua Yesus tao banan atuil in iil baih-bluku at hngulu

¹¹Yesus nol anan nas bok lakos bus el Yerusalem, kon oen lakos lius se propinsi Galilea nol propinsi Samaria toon na. ¹²Nikit oen le taam lakos ingu mes se na kon, muik atuil iil baih-bluku at hngul maas tutnaal nol Yesus. Oen dil deng kakatang, ¹³le haman leo-leo noan, “Yesus! Lamtua! Namnau kaim tia!”

¹⁴Yesus ngat net oen kon, Un tadu noan, “Mi laok tulu mi apan nas se tulu agama luas muna le, halin oen tinang noan, mi in iil baih-bluku ka ilang son, tam lo bii.” Ming ela kon, oen lakos. Mo se lalan hlala kam, suknahkitum oen totoang banan meman.”

¹⁵Tiata oen laok napiut nol dael kolo. Mo muik at mes pait lako se Yesus. Un haman tek noan, “Naka Ama Lamtua! Ta auk banan son!” ¹⁶Hidim un hai buku ka le nodan mammo se Yesus. (Molota un na mo, atuil Yahudi lo, un atuil Samaria. Atuil Samaria las taom tao dais tutungus nol atuil Yahudi las.)

¹⁷Kon Yesus keket atuil in muid Una ngas noan, “Elola? Apin Auk tao banan at hngulu ta lo? Sipa las ne olas sa? ¹⁸Tasao le atuling in laok-maa ni sii, man pait maa le nodan mammo se Ama Lamtua Allah, nol nikit in naka bel Una lia?”

¹⁹Hidim Yesus tek atuling na noan, “Ku banan son undeng ku parsai baktetebes se Au. Tiata hangu, le pait nol boa-blingin tia!”

Lamtua Yesus nahdeh deng leol kiamat ta, nol Un in pait maa ka
(Matius 24:23-28, 37-41)

²⁰⁻²¹Neot mesan na, atuil Farisi at ila lo maas keket Yesus noan, “Paap Guru! Olan ku tek napat le! Bling halas-sam Ama Lamtua Allah nikit Un prenta la la?”

^w 17:14: Atorang deng Tulu Agama las 14:1-32

Kon Yesus siut noan, “Elia! Mi nangan noan, Ama Lamtua nikit Un prenta la, nini tada bili-ngala se apan-kloma kia, man atuli li ngat net nol mata beas esa deken. Ta atuli haup taad le tek noan, ‘Olan ngat se nia! Ta Ama Lamtua Allah nikit Un prenta la ne nia tamlom ne nua!’ Ela loo! Ta Un nikit Un prenta la ne mi hlala ka, ne atuli las dalen.”

²²Hidim Yesus tek Un ima-ii las noan, “Nesang lo ka kam Au, Atuling Baktetebes nia, leo-leo nol mi lo kam. Mam se lelo-leol in susa ngas sam, mi nangan nol kom isi le net Auk pait. Mo Auk maang lo bii. ²³Hidim eta atuli maa tek noan, ‘Kristus muik ne nia!’ tamlom ‘Kristus muik ne nua!’ Lam mi kukaum le nuting lako-pait deken. Ta oen in aa na nole-lilung. ²⁴Eta Atuling Baktetebes sa pait maa kam, un tadan na langa isi, banansila el bisain man kaloe, le tao apan nu langa deng mumu laok mumu. ²⁵Mo Un kon musti lepa-haal in susa-daat bili-ngala muna le. Nol atuil hahalas nia, dai ming se Un lo nol oen kon hutun soleng Una. ²⁶Mo eta Un le pait maa kam, atuli las nuil dadaat el in biasa ka, banansila el dedeng upung Noh nuli nabale ka.^x ²⁷Dedeng na, atuli las kaa-ninu, tao fesat in sapa, didiin lako lius leol Noh in tama lako un kapal la dalen na. Mo oen dai ming Noh in teka ngas lo. Kon nahkitu lam, ui tene ka baa maa ta tao dudus oen totoang.^y

²⁸Na kon hnika mes nol atuli-atuil in nuil se Lot tempon na ngas. Oen kon dai ming se Lot lo. Dedeng na, oen kaa-ninu, biuk-bale, daek klapa, bangun-pii uma, nol nuil dadaat el in biasa ka. ²⁹Mo oskaong nga, oras Lot lali nang soleng kota Sodom kon, suknahkitu lam, ai nol blirang naih deng apan nu, le kaa nuli oen totoang.^z

³⁰Tiata mi doha-doha le! Ta tamlom oras Atuling Baktetebes sa le pait maa kam, atuli las in nuli ka el in biasa ka. Mo suknahkiut tuun nam, Un maa lisu la. ³¹Leol na, atuil in daad se uma la teras sa ngas, taam lako uma dalen le mana nakbuan sa-saa las bakun na. Atuil in daek se klapa la ngas, pait lako le kat kai-baut se uma deken tia.^a ³²Nangan asa man in daid nol Lot sapa ka se hmunan nua ka. Un mate, undeng un nangan un sa-saa in ne un uma la ngas.^b

³³Atuil in dai muid Auk lo, undeng namnau un apa ka ka, mam un in nuli ka parsum tuun. Mo atuil in muid Auk didiin sao un in nuli ka, undeng in namnau Au kam, mam un haup boa-blingin le nuli napiut nol Ama Lamtua Allah.^c ³⁴Auk tek mi meman! Oras Atuling Baktetebes sa pait maa kam, eta muik atuli at dua ninis se maan in nini mes dapa kam, nahkitum Ama Lamtua nikit sakeng mesa, mo nang mesan na. ³⁵Eta muik bihata at dua hai ael leo-leo lam, mam Ama Lamtua nikit sakeng at

^x 17:26: Dehet deng Apan-kloma ki in Dadi ka 6:5-8 ^y 17:27: Dehet deng Apan-kloma ki in Dadi ka 7:6-24 ^z 17:28-29: Dehet deng Apan-kloma ki in Dadi ka 18:20–19:25

^a 17:31: Matius 24:17-18; Markus 13:15-16 ^b 17:32: Dehet deng Apan-kloma ki in Dadi ka 19:26 ^c 17:33: Matius 10:39, 16:25; Markus 8:35; Lukas 9:24; Yuhanis 12:25

mesa, mo nang mesa na. ³⁶ [Eta muik atuli at dua daek klaap leo-leo lam, Ama Lamtua nikit sakeng mesa na, mo nang mesa na.]”^d

³⁷Ming ela kon, Yesus ima-ii las keket Un noan, “Paap Guru! Mam totoang nas dadis se ola sa?”

Kon Yesus soleng dais noan, “Elia! Eta mi ngat net kee in kaa sisi ngas hong nakbua se ola sam, mi taan son noan na daid tada, taon elola ko oen kaa hmata ne maan na.” [Nol nahin in buni-napang noan, eta Kristus pait maa kam, un tada-tada las langa isi, eta atuli les tanas.]

Dehet bebalu mes nol atuil in nutus dasi man daat

18 ¹Oe mesan na, Yesus tui Un ima-ii las nini kleta, le oen kohe-kanas tutungus, nol oen in makoe ka ilang deken. Oen musti parsai napiut se Ama Lamtua. ²Un dehet ta elia: “Se kota mesa, muik atuil in nutus dasi mes man muid Ama Lamtua Allah lo. Un kon ngat atuil lo. ³Se na kon, muik bebalu mesa, man maa tutungus se atuling in nutus dasi na le nodan noan, ‘Paap hakim! Nutus auk dasi li nol in toma le.’

⁴Laih hmunan na, atuling in nutus dasi na tiu-hii bebalung na lo. Mo nesa-nesang kon, un nonos nol in hii una. Kon un daad le nangan noan, ‘Meman auk niam tiu-hii Ama Lamtua Allah lo, dudui pait atuli lia. ⁵Mo bebalung ni tao auk bong il son. Undeng na, banan dui ka auk nutus in dasi la nol lolo-lolo tia. Eta lo kam, bet un taan in maa tao bosor au sii.’

⁶Mi nangan soba-naan atuling in nutus dasi daat na in aa ka. ⁷Eta nenesang kon, un tulung bebalung na lam, taon elola ko Ama Lamtua Allah tade le tulung Un atulin, man kohe-kanas lelo-duman le nodan tulung se Una ngas. Mo Ama Lamtua natang nesang lo. ⁸Ta Un nehan oen dasi las nol hlapat. Elam, Auk le ketan elia: Eta Au, Atuling Baktetebes nia, maang pait son nam, nataka le Auk tutnaal atuil in parsai se dale-dapa nia, tam lo ka?”

Atuil Farisi nol atuil in sium bea, lakos kohe-kanas

⁹Yesus dehet kleta mes pait, deng atuil in nikit apa ka lalapa, nol kom in ngat kabaul atuil didang nga. Un dehet noan, ¹⁰“Blalan biklobe at dua lakos kohe-kanas se Um in Kohe-kanas Tene ka. Mesan na atuil deng partei agama Farisi; mo mesan na pait atuil in sium bea. [Atuil Yahudi las noken atuil Farisi las le, oen atuil niu. Mo oen noken atuil in sium bea ngas noan atuil daat]. ¹¹Lius se um in kohe-kanas sa kon, atuling Farisi nga sii dil le kohe-kanas noan, ‘Nodan mammo Ama Lamtua, ta auk niam atuil banan. Auk daat el atuil tenga las lo. Auk daid atuil in nako lo. Auk kom naseke lo. Auk laok kula nol bihaat lo. Nodan mammo Ama Lamtua, ta

^d 17:36: Bango 36 muik ne in dula dais Yunani tenga las lo.

auk kon daat el atuling in sium bea ni lo. ¹²Auk makoe in telang minggu mesa lam oe dua. Nol auk bel op mes tutungus deng totoang op hngul man auk in hapu ngas.’ Atuling Farising nga kohe-kanas ela.

¹³Mo atuling in sium bea ka dil kakatang se klupu lua. Un nikit nal sila ka le ngat laok el apan-daap lo. Un suma suda le kohe-kanas nol dalen in ili, noan, ‘Eee, Ama Lamtua Allah! Kasiang au, atuil in kula-sala nia! Bel ampong au!’

¹⁴Dedeng atuil at dua nas pait umas sa, nataka le ol man babanan nol Ama Lamtua Allah la? Atuling Farisi man koaok daat ta, tam atuling in sium bea ka la? Taon elola ko Un sium nol banan atuling in sium bea, man tao dalen na deng dadale ka. Mo un toe muid atuling Farising nga lo. Ta Ama Lamtua Allah tao nahu atuil in koaok daat ta, mo nikit sakeng atuil in tao apa ka deng dadale ka.”^e

Lamtua Yesus aa le bel hangun se tana-ana ngas
(*Matius 19:13-15; Markus 10:13-16*)

¹⁵Oe mesan na, atuli las kok nol oen anan blutu kas laok bel Yesus, halin Un nene ima ka laok se oen bon nas, le aa beles hangun. Net ela kon, Yesus ima-ii las kaing atuli las. ¹⁶⁻¹⁷Mo Yesus sium tana-anang in maa bus el Una ngas. Hidim Un kaing Un ima-ii las noan, “Nang le tana-anang blutu nas maas se Au lia. Mi boel tukan oen deken. Nangan babanan! Ta atuil man le daid Ama Lamtua Allah atulin na, un musti nahlae se Ama Lamtua Allah, banansila el tana-ana man nahlae se un ina-aman nas sa.”

Atuil in muki man kom isi le tama sorga
(*Matius 19:16-30; Markus 10:17-31*)

¹⁸Oe mesan na, tulu agama Yahudi las tenen nas at mes maa keket Yesus noan, “Paap Guru man in todan dudui! Auk musti taon elol le halin auk taan baktetebeles noan, auk haup in tamang sorgang, le nuling napiut nol Ama Lamtua Allah la?”

¹⁹Kon Yesus siut noan, “Tasao le ku noken Auk noan ‘in todan dudui’ kia? Suma at mes sii man kit todan dudui, na Ama Lamtua Allah. ²⁰Ku taan Ama Lamtua Allah atorang lo-lolo hmunan nua ka son ta lo, man noan:

Nong deken;
keo atuil deken;
naok deken;
daid saksi in nole-lilung deken;
nol todan ku inam ma nol ku amam ma.”^f

^e 18:14: Matius 23:12; Lukas 14:11 ^f 18:20: Dehet in Puit deng Dale Mesir 20:12-16; Dehet Ulang deng Lalan in Nuli 5:16-20

²¹Atuling na siut noan, “Baktebes Papa! Auk muid atorang nas son lololo auk anang bii kua.”

²²Ming ela kon, Yesus tek noan, “Banan! Mo ku dabun dasi mes nabale. Na ka, nol nia, ku pait lako le hee nuli ku hmuki las totoang. Hidim laok bating duit nas bel atuil kasiang ngas. Hidi nam, ku pait maa le muid Au. Ta mam Ama Lamtua Allah bel seda ku hmuki se sorga.” ²³Ming ela kon, atuling na dalen iil isi, lole un muik isi kam.

²⁴Ngat un pait lako nol dalen in iil isi ela ka kon, Yesus tek Un ima-ii las noan, “Atuil in muki ngas, meman sus naseke in taam sorga. ²⁵Kit naleta nol dais didang elia, hmukit unta tene mes tama lako nal un okat ta deng laung bolo lo. Ela kon nol atuil man nahlae un hmukin nas siis, mo nahlae se Ama Lamtua lo ka, taon elola ko un tama nal sorga lo.”

²⁶Atuli-atuil man ming Yesus in dehet ela ngas, keket Un noan, “Eta meman sus taung atuil in muki ngas ela lam, atuil tuladang elola, man haup nal boa-blingin nia?”

²⁷Yesus siut noan, “Taung atuli lia lam, dais mammo nas daid lo. Mo taung Ama Lamtua Allah lam, totoang nas dadi.”

²⁸Kon Petrus tupang noan, “Papa! Kaim nang soleng kaim hmukin nas totoang son, le muid Papa. Mo mam kaim haup saa la?”

²⁹Yesus siut noan, “Petrus! Hii babanan! Atuil man in nang soleng un uma la, sapa ka, un pali-kakan nas, un in-aman tamlom un anan nas, undeng un lako-daek Ama Lamtua Allah osa la, ³⁰lam taon elola ko un sium mammo dui pait se apan-kloma kia. Hidim eta apan-kloma ki kiamat son nam, un kon haup in nuli napiut nol Ama Lamtua Allah.”

Lamtua Yesus aa deng Un in mate ka lalis tiul son nia

(Matius 20:17-19; Markus 10:32-34)

³¹Yesus nol Un ima-ii las hngul duas siis kon, Un aa nolas noan, “Mi totoang taan son noan, halas ni kit le lakong bus el kota Yerusalem. Lius se ua ngam, totoang dais man Ama Lamtua mee-baha las in dul son hmunan nua, deng Atuling Baktetebes sa ngas, daid muid asa man oen in dul son nas. ³²Mam oen sao Auk lakong bel atuil in laok-maa man parsai se Ama Lamtua Allah lo ngas. Kon oen bilu-aa Au, tao nahmaeng Auk bili-ngala, puut kapen se Au, ³³diku-puang Au, hidim keo tele Au. Mo bingin dua ka lam, Auk nuling pait.”

³⁴Ming Yesus in aa ela ka kon, Un ima-ii las nangan hapun lo, undeng oen daek taan in teka-teka na nahin na lo bii.

Lamtua Yesus tao banan atuling tedo mesa

(Matius 20:29-34; Markus 10:46-52)

³⁵Nikit Yesus nol Un ima-ii las le taam lakos kota Yerikos kon, oen nahtom atuling tedo mesa, man daad le nodan-nodan se lalan suut ta.

³⁶Oras un ming atuli mamu laok deng na kon, un ketan noan, “Hoe! Asa nia la?”

³⁷Kon atuli las tekan noan, “Yesus, atuling Nasaret ta maa lako deng nia.”

³⁸Ming ela kon, atuling tedo na haman mumuun noan, “Yesus! Laih Daud in hua-koet te! Namnau auk buit le!”^g

³⁹Atuil in laok muna deng Yesus sas kaing una le ete. Mo un haman mumuun dui pait noan, “Hooe, laih Daud in hua-koet te! Namnau auk tia!”

⁴⁰Nikit Yesus ming haup in haman ela ka kon, Un laok napiut lo, mo Un dili. Hidim Un tadu atuli laok pel atuling tedo ka. Maa lius se Yesus sila ka kon, Un keket noan, ⁴¹“Ku kom le Auk tao saa bel ku la?”

Un siut noan, “Papa! Auk nodan le auk ngat neta.”

⁴²Yesus situn noan, “Banan! Undeng ku parsai noan Auk tao banan nal ku, tiata nol nia ku ngat neta.” ⁴³Nahkitu lam, atuling in mata tedo na banan meman. Kon un laok muid Yesus le naka-naka Ama Lamtua Allah. Totoang atuil in net ela ngas kon, naka-naka Ama Lamtua.

Lamtua Yesus tutnaal atuling in sium bea mesa, ngala Sakeos

19 ¹Hidi nam Yesus nol Un ima-ii las tamas muid kota Yeriko, le lakos napiut. ²Se na, muik tulu in sium bea bel pamarenta Roma las mesa. Un ngala Sakeos, nol un na mo atuil in muki. ³Nikit un ming noan, Yesus le maa lako deng na kon, un kom isi le net Yesus. Mo un ngat net hapun nol babanan lo, undeng atuli hut mamu isi bua nal Yesus, nol Sakeos na mo atuil daen. ⁴Tiata un lail lalaba muna, hidim sake lako se kai ina mes dapa, se lalan suut man Yesus in le maa lako deng na ka.^h

⁵Ti Yesus lako lius se kai na leon na kon, Un ngada lako el dapa. Hidim Un haman Sakeos noan, “Sakeos! Niu maa lalaba tia! Ta leol neot ni, Auk le tuil tahang se ku uma.”

⁶Sakeos herang-herang. Hidim un niu lalaba tuun le nol Yesus lako se un uma. Un dalen kolo isi. ⁷Mo muik atuli mamu komali noan, “Wuih, Sakeos na mo atuil banan lo! Totoang atulis tanan son! Mo taon elol le Yesus tama lako tahang se un uma la lia?!”

⁸Lakos lius se Sakeos uma la kon, un dil se Yesus sila ka, le tek noan, “Paap Guru! Deng leol neot nia, auk bating totoang auk hmukin nias op dua, le bel op mesan na lako se atuil kasiang ngas. Eta auk sium net bea lai-lisin nam, auk bel pait oen lalis aat.”

^g 18:38: ‘Kristus’, Atuling man Ama Lamtua hidan son deng hmanan nua ka, atuli noken kon noan, ‘Laih Daud in hua-koet’. Nini ela, atuling tedo na hao noan, Yesus na mo, Kristus. ^h 19:4: In dula dais Yunanin na dul noan, ni kai ina *sukomorea*. Kai ina ni muik ne Indonesia halin leol-saken lo.

⁹Yesus situn noan, “Banan. Leol neot nia, Ama Lamtua Allah bel boa-blingin ku, nol ku nenan nas totoang son, undeng ku parsai Ama Lamtua banansila el upung Abraham. ¹⁰Ta Ama Lamtua Allah nutus Auk daid Atuil Baktetebes se apan-kloma kia. Auk maang le nuting atuil in laok kula son, deng Ama Lamtua lalan na ngas, le beles boa-blingin.”ⁱ

Dehet deng ata man mana-koet un tuang nga duit tas babanan na
(*Matius 25:14-30*)

¹¹Dedeng na, muik atuli mamu muid le hii Yesus in dehet ta. Nikit oen lakos dadani son nol kota Yerusalem kon, oen nangan noan, Un le daek Ama Lamtua Allah in prenta el lahi ka se na. Tiata Yesus nahdeh beles kleta mes pait, ¹²noan, “Muik atuil tene mesa, le lako el nusa likun nuas, le oen nikit un daid lahi. Hidi na, halas-sam un pait maa le daid laih se un nusa ka. ¹³Dedeng un mana hidi le noan lako ka, un haman un ata kas at hngulu, hidim beles at mesa lam duit lil-mea mesa.^j Un lekas noan, ‘Mi pake duit ni le daid peke. Eta auk pait maang ngam, mi mesa-mesam maa teka, le mi haup pait bunga bakun na.’ Hidi na kon un boka.

¹⁴Mo un hutun nas koman lo. Tiata oen tunang atuil muna le laok se ua, halin tek noan, ‘Eta atuling ni man kil prenta bel kami lam, kaim tade lo.’

¹⁵Mo ela kon no, oen nikit un daid lahi. Hidi kon un pait. Pait maa lius uma kam, un haman ata at hngul nas, hidim keket oen noan, ‘Mi haup bunga bakun son deng duit lil-mea man auk in bel mia ngas sa?’

¹⁶Ata hmunan na tek noan, ‘Ama lahi! Auk haup ontong oe hngul deng peke man auk in simu ka!’

¹⁷Kon lahing nga tek un noan, ‘Banan! Ku niam, ata banan. Undeng auk parsai ku nol dais anang nias, tiata nol nia, auk nikit ku le prenta kota hngulu.’

¹⁸Hidim ata nomer dua la tek noan, ‘Ama lahi! Auk haup bunga duit lil-mea lima, deng peke man auk in hapu ka.’

¹⁹Kon lahi nga naka una, le tek noan, ‘Banan! Eta ela lam, auk nikit ku le prenta kota lima.’

²⁰Mo ata nomer tilu la kil pait un duit lil-mea ka. Hidim un tek noan, ‘Tuang duit ti nian! Auk kabut, hidim buni babanan le halin ilang deken. ²¹Auk tao ela, undeng auk lii. Auk tana le tuang taom dising atuil didang le muid tuang in koma ka. Ta tuang kom in kat asa man tuang nena lo, nol nui asa man tuang in mula-hai lo.’

²²Ming ela kon, lahing nga baet un noan, ‘Ku niam hadat lo! Ku in aa ka, hukung bali ku apam ma esa son. Ku tanan son noan, auk niam atuil in kat asa man auk nena lo, nol nui asa man auk in mula-hai lo. ²³Eta ela

ⁱ 19:10: Matius 18:11 ^j 19:13: In dula dais Yunanin na dul noan, un beles ‘*mina* 10’. *Mina* mesa lam, *dinari* ngatus tamlom tukang mes gaji lelo ngatus.

lam, tasao le ku laok pesang duit ni se bang tuun lo kia? Le halin eta auk pait maang ngam, auk haup un bunga ka. Bubuit tuun kon banan.'

²⁴Hidim lahing nga tadu atuil didang in se la ngas noan, 'Kat un duit ta, le belen laok se ata in haup bunga hngulu ka.'

²⁵Mo oen siut noan, 'Tuang! Atuling na in hapu ka, nol son. Mo tasao le kat atuling in nena bubuit tia, le bel taplaeng lako una lia?'

²⁶Mo lahing na siut noan, 'Nangan babanan! Ta atuil in mana taan asa man atuli li in parsai le bel un son na, mam un haup taplaeng. Mo atuil man osa daat in mana-koet ta, mam oen kat nuli un nena las.^k ²⁷Tiata nol nia, mi laok daek auk musu man in kom auk le daid laih lo ngas. Nolas maas se nia, le keo oen totoang se auk silang ngia. Laok tia.' ²⁸l

Lamtua Yesus taam lako kota Yerusalem

(*Matius 21:1-11; Markus 11:1-11; Yuhanis 12:12-19*)

²⁸Yesus dehet hidi kon, oen lakos napiut bus el Yerusalem. Yesus laok muna se hmunan. ²⁹Oras oen lakos dadani nol ingu dua, ngalan Betfage nol Betania, man ne leten Saitun, kon Un tadu ima-ii las at dua, le lakos muna. ³⁰Un tadu oen noan, "Mi duam lakom se iung in mo mata lua ka. Mam mi net keledai ana mes butun se na. Atuli saek netan lo bii. Mi loat un talin na, le pel nolan maa se nia. ³¹Mo etan atuli keket mi noan, "Tasao le mi loat keledai na talin na lia?" Lam mi tekas noan, 'Kaim Tuang nga le pake.' "

³²Hidim oen duas lakos, kon net keledai ana na, banansila el Yesus in teka ka. ³³Nikit oen loat keledai ana na talin na kon, lamtua ka keket oen noan, "Tasao le mi loat sao hmukit ni lia?"

³⁴Oen siut noan, "Kaim Tuang ngu le pake." ³⁵Kon keledai la lamtua ka tade, ta oen duas pel nol keledai ana na lako bel Yesus. Hidim oen lekat oen seman nas laok se keledai ana na blepo ka, le sakeng Yesus se dapa.^m ³⁶Atuil hut mammo kas kon kat oen seman nas nol hlendang ngas, le lekat laok se lalan na, halin sodo-sium Yesus banansila el in sodo-sium atuil tene ka. ³⁷Oras Un niu lako deng leten Saitun na ka, atuil hut mammo kas leo-leo nol Un ima-ii las, kidu le naka-naka Ama Lamtua Allah, undeng tada-taad herang man oen in net son nas. ³⁸Oen leo-leo naka-naka noan, "Un niam, Lahing man Ama Lamtua Allah in nutus maa ka!

Ama Lamtua Allah bel hangun se Una!

Halas nia, atuli li haup in mole-daem nol Ama Lamtua se sorga son.

^k 19:26: Matius 13:12; Markus 4:25; Lukas 8:18 ^l 19:11-27: Matius 25:14-30 ^m 19:35: Se ua lam, taom atuil tene kas saek ahlole, mo atuil ana ngas saek keledai. Lamtua Yesus in saek keledai ka, daid tada noan, Un dalen na deng dadale. Ne *Sakarias* 9:9 kon muik in hida mesa, man noan, mam atuil Israel las lahin na maa nol in saek keledai.

Naka Ama Lamtua man daad le kil prenta ne apan-dapa man lapa dudui kua.”ⁿ

³⁹Mo atuil Farisi las kon muik se atuil hut mammo kas hlala. Oen tek Yesus noan, “Paap Guru! Kaing one, le oen kidu-ahan muun isi ela deken, ta ni lai-lisin son!”

⁴⁰Mo Yesus siut noan, “Hoe! Auk tek mi meman ne! Eta atuil nias ete kam, batu-batu lias man naka Ama Lamtua!”

Lamtua Yesus lilu nol kota Yerusalem

⁴¹Oras oen lakos dadani le tamas Yerusalem, Yesus ngat net kota la, kon Un lilu, ⁴²le tek noan, “Idaa, atuil Yerusalem me! Auk in koma ki le leol neot ni mi sium in mole-dame man Auk in kila kia. Mo undeng mi tiu-hii Ama Lamtua lo, tiata halas ni mi hapun lo son. In dame na katang deng mi son. ⁴³Mam mi musu las boa dale pukiu kota la tembok ka, hidim oen tamas keng nol mia. ⁴⁴Oen tao lean mi kota la lako tatai nol dale ka, hidim keo mi totoang leo-leo nol mi anan nas. Oen nang batu mes le dil lo kon, undeng Ama Lamtua maa le bel boa-blingin mi son, mo mi dai taan Un lo!”

Lamtua Yesus tama lako se Um in Kohe-kanas Tene ka (Matius 21:12-17; Markus 11:15-19; Yuhanis 2:13-22)

⁴⁵Hidi kon Yesus tama lako se Um in Kohe-kanas Tene ka. Se um na kintal la, atuli las taon daid pasar le hee hmukit in tunu-dadung. Net ela kon, Yesus laok nulut puting oen deng na. ⁴⁶Un siut oen nol mumuun noan, “Ama Lamtua mee-baha las dul meman son elia,

‘Auk bangun-pii Um nia,
le totoang atuli li maa kohe-kanas nal se nia.’^o

Mo mi taon daid atuil in nuhu-dau ngas maan in nakbua son.”

⁴⁷Hidi nam, lelo-lelo lam Yesus lako se Um in Kohe-kanas Tene ka, le tui atuli las se na. Mo tulu-tulu agama las tenen nas, guru-guru agama las, nol blalan-blalan hadat Yahudi las nuting lalan le keo Una.^p ⁴⁸Mo oen net lalan lo, undeng atuil hut mammo kas dalen kolo isi nol hii Yesus in dehet ta.

Oen keket-ketan apa nol Lamtua Yesus hak ka, nol Un in kuasa ka (Matius 21:23-27; Markus 11:27-33)

20 ¹Neot mesan na, Yesus lako se Um in Kohe-kanas Tene ka, le tui Ama Lamtua Dehet Banan na se kintal la. Kon tulu agama las tene-tenen nas, guru-guru agama las, nol blalan-blalan hadat tas maas le keket-ketan nol Una. ²Oen ketan noan, “Asii man bel hak, le lahin Ku maa tao lobo-lau se ni lia? Olan Ku tek napat le!”

ⁿ 19:38: Buk in Naka-nahalit 118:26 ° 19:46: Yesaya 56:7; Yermia 7:11

^p 19:47: Lukas 21:37

³Kon Yesus siut noan, “Auk kon le keket dasi mesa, hidi halas-sam Auk siut mia. ⁴Elia: Mi taan Yuhanis in Sarain Atuli ka, ta lo? Asii man belen kuasa le un sarain atuli lia? Ama Lamtua Allah, tam atuli lia?”

⁵Kon oen hulin lako-pait le aa nol apa noan, “Idaah! Kit toman son nia mo. Eta kit tek noan, ‘Ama Lamtua Allah man tadu’, kam Un siut noan, ‘Eta ela lam, tasao le mi parsai Yuhanis lo kia?’ ⁶Mo kit kon bisa tek lo noan, ‘atuli li man tadu’ ta lo kam atuil nias kat baut le pasang tele kita. Ta oen parsai noan Yuhanis na mo, Ama Lamtua Allah mee-baha.”

⁷Hidi nam oen siut Yesus noan, “Kaim tanan lo.”

⁸Kon Yesus situs noan, “Eta ela lam, Auk kon tek mi lo noan, asii man tadu Au.”

Dehet deng atuil in daek klaap anggor

(Matius 21:33-46; Markus 12:1-12)

⁹Hidi kon, Yesus dehet atuil hut mammo kas, kleta mes pait noan, “Atuli mes hai anggor se un klapa la. Hidim un seban lako bel atuil in daek klapa ngas, le maa liam oen bating apa klaap na in hapu ka. Mo un lako daad nesang se nusa didang.⁹ ¹⁰Lius oras in nui anggor isin kon, klaap lamtua ka tadu un ata mes le laok sium un nena las, deng atuil in dake ngas. Mo atuil in dakeng nas diku-puang ata na, hidim oen nulut pait un nol kil saa lo. ¹¹Hidi na kon, klaap lamtua ka tadu un ata kas at mes pait lako. Mo atuil in dake ngas diku-puang una, nol tao nahmaeng una. Hidim oen nulut pait nol kil saa lo. ¹²Kon klaap lamtua ka tadu un ata nomer tilu la lolen le lako, mo oen diku-puang didiin un apa ka papa, hidim oen soleng puting un lako klapa la likun na.

¹³Klaap lamtua ka daad le nanga-nangan noan, ‘Auk taon elol pait te? Banan dui ka, auk tadu se auk anang in hua kia. Ta taon elola ko oen todan una, nol sium un babanan.’ Tiata un tadu un ana in namnau isi ka lako se ua.

¹⁴Mo nikit atuil in dake ngas ngat net un kon, oen tek apa noan, ‘Hoe! Mi ngat le! Ta blalan na tadu un ana ka esa, le maa lolen son nuan. Un man mam haup blalan na pusaka las totoang! Tiata maa le kit keo tele un tia! Le halin nam kit man pal klapa lia.’ ¹⁵Tana ka lako lius kon, oen pel-lakang puting deng klaap na, hidim keo tele una.

Lam Auk le ketan elia: Mi nangan nam mam klaap lamtua ka tao saa atuil in dake ngas sa? ¹⁶Muid Au lam, taon elola ko un maa le keo tele oen totoang, hidim un seb klaap na bel atuil didang le daken lolen.”

Nikit atuli las ming Yesus in dehet ela ka kon, oen siut noan, “Eta bole lam, Ama Lamtua Allah hukung kaim ela deken!”

¹⁷Yesus ngat nakekeon one, hidim keket noan, “Eta daid in hukung ela lo kam, tasao le Ama Lamtua mee-baha las dul memam son noan:

⁹ 20:9: Yesaya 5:1

‘Muik batu mesa, man tukang ngas kat soleng son,
mo halas ni baut na daid baut in tian nini hdin ina kia?’^r

¹⁸Atuil in tunun se baut na ngas dudus, undeng oen tom hukung. Nol eta baut na nahi tom asii lam, atuling na kon dudus hidi undeng un tom hukung.”

¹⁹Nikit guru agama las nol tulu agama las tene-tenen nas ming dehet na kon, oen tana noan, Yesus in aa nini kleta na hai bus one. Oen hnika mes el atuil in daek klapa la ngas. Tiata oen komali isi. Kon oen nuting lalan le daek Una. Mo oen tiud nol atuil hut mamo, man kom isi nol Yesus in tui ka ngas. Tiata oen lakos nang soleng Un tuun ela.

“Bel Ama Lamtua Allah ol man Un nena”

(Matius 22:15-22; Markus 12:13-17)

²⁰Hidi na kon, Yesus musu las mudu-mudung Una. Oen nuting atuil man tao taan apa ka el atuil in parsai baktebes sa, le kiu nahu Yesus. Oen harap le Yesus aa labang nol pamarenta Roma la, halin oen laok lapur gubernur ra, le un tadu atuli laok daek Yesus. ²¹Kon oen tadu atuling man in tao apa ka el atuil in parsai ka, le laok keket-ketan nol Yesus noan, “Paap Guru! Kaim taan noan Paap dalen na nam lolo. Paap nole-lilung net lo, nol huil sila lo. Paap tui Ama Lamtua Allah in Teka-teka ngas nol in toma. ²²Mo kaim le keket dasi mesa: muid kit atorang agama Yahudi lia lam, nataka le kit baen bea bel pamarenta Roma la laih tuan na, tam lo ka?”

²³Mo Yesus taan oen in nangan daat le kiu nahu Una ka. Tiata Un siut noan, ²⁴“Olan tulu bel Auk duit lil-muti mes le.” Kon oen tulu belen duit na. Ti Un keket noan, “Hdulat ni asii la? Nol asii ngala nia la?”

Oen siut noan, “Na lahing tene, Kaiser ra.”

²⁵Kon Yesus tek noan, “Etan ela lam, bel pamarenta la asa man pamarenta la nena. Nol bel Ama Lamtua Allah, asa man Ama Lamtua Allah nena.”

²⁶Ming ela kon, oen hera-herang, undeng oen kiu nal Un se atuil hut mamo kas silan lo. Tiata oen ete tuun.

Lamtua Yesus tui deng atuil in maet son, mo nuli pait

(Matius 22:23-33; Markus 12:18-27)

²⁷Hidi nam, muik atuli at ila lo deng partei agama Saduki, maas le noan kiu nahu Yesus. Atuil Saduki las tui noan, atuil in mate ngas nulis pait se leol kiamat ti lo. Oen maas le keket-ketan nol Yesus noan,^s ²⁸“Paap Guru! Upung Musa dul pesang bel kit atorang son noan: eta bikloeb ol man mate, mo muik aan lo kam, un palin na musti saap nol bebalung na lolen, le halin nam hua bel un kaka in maet son na, ana.^t ²⁹Meman hmunan nu upung Musa tui ela.

^r 20:17: Buk in Naka-nahalit 118:22 ^s 20:27: Dehet deng Aan in Nutus sas 23:8

^t 20:28: Dehet Ulang deng Lalan in Nuli 25:5

Mo kaim le keket elia: muik biklobe at iut pali-kaka. Hmunan na sapa, mo mate nol muik ana lo. ³⁰Kon un palin in muid una ka saap nol bebalung na. Nesang lo kon, un mate mo muik aan lo kon. ³¹Ela kon nol palin nomer tilu la. Un kon saap nol bebalung na, mo un mate nol muik aan lo. Ela tutungus didiin pail hmudin hesa ka kon mate. ³²Hidi nam bebalung na mate. ³³Lam kaim in keket ti elia: Bihatang na saap nol biklobe at iut nas son. Tiata eta mam apan-kloma ki kiamat, hidim Ama Lamtua Allah bel atuil in mate ngas le nulis pait tam, bihatang na daid asii sapa ka?"

³⁴Kon Yesus siut noan, "Atuli li saap apa se apan-kloma ki sii. ³⁵⁻³⁶Mo eta se sorga lam, muik in saap apa lo. Nol se ua lam, oen mates pait lo ka. Oen banansila el Ama Lamtua Allah ima-ii in ne sorga nguas. Ta oras Ama Lamtua Allah bel atuil in mate ngas le nulis pait ta, Un huil nal oen le daid Un anan. ³⁷Ne upung Musa in dula ka dalen, muik dehet deng kai ina ana mes man ai kaan, mo hnining lo. Se in dula na, Ama Lamtua Allah tek upung Musa noan, 'Auk niam, ku upum mas Lamtua Allahn. Nas upung Abraham, upung Isak, nol upung Yakob. Oen totoang todan-lahing Auk tutungus maa lius leol nia."^u ³⁸Molota blalan nas mates son lo-lolo hmunan nua. Mo undeng Ama Lamtua Allah tek son noan, Un na mo oen Lamtuan nabale, tiata kit taan noan oen nulis. Deng dehet na lam kit tana noan, atuli li mate son kon no, mam oen haup in nuli pait. Ta suma atuil in nuli sii man todan-lahing se Ama Lamtua Allah, mo atuil in mate lo, ta lo?!"

³⁹Ming Yesus siut ela kon, muik guru agama deeh aa noan, "Paap Guru in situ ka, toman isi." ⁴⁰Deng oras na kon, muik tahan atuli at mes lo kon, man brain pait le keket Yesus, lole muik tahan in haup le kiu nahu Una lo.

Kristus nam, laih Daud in hua-koet, mo un kon nam laih Daud Tuang
(*Matius 22:41-46; Markus 12:35-37*)

⁴¹Hidi nam, Yesus tui atuli las nabaal se Um in Kohe-kanas Tene ka. Kon Un ketan bali oen noan, "Muid mi in nangan na lam, elola? Guru agama las tui noan, Kristus na mo, Atuling man Ama Lamtua Allah in tulu meman son deng hmunan hesa kua ka. Muid one lam, Un suma laih Daud in hua-koet tuun. Mo na nol lo bii. ⁴²Undeng hmunan nu laih Daud esa man dul ne buk in Naka-Nahalit ta dalen noan,

'Ama Lamtua Allah tek auk Tuang nga son noan,

"Maa, le daad se maan in todan dudui kia, se Auk halin kanan nia.

⁴³Ta mam Auk tao Ku musu las,

didiin oen suda se Ku." 'v

⁴⁴Deng in dula na lam, kit tana noan, laih Daud esa haman Kristus sam, 'Tuang'. Nahin na elia: eta atuli noan Kristus nam suma laih Daud

^u 20:37: Dehet in Puit deng Dale Mesir 3:6 ^v 20:42-43: Buk in Naka-nahalit 110:1

in hua-koet tuun nam, nol lo bii! Undeng Un na mo kon daid laih Daud Tuang!”

Doha-doh nol guru agama las
(*Matius 23:1-36; Markus 12:38-40*)

⁴⁵Dedeng atuli las totoang tidi hngilan le hii se Yesus sam, Un aa nol ima-ii las noan, ⁴⁶“Mi musti doha-doh nol guru agama las. Ta oen kom in lako-pait nol pake kaod blatas in pel-koos, le lakos tutnaal atuil hut mammo kas, halin nam atuli las netas noan, ‘Hoe! Oen na mo atuil tene ko.’ Guru agama nias taom kom in nuting maan in todan dudui, se um in kohe-kanas sas, se fesat, nol se maan in muik atuli mammo nakbua. ⁴⁷Mo doha-doha, ta oen taan in nole-lilung bebalu kas le nuhu-dau nal oen uma las. Mo se atuil hut mammo sila kam, oen buba kele oen in daat tas nini in dil kohe-kanas nesa-nesang. Oen in koma ka le atuli aa noan, oen nam atuil in parsai. Mo Ama Lamtua taan oen in kula ka, tiata mam Un beles hukung nege dui.”

Bebaul kasiang man in nahu duit kolete tene dui ka
(*Markus 12:41-44*)

21 ¹Dedeng Yesus tui atuli las se Um in Kohe-kanas Tene ka ka, Un ngat net atuil in muki ngas maas tamang kolete se kaban derma la. ²Un kon net bebalu kasiang mes maa kohe-kanas baab se na kon. Un tamang duit seng dua se kaban na. Duit na osa ka ana dui. ³Kon nam Yesus aa nol Un ima-ii las noan, “Hii babanan ne! Bebalu kasiang ni suma tamang duit seng dua siis, mo un in bele na, mammo dui deng totoang atuli las. ⁴Atuil tenga las tamang kolete deng oen duit lisin nas. Mo bebalu nia lam, un bel toang un duit tas son na. Molota, duit na taung un in nuli ka.”

Lamtua Yesus tek deng Um in Kohe-kanas Tene ka in lea ka
(*Matius 24:1-2; Markus 13:1-2*)

⁵Dedeng na, Yesus ima-ii las aa le naka-naka Um in Kohe-kanas Tene ka noan, “Papa! Ngat soba-naan Um ni in leko ni le! Oen daek un nini batu-baut leko man tene dui, nol todes ti-titu. Hidim muik atuli in bel sa-saa osa, le lohas nini Ama Lamtua Uma lia!”

Mo Yesus situs noan, ⁶“Um ni meman leko. Mo nesang lo ka kam, atuli las tao lean baut nias totoang, didiin tatai nol dale ka.”

Lelo-leol in dael ili nol in susa-daat
(*Matius 24:3-14; Markus 13:3-13*)

⁷Hidi nam Yesus ima-ii las keket noan, “Paap Guru! Asa man Paap in aa apin na, nataka le bling dadi la? Eta un oras sa dadani son nam, un tada-tada las elola la?”

⁸Kon Yesus siut noan, “Sadi mi doh babanan le tom in nole deken. Ta mam muik atuli mam maas teh kalas, le tek noan, ‘Auk niam, Kristus.’ Tenga las pait tek noan, ‘Leol kiamat ta maa dadani son!’ Mo mi parsai deken! ⁹Eta mi ming dehet noan, atuli las lobo-lau nol hote-dait apa se ola-ola lam, nahkiut deken. Ta meman nas totoang daid muna le. Mo leol kiamat ta maa lius lo bii.

¹⁰Mam ngala mes hote-dait labang ngala mesa. Negara mes hote-dait nol negara didang. ¹¹Mam muik lul-beko tene-tene, oras lubu muun isi, nol iil daat bili-ngala daid se ola-ola. Mam atuli kon net dais in tao kit bulun dili, nol tada-taad muun se apan nua. ¹²Dais nias totoang daid lo bii, mo atuli las daek mia, nol diku-puang mia, undeng mi in parsai se Au ka. Hidim oen sao mi lakom se maan in nehan dasi man ne uma-um in kohe-kanas sas, hidi nam oen tahang mi se bui dalem. Oen kon tadu mi laok ngada se atuil in kil prenta nol lahi-laih didang ngas. Totoang nias dadi, undeng mi in muid Au ka. ¹³Mo mi musti nini oras na, le tek beles Auk Dehet Dais Banan na. ¹⁴Tiata nangan muna muun isi deken noan, taon elol le mi siut puting nal apan na. ¹⁵Ta mam Auk bel mi in teka-teka man tom nol in siut puting apan. Nini ela lam, mi musu las taan le aa elol pait ta lo.” ¹⁶⁻¹⁷Mam atuli mam kom mi lo isi, undeng mi in muid Au ka. Deng mi nenan nas esan, tuladang el ina-aman, pali-kakan, bata-blane, nol mi tapan nas. Mam deng one la muik in nuting lalan le hee soleng mia, didiin atuli deeh deng mia la tom in keo. ¹⁸Mo lii deken, ta Ama Lamtua nadidingun mi lo. Klanga mes kon kodo deng mi bon nas lo, etan Un tade lo. ¹⁹Eta mi tahang nal napiut tam, taon elola ko Ama Lamtua Allah bel boa-blingin mia.”

Yerusalem in nahi ka

(Matius 24:15-21; Markus 13:14-19)

²⁰Lamtua Yesus aa taplaeng pait noan, “Eta mi net tentara musu las pukiu nal kota Yerusalem son nam, mi taan son noan, un le dudus son na. ²¹Net ela son nam, atuil in se propinsi Yudea ngas, haung lalim lakom leten nuas tia. Atuil in se kota la ngas kon, lalis tia. Nol atuil in se ingu la ngas, taam pait lakom kota la bakun na. ²²Ta Ama Lamtua tunang lelo-leol in susang nas maas, le hukung atuil man in dai hii-ming se Un lo ngas. Nas totoang daid muid asa man Ama Lamtua Allah mee-baha las in dul meman son, deng lolo hmunan nua ka.” ²³Se oras na lam, atuil in sus dudui ngas mo bihaat in behe ngas, nol ina-in in nusu ana blutu mea mamasu ngas. Ta dedeng na, apan-kloma ki papmesa haup susa, nol totoang atuil Yahudi las haup susa-daat ngele, undeng Ama Lamtua Allah komali nol one. ²⁴Mam oen musu las keo oen tenga, nol daek tenga, le daid ata se ola-ol papmes apan-kloma kia. Hidim atuil in laok-maa, man taan Ama Lamtua Allah lo ngas, maas lita le tao hmomos kota Yerusalem, nol kuaas kota la isin na totoang, didiin oen oras sa hidi.”

^w 21:14-15: Lukas 12:11-12 ^x 21:22: Hosea 9:7

Atuling Baktetebes sa in maa ka
(*Matius 24:29-31; Markus 13:24-27*)

²⁵Hidim Yesus tek deng Un in pait maa ka noan, “Eta mam Atuling Baktetebes sa mana le pait maa kam, muik tada-tada puit deng lelo lua, bulan na, nol duun-duun nas. Se dale-dapa ni kon muik tada, el tasi ku kon poe muun, nol angin tuan, hidim len tene saek maa. Nias totoang tao atuli las le lii, nol nangan hapun lo, didiin oen taan le tao elola ka lo.”²⁶ Kuasa-kuaas in se apan-dapa kua ngas kon hutluul dadahut. Net ela kon atuli las lii isi, undeng apan-kloma ki le daat son na!²⁷ Hidi na, halas-sam atuli li ngat net Au, ‘Atuling Baktetebes sia, niu maang nol nopen’. Auk niu maang nol in kuasa, nol Auk in muun-tes sa totoang.”²⁸ Eta totoang taad nias daid son nam, mi nikit mi bon nas tia, ta Ama Lamtua oras sa maa lius son, le bel boa-blingin mia.”

Kleta deng kai ina
(*Matius 24:32-35; Markus 13:28-31*)

²⁹Hidi nam Yesus nikit kleta mes noan, “Mi tadas kai ina ngas babanan. ³⁰Etan oen klehen nas kunis son nam, na daid tada noan, oras ehe ka maa dadani son. ³¹Ela kon nol lelo-leol in susa ngas. Eta oen puit maas son nam, na daid tada noan, Ama Lamtua Allah in prenta ka maa dadani son.

³²Auk tek mia le! Deng totoang atuil in nuil hahalas ni ngias, mam muik in maet lo bii, mo lelo-leol in susa ngas maas lius son. ³³Apan-dapa kua nol dale-dapa ni ilang son kon no, Auk in Teka-teka ngas tahang napiut.”

Musti doha-doh nol Ama Lamtua in pait maa kia

³⁴Hidim Yesus tupang Un dehet ta pait noan, “Doha-doha, ta nahkiut tuun nam Auk maang! Tamlom mi nangan taan nol babanan pait lo son, hidim mi nulim nol in niun mahu, nol kukaum le nuting in nuli babanan tuun na! Tamlom mi les un tada las lo, undeng mi kukaum nol in daek sa-saa didang nga!³⁵ Nangan noan mi nahtoman lo deken, ta Auk pait maang nahkekeka. Nol eta Auk pait maang ngam, muik tahan atuli mes lo kon, man buni nal apa ka deng Auk silang ngia. ³⁶Tiata doha-doh tutungus. Mi in kohe-kanas sa nutus deken, le halin nam mi tahang nal se in susa ngas totoang dalen. Nini ela lam, eta Auk pait maang son nam, mi mae in dil se Atuling Baktetebes sa sila ka lo.”

³⁷Lelo-lelo lam Yesus lako tui atuli las se Um in Kohe-kanas Tene ka. Mo etan duman son nam, Un puti deng Yerusalem, le lako nini se iung in

²⁵ 21:25: Yesaya 13:10; Yeskial 32:7; Yoel 2:31; Apan-kloma Hnika Balu 6:12-13

²⁶ 21:27: Danial 7:13; Apan-kloma Hnika Balu 1:7

ne leten Saitun na.^a ³⁸Oskakaong bii kam, atuli mammo maas nakbua son, le hii Un in tui se Um in Kohe-kanas Tene ka.

Tulu agama Yahudi las nuting lalan le keo tele Lamtua Yesus
(*Matius 26:1-5; Markus 14:1-2; Yuhanis 11:45-53*)

22 ¹Dedeng na, dadani son nol atuil Yahudi las leol tene, man oen noken noan, Fesat Ruti in Kutang Bibit lo. Se leol tene na, oen kon keo lae-blai le tao fesat Paska. Oen tao ela, le nangan hmunan hesa kua, se dedeng oen upu kia-kaon nas putis deng dale Mesir ra. ²Dedeng na, tulu agama Yahudi las tene-tenen nas, nol guru-guru agama las nuti-nuting lalan le keo tele Yesus. Mo oen tiud atuil hut mammo kas in tao lobo-lau, undeng oen kom in hii se Una.^b

Yudas hee soleng Lamtua Yesus
(*Matius 26:14-16; Markus 14:10-11*)

³Deng Yesus ima-ii at hngul dua kas, muik at mes ngala Yudas Iskariot. Dedeng tulu agama Yahudi las tene-tenen nas nuting lalan le noan keo Yesus, kon uikjale kas laih tuan na tama se Yudas dalen na. ⁴Ta un puti lako nuting tulu agama las tene-tenen nas, nol tulu in doh Um in Kohe-kanas Tene ka. Un le koo mes nolas halin hee Yesus bel one. ⁵Nikit tene-tene agama las ming Yudas in aa ela ka kon, oen dalen kolo isi. Oen hidan noan, “Hao! Eta ku le hee Yesus bel kami lam, taon elola ko kaim baen ku.” ⁶Ti Yudas tade. Kon un nuti-nuting dola le hee soleng Yesus ete-ete bel one, halin nam atuil mammo kas taan deken.

Lamtua Yesus ima-ii las mana in kaa taung fesat Paska
(*Matius 26:17-25; Markus 14:12-21; Yuhanis 13:21-30*)

⁷Nikit atuil Yahudi las leol tene ka maa lius kon nam, oen le keo lae-blai halin tao fesat Paska. ⁸Ta Yesus tadu Petrus nol Yuhanis noan, “Mi duam lakom muna le mana-koet bel kit in kaa fesat Paska leo-leo.”

⁹Kon oen duas ketan noan, “Papa! Kaim duam musti laok mana-koet mija se ola la?”

¹⁰Un situs noan, “Etan mi taam lakom lius se kota Yerusalem mam, mi tutnaal biklobe mes haal tunis ui. Laok mudin didiin lius un uma. ¹¹Tek um lamtua ka in se na ka noan, ‘Kaim Paap Guru nodan kamar mes le tao fesat Paska nol Un ima-ii las. Muki te?’ ¹²Lam mam um lamtua ka tulu bel mi kamar bluang mes se hnoden dapa ka. Un mana hidi kamar na son. Lisi ka suma mi duam laok mana-koet in kaa se la tuun.”

¹³Tukun nam oen duas lakos. Kon oen duas in tutnala ka el asa man Yesus in tek oen meman son na. Tiata oen mana-koet in kaa fesat Paska se na.

^a 21:37: Lukas 19:47 ^b 22:2: Dehet in Puit deng Dale Mesir 12:1-27

Fesat Paska

(Matius 26:26-30; Markus 14:22-26; Korintus mesa la 11:23-25)

¹⁴Oen mana hidi totoang nas kon, Yesus nol ima-ii tenga las maas lisu. Un daad se mija la, le kaa fesat Paska leo-leo nol Un ima-ii las. ¹⁵Kon Yesus tek oen noan, “Auk in susa-daat ta maa lo bii kam, Auk kom isi le daad kaa fesat Paska leo-leo nol mi eli muna. ¹⁶Taad ni babanan. Ta hidi nia lam, Auk daad kaa fesat Paska leo-leo nol mi pait lo ka. Didiin atulis totoang taan Auk Amang ngu in kil bandu ka nol langa-langa, halas-sam Auk kaa fesat Paska pait.”

¹⁷Hidi nam Un nikit klas man nisi anggor uin na, le nodan mammo se Ama Lamtua Allah. Hidim Un tunang klas na lako bel one, nol aa noan, “Sium klas nia, le mi niun mesa-mesa. ¹⁸Nangan ne! Kilan deng duman nia, Auk niun anggor uin pait lo ka. Didiin atulis totoang taan nol langa-langa deng Auk Amang ngu in kil bandu ka, halas-sam Auk niun pait.”

¹⁹Hidi nam Un kat nal ruti bua mesa, le nodan mammo se Ama Lamtua Allah. Hidim Un bilas-bilas ruti na, le tunang beles. Un tekas noan, “Ruti nia, Auk apang nga man Auk sao totoang bel mian. Oras mi kaa ruti nia lam, mi musti nangan net Au.” ²⁰Oen kaa hidi ruti na kon, Un kat klas in nisi anggor uin na, le Un aa pait noan, “Anggor nia, Auk dalang nga, man holbohohon le bel boa-blingin mia. Ama Lamtua Allah pake daal nia, le butu-kil in hida balu nol mia.^c

²¹Mo doha-doha, ta kit in daad leo-leo mo mija nia ngias, mam muik at mes hee soleng Au.^d ²²Memam Au, Atuling Baktetebeles ni musti mateng, muid Ama Lamtua Allah in koma ka. Mo atuling in hee soleng Au ka, musti doha loo! Ta taon elola kon, mam un lepa-haal un in daat ta!”

²³Ming ela kon, Yesus ima-ii las keket apa noan, “Nataka le asii man tao dadaat saol Un ela lia?”

Lamtua Yesus ima-ii las kaen apa deng asii man tene dui

²⁴Kon Yesus ima-ii las kaen apa noan, asii deng one la man tene dui lia.^e ²⁵Mo Yesus kaing oen noan, “Se bangsa-bangsa man in taan Ama Lamtua lo ngas sam, lahi las tudan-kida oen hutun nas nol prenta lai-lisis. Molota oen koma ka le hutu-ata nas noken one lam, ‘Ama in tulung hutu-ata.’ ²⁶Mo mi boel ela deken. Asii kom le daid atuil tene kam, un in nuli ka musti daid tuladang el atuil ana ka, le lii-lau totoang atuli lia. Asii kom le daid tuang ngam, un musti lii-lau banansila el atuil in loka-loka ka.^f ²⁷Olan mi nangan soba-nanan, in noken noan atuil tene ki mo ola la? Atuling in daad se mija la ka, tamlom in tutan-lau se mija la ka la? Taon

^c 22:20: Yermia 31:31-34 ^d 22:21: Buk in Naka-nahalit 41:10 ^e 22:24: Matius 18:1; Markus 9:34; Lukas 9:46 ^f 22:25-26: Matius 10:42-44; 20:25-27; 23:11; Markus 9:35

elola ko atuling in daad se mija la ka man atuil tene, ta lo? Molota Auk tao Auk apang ngi ela lo. Auk maang le lii-lau mia.^g

²⁸Mi man leo-leo nol Auk tutungus, se oras Auk in tom susa-daat ta. ²⁹Auk Amang ngu nikit Auk son le kil bandu se Un Sonaf fa. Tiata halas ni Auk kon nikit mia, ³⁰le halin mam mi daad kaa mija mes nol Au se sorgang. Auk kon bel mi kuasa, le mi prenta ngaal hngul dua in ne Israel las.”^h

Lamtua Yesus tek noan, mam Petrus kaen Una

(*Matius 26:31-35; Markus 14:27-31; Yuhanis 13:36-38*)

³¹Hidim Yesus tek Petrus noan, “Petrus, Petrus! Uikjale kas laih tuan na soba-naan le tao bakisan mi totoang deng Au, tuladang el atuli in tahing soleng ael hku ka deng beas sa ka.ⁱ ³²Mo Auk kohe-kanas bel ku Petrus, le halin nam ku parsai tutungus se Au. Mam eta ku pait maa se Au li son nam, ku musti tao teken ku pail-kakam mas dalen nas.”

³³Kon Petrus siut noan, “Lo Papa! Taon elola ko Auk nang soleng Paap ela tuun lo. Ta auk tade le tamang bui leo-leo nol Papa. Mateng leo-leo nol Paap kon banan.”

³⁴Mo Yesus situn noan, “Petrus! Hii babanan ne! Duman nia, manu ka tukluin bii, mo ku kaen oe tiul son, noan ku taan Auk lo.”

Lamtua Yesus atulin nas musti tade le haup in susa-daat

³⁵Hidi kon Yesus aa nolas noan, “Dedeng Auk nutus mi le laok tek Auk Dehet Dais Banan na se ola-ola ka, Auk kaing mi le kil duit deken, tas deken, nol nahan deken. Tiata dedeng na, mi dabun sa-saa se lalan ne?”

Kon oen siut leo-leo noan, “Dedeng na kaim dabun sa-saa mes lo kon!”^j

³⁶Kon Un aa taplaeng noan, “Mo halas ni kisa son. Eta mi muik duit tam kila. Eta muik tas sam, kilan kon. Eta muik sulis lo kam, laok hee mi kado mesa, le sosa. ³⁷Ta atuil Yahudi las bali Auk el atuil daat ta. Hidim nesang lo ka kam, oen maas daek Au. Na tom nol asa man upung Yesaya in dul meman son noan:

‘Oen tao Un tuladang el atuil daat ta!’ ”^k

³⁸Kon nam oen tek Yesus noan, “Papa! Kaim kil sulis dua mo nia.”

Mo Yesus situs noan, “Na sii tia. Aa na bakun na!”

Lamtua Yesus lako kohe-kanas se leten Saitun

(*Matius 26:36-46; Markus 14:32-42*)

³⁹Kaa hidi fesat Paska kon, Yesus nol Un ima-ii las putis lakos se leten Saitun na, el in biasa ka. ⁴⁰Lakos lius se las kon Un tekas noan, “Mi musti kohe-kanas le halin nam mi tom in soba deken.”

^g 22:27: Yuhanis 13:12-15 ^h 22:30: Matius 19:28 ⁱ 22:31: Se dais Yunanin nam, oen noken Petrus ngaal didang nga, Simun. ^j 22:35: Matius 10:9-10; Markus 6:8-9; Lukas 9:3, 10:4
^k 22:37: Yesaya 53:12

⁴¹Hidim Un hoen deng one la, le lako katang dui bubuit, kon un hai buku ka le kohe-kanas noan, ⁴²“Papa! Eta Paap tade kam, kat soleng in susa-daat ni kakatang deng Auk tia. Mo muid Auk in koma ka deken; nang le muid se Paap in koma ka tuun.” ⁴³[Kon Ama Lamtua ima-ii mes deng sorga maa le tao tes Un dalen na. ⁴⁴Ta Un in susa ka muun isi son, didiin Un lating nga noh nahi el dala ka].¹

⁴⁵Kohe-kanas hidi kon, Un hangu le pait lako se Un ima-ii las. Mo oen ninis, undeng oen kaes isi nol dalen ili. ⁴⁶Kon Yesus buk-bangun one le tekas noan, “Tasao le mi ninim mia?! Banan dui ka mi kohe-kanas, le halin in soba ka maa lam, mi nahim deken.”

Oen daek Lamtua Yesus

(Matius 26:47-56; Markus 14:43-50; Yuhanis 18:3-11)

⁴⁷Yesus aa nabel ela lam, Yudas (at mes deng ima-ii at hngul dua kas) maa nol atuli hut mammo. Un maa dadani Yesus le noan neko-lik Una.

⁴⁸Mo Yesus tekan noan, “Hoe Yudas! Ku le hee soleng Atuling Baktetebes si nini lalan in liki ke?”

⁴⁹Nikit Yesus ima-ii tenga las taan Yudas in tao dadaat ela ka kon, oen keket Yesus noan, “Papa! Kaim labang oen tuun tia tam? Ta kaim kil suli nian.” ⁵⁰Kon at mes deng one la luis un suli teben na, hidim dait nutus atuli mes hngila kanan. Atuling na, tulu tene agama Yahudi la atulin in loka-loka.

⁵¹Mo Yesus siut noan, “Nang tuun tia! Labang oen deken!” Hidim Un huud atuling na hngila ka, le tao banan pait.

⁵²Atuli-atuil in maa daek Yesus sas: tulu agama Yahudi las tene-tenen nas, blalan-blalan hadat tas, tulu in doh Um in Kohe-kanas Tene ka ngas, nol atuli teng pait. Yesus keket oen noan, “Elola? Mi nangan noan Auk niam atuil daat te, le mi maa daek Auk nini suli nol lulu lia? ⁵³Lelo-lelo lam, Auk tui mi se Um in Kohe-kanas Tene ka, mo muik atuli mes in daek Au lo. Mo nang tuun tia! Oras ni, mi nena tuun tia. Ta halas ni uikjale kas laih tuan na man kuasa!”^m

Petrus kaen Lamtua Yesus

(Matius 26:57-58, 69-75; Markus 14:53-54, 66-72; Yuhanis 18:12-18, 25-27)

⁵⁴Oen daek Yesus, hidim oen pel nolan lako se tulu agama Yahudi las tuang tene ka uma. Petrus kon lako muid nol in huni-huni deng klupu.

⁵⁵Se um na kintal la, atuli las suni ai le malas. Tiata Petrus kon lako daad le mala ai se na. ⁵⁶Kon muik ata bihata mes net Petrus in lako daad dadani ai la le mala ka. Un ngat Petrus sila ka babanan, hidim un tek atuli teng se na noan, “Hee! Atuling ni kon mudi-muid Yesus!”

¹ 22:43-44: In dula dais Yunanin man blaen dui nol banan dui ngas dul bango 43-44 ti lo.

^m 22:53: Lukas 19:47, 21:37

⁵⁷Mo Petrus kaen noan, “Loo! Auk taan atuling na loo. Ku taan saa la?”

⁵⁸Nesang lom, atuli mes paten net Petrus, ta aa pait noan, “Meman ku niam, at mes deng Yesus atulin nas, ta lo?”

Mo Petrus kaen noan, “Loo! Ku aa dadahut tuun!”

⁵⁹Nataka le jam mes pait kon, muik atuli mes didang pait man aa noan, “Hoe! Auk tana, le atuling ni Yesus ima-ii las at mes nia, ta un niam kon atuil Galilea.”

⁶⁰Mo Petrus kaen mumuun noan, “Ku aa noan saa le, auk taan Atuling na lo!” Petrus aa mamaus ela lam, manu ka tukluni.

⁶¹Kon Yesus lis le ngat una. Ti Petrus nangan net Yesus in teka apin na, man noan, “Duman ni manu tukluin bii, mo ku kaen Auk lalis tiul son.”

⁶²Nangan net ela kon, Petrus puti lako deng kintal na, le lilu nol dalen iil isi.

Oen diku-puang Lamtua Yesus, nol biru-aa Una

(Matius 26:67-68; Markus 14:65)

⁶³Hidi nam, atuil in doh Yesus sas biru-aa Yesus, nol diku-puang Una. ⁶⁴Oen kon but Un mata ka nini kitu, le hidim keket noan, “Hoe! Eta meman Ku niam mo Ama Lamtua mee-baha kam, olan ku tek sobananan! Le asii man tuk ku lia?” ⁶⁵Oen kon lote-pisun Una.

Lamtua Yesus se maan in nehan dais agama ka

(Matius 26:59-66; Markus 14:55-64; Yuhanis 18:19-24)

⁶⁶Oskaong bii kon, tulu agama Yahudi las tene-tenen nas, guru-guru agama las, nol blalan-blalan hadat tas nakbua, le nehan Yesus dasi la. Hidim oen tadu atuli laok pel nol Yesus maa se maan in nehan dais agama ka. ⁶⁷Un tama lako kon, oen keket Un noan, “Olan ku tek napat le! Ku niam baktetebebes Kristus se?”

Kon Un siut noan, “Eta Auk siut noan baktetebebes kon no, mi parsai lo. ⁶⁸Hidim eta Auk keket bali mi dasi mesa lam, taon elola ko mi siut nalan lo. ⁶⁹Nesang lo kam, Ama Lamtua Allah pake Un in kuasa man muun isi ka, le nikit sakeng Au, Atuling Baktetebebes nia. Hidim Auk daad se Un halin kanan na, le kil bandu leo-leo nol Una.”ⁿ

⁷⁰Ming ela kon, oen totoang keket noan, “Eta ela lam, Ku nangan noan Ku nia mo, Ama Lamtua Allah Ana ke?”

Kon nam Yesus siut noan, “Meman mi in aa ela na, tom baktebebes.”

⁷¹Kon atuil in nehan dasi ngas aa leo-leo noan, “Kit totoang ming esan son, ta lo? Un nikit apa ka, le daid Ama Lamtua Allah Ana. Ni in biru-aa! Muid kit atorang agama lia lam, eta muik atuli in tao apa ka banansila el Ama Lamtua kam, atuling na musti mate. Tiata elola? Kit parlu saksi pait lo ka. Hukung tele Un tia.”

ⁿ 22:69: Buk in Naka-nahalit 110:1

Oen kil nol Lamtua Yesus lako se gubernur Pilatus
(*Matius 27:1-2, 11-14; Markus 15:1-5; Yuhanis 18:28-38*)

23 ¹Mo atuil in nehan dais agama Yahuding nas, muik hak le hukung tele atuil lo. Undeng na le oen kil nol Yesus lako ngada se gubernur deng pamarenta Roma in se la ka, ngala Pilatus. Oen in koma ka le gubernur na man hukung Una. ²Tiata lius se gubernur ra sila ka kon, oen tek Yesus in kula-kula ngas noan, “Atuling ni labang pamarenta Roma li tutungus. Un tui atuli li le baen bea bel pamarenta li deken. Un kon nikit apa ka noan, un niam mo Kristus, atuil Yahudi las lahin.”

³Ming ela kon gubernur ra keket Un noan, “Baktebes se? Ku niam atuil Yahudi las lahin ne?”

Kon Yesus siut noan, “Baktebes, banansila el ama in aa ka!”

⁴Presa-ketan hidi kon, gubernur ra lako dil saol tulu agama las tene-tenen nas, nol atuil hut mammo kas, le tekas noan, “Elia, auk haup atuling ni in kula-sala ana bubuit lo kon.”

⁵Mo oen dising noan, “Loo ama gubernur. Atuling ni lako tui se ola-ola le hode-lokot hutu las, halin oen labang. Un tao lobo-lau mulai deng propinsi Galilea maa lius se kota Yerusalem nia.”

Gubernur ra tadu le kil nol Lamtua Yesus lako lahing Herodes sa

⁶Ming ela kon, gubernur ra keket oen noan, “Un nia mo atuil Galilea ke?”

Kon oen siut noan, “Toma ama. Un deng Galilea!” ⁷Taan haup ela kon, gubernur ra tadu oen le nol Yesus lako ngada se lahing Herodes sa, man kil bandu se propinsi Galilea. Dedeng na, Un se Yerusalem. ⁸Lahing Herodes sa ming dehet mammo son deng Yesus, nol un kon kom isi blaen son le net Yesus. Un nanga-nangan le eta bole lam, Yesus tulu bel taad herang mesa-dua. Undeng na le, dedeng oen kil nol Yesus lako se una la ka, un dalen kolo. ⁹Kon un keket Yesus dasi bili-ngala, mo Yesus siut saa lo. ¹⁰Herodes aa nol Yesus mamasu lam, tulu agama las tene-tenen nas nol guru-guru agama las tudu Yesus pait, noan Un tao kula-sala bili-ngala. ¹¹Hidim lahing Herodes sa nol un tentaran nas kon bilu, nol aa dadaat le tao nahmaeng Yesus. Oen kon lotong belen kaod blatas leko mesa, banansila el taom lahi las in pake ngas, nol bilu-aa napiut Una. Hidi nam oen kil nolan pait lako se gubernur Pilatus. ¹²Hmunan nu, gubernur ra nol lahing Herodes sa mus nol apa. Mo deng leol neot na kon, oen duas olet nol apa.

Gubernur ra nutus le hukung tele Lamtua Yesus
(*Matius 27:15-26; Markus 15:6-15; Yuhanis 18:39-19:16*)

¹³Hidi na kon, gubernur Pilatus haman tulu agama Yahudi las tene-tenen nas, nol blalan-blalan hadat tenga las, leo-leo nol atuil hut mammo

kas, le laok nakbua halin hii un in nutus sa. ¹⁴Un tekas noan, “Mi kil nol Yesus maa se au lia, nol tudu Un noan, taom Un hode-lokot hutu-ata kas le labang pamarenta Roma lia. Auk ketan Un oe-oe se mi silan son, mo auk haup Un kula-salan saa lo. ¹⁵Lahing Herodes sa presa-ketan Un kon son, mo haup tahan Un in kula-sala mes lo kon. Undeng na le, un tunang pait un Atulin ni maa se au. Atuling ni muik kula-salan saa lo, tiata auk boel in hukung tele una lo. ¹⁶Ta auk le nutus elia: Auk tadu le diku-puang Una, mo hidi nam auk sao.”

¹⁷⁻¹⁸Ming ela kon, oen kidu-ahan leo-leo le tek noan, “Bisa lo! Keo tele Un tuun tia. Sao se Barabas tuun.”

[Oen kidu-ahan ela, undeng taun-taun nam eta atuil Yahudi las tao fesat Paska lam, gubernur ra sao atuil bui mesa, muid oen in koma ka.]^o
¹⁹(Barabas man tama bui undeng un nam atuil in hode-lokot, le labang pamarenta Roma la se kota Yerusalem, nol un kon keo atuli.)

²⁰Mo gubernur ra le sao Yesus. Tiata un keket atuil hut mammo kas pait noan, “Eta auk sao Yesus tuun tia lam, elola la?”

²¹Mo oen totoang kidu-ahan leo-leo le tek noan, “Deken! Pauk Un se kai sangsuli lu dapa tuun tia! Pakun le halin Un mate se kai sangsuli lu dapa!”

²²Mo gubernur ra nangan nam, tom lo. Kon un keket pait lalis tilu la, le tek noan, “Tasao le auk musti pauk tele Un ela lia? Un in daek daat ti asa la? Auk pres Un son, mo auk haup lalan le pake taung in hukung tele Una lo. Tiata nang, le auk tadu atuli diuk una, hidi lem sao.”

²³Mo atuil nas totoang kidu-ahan nol mumuun dui pait, le dising halin pauk tele Un se kai sangsuli lu dapa. Tiata gubernur ra tahang nalas pait lo, ²⁴kon un nutus muid oen in koma ka. ²⁵Hidi nam un sao puting Barabas man labang daat nol taom keo tele atuli ka, deng bui ka. Mo un sao Yesus lako oen iman, le nang halin oen tao Un muid oen in koma ka.

Oen pauk Lamtua Yesus se kai sangsuli la
(*Matius 27:32-44; Markus 15:21-32; Yuhanis 19:17-27*)

²⁶Hidi nam, tentara Roma las pel-lakang puting Yesus deng kota Yerusalem. Se lalan hlala kam, oen tutnaal atuling mes deng kota Kirene. Atuling na ngala Simun. Un halas-sam pait deng kota likun. Oen dising un le haal seda Yesus kai sangsuli la, le laok muid Yesus deng klupu ka.

²⁷Leol neot na, muik atuli hut mammo maas le lingut Yesus. Muik bihata-bihata dehe, man lilu muun isi nol Yesus. ²⁸Ming oen in lilu ela ka kon, Yesus bali lako saol one, hidim tekas noan, “Hoe! Ina-in in deng Yerusalem me. Lilu nol Auk deken. Banan dui ka lilu taung mi apan nas esa, nol mi ana-anan nas. ²⁹Ta ola bingin dua kam, in susa tene ka maa, le didiin atuli li tek noan, ‘Bihaat in ulat dui ka, mo bihaat in hua net aan

^o 23:17: Bango in ne kurung dale ka, dulan ne dais Yunanin man blaun dui ngas lo.

lo ka, nol bihaat in nusu net tana-ana blutu mea lo ka.’³⁰ Se dedeng in susa tene ka in maa ka, atuli li haup susa-daata muun isi, didiin oen nodan noan, ‘In banan dui ka, leten-leten nas lea maas le tading tele kaim tuun tia.’ Oen kon aa noan, ‘In susa-daata elia ni, banan dui ka dale boboko ngas bua-tading kaim tuun tia!’^{p 31} Eta atuli li tao atuil in kula lo ngas le haup in susa elia lam, salolen nol atuil in daek dadaat tas sa?”^q

³² Dedeng tentara las kil nol Yesus lako ka, oen kon kil nol atuil daat at dua, le hukung teles leo-leo nol Una. ³³ Oen lakos lius se mana mesa, ngala Golgota, un nahin na noan, ‘maan tulu seen’. Kon oen pauk Yesus nol atuil daat at dua nas, se oen kai sangsuli las mesa-mesa. Hidim oen bangun-pii kai sangsuil nas. Oen tai atuil daat tas; mesan na se Yesus halin kanan na, mo mesan na pait se Un halin kliu ka.

³⁴ [Dedeng na, Yesus kohe-kanas noan, “Papa! Nadidingun atuil nias in kula-sala ngas, ta oen taan asa man oen in tao ni lo.”]^r Hidi kon tentara las pel lot, le halin nam taan noan asii man haup Un kai-batu las sa.^s

³⁵ Atuil in maa lingut se maan na ngas kon hut mamo. Atuil Yahudi las tene-tenen nas bilu-aa Yesus noan, “Un bel slamat nal atuil didang son, mo Un apa ka esa kam, Un bel slamat nalan lo. Eta Un nia mo baktetebebes Kristus, man Ama Lamtua Allah hulin meman son na lam, nang le Un niu esa deng kai sangsuil na tia.”^t

³⁶ Tentara las kon aa dadaat saol Una. Oen ninung Un ui anggor ngilu,^u ³⁷ hidim kidu-ahan le bilu-aa Un noan, “Eta baktetebebes ku niam atuil Yahudi las Lahin nam, sui puting ku apam ma tia!” ³⁸ Oen kon dul se kai bleha mes noan,

“Ni atuil Yahudi las Lahin.”

Hidim oen pauk kai bleha na se Yesus bon na dapa ka, le halin atuli las tana noan, tasao le oen hukung Una lia.

³⁹ Atuling daat mesang man pauk holtiu se Yesus halin na ka kon, bilu-aa le tek noan, “Ku niam Kristus baktetebebes se? Lam bel slamat kit totoang tia.”

⁴⁰ Mo atuling daat mesan na kaing un noan, “Hoe! Ku lii Ama Lamtua Allah lo ke? Ta ku kon haup in hukung tele banansila el Una. ⁴¹ Kit duat haup in hukung ngia, tom nol kit duat in daat tia. Mo atuling ni daek dadaat net lo.” ⁴² Hidim un aa taplaeng pait noan, “Yesus se! Eta Paap tama lako son se Paap sonaf fa lam, nangan au le.”

^p 23:30: Hosea 10:8; Apan-kloma Hnika Balu 6:16 ^q 23:31: In dula dais Yunanin esa ka dul noan, “Eta atuli li tao nal eli nol kai ina in nuil nabale ka lam, salolen nol kai ina in maet son na la.” ^r 23:34: a: In dul ne kurung dale nia, muik ne totoang in dula dais Yunanin man blaen dui nol banan dui ngas lo. ^s 23:34b: Buk in Naka-nahalit 22:19
^t 23:35: Buk in Naka-nahalit 22:8 ^u 23:36: Buk in Naka-nahalit 69:22

⁴³ Yesus situn noan, “Auk hida! Leol neot ni kon, ku tama lako sorga leo-leo nol Au.”

Lamtua Yesus mate

(*Matius 27:45-56; Markus 15:33-41; Yuhanis 19:28-30*)

⁴⁴⁻⁴⁵ Dedeng na, lelo ditu son. Mo lelo la langa lo, hidim mitang-tilu tunga-kabut maan na, didiin diuk tilu lelo-hat. Se Um in Kohe-kanas Tene ka, muik kitu tene mesa, man holtu le kele Ama Lamtua Allah Kamar in Niu Dudui ka. Mo nahkiut tuun nam, kitu tene na sait bating dua.”

⁴⁶ Tom nol oras na lam, se Golgota, Yesus haman mumuun le tek noan, “Papa! Nol nia, Auk sao Auk hngasang ngi tia se Paap ima ka.” Aa hidi ela kon, Un hngasa ka nutus meman.”

⁴⁷ Muik komendan tentara Roma mes dil dadani nol kai sangsuli la. Nikit un net Yesus in mate ka kon, un naka Ama Lamtua Allah noan, “Wuih! Atuling ni dalen na lolo baktetebes soo!”^x

⁴⁸ Nikit atuil hut mammo in nakbua se na ngas net Yesus in mate ka kon, oen sabail apan, hidim pait nol dael ili. ⁴⁹ Mo Yesus atulin nas dil deng kakatang, le ngat Un in mate ka. Ina-in in muid Un deng Galilea lako lius se Yerusalem mas kon, baab se na.^y

Oen puan Lamtua Yesus

(*Matius 27:57-61; Markus 15:42-47; Yuhanis 19:38-42*)

⁵⁰⁻⁵¹ Nikit Yesus mate son kon, muik atuling mes nuting lalan le niung Un nitun na deng kai sangsuli la dapa, le laok puan babanan. Atuling na ngala Yusuf, deng kota Arimatea. Un dalen na lolo nol un kon lako-daek dais banan mammo. Un nata-natang le net Ama Lamtua Allah tulu Un in kil prenta ka. Un kon at mes deng atuil in daad le nehan dais agama Yahudi ngas, mo un tade nol oen in nutus le hukung tele Yesus sa lo.

⁵² Undeng un le niung Yesus nitun na deng kai sangsuli la, tiata un lako ngada gubernur Pilatus, le nodan halin nam un man mana Yesus nitun na. ⁵³ Gubernur ra tade kon, un laok niung. Hidim un kabut Yesus nitun na nini kitu duda, le kil nol Yesus nitun na laok nene se bolo batu mesa, man atuli halas-sam paat hidi. Maan in puan nitu na, pake netan lo bii. ⁵⁴ Yesus in mate ka, tom nol leol lima. Yusuf nol un nenan nas puan hidi Yesus sam, lelo la maun son. Eta lelo la dene son nam, atuil Yahudi las oras in kohe-kanas sa maa son na.

⁵⁵ Ina-in in maas leo-leo nol Yesus deng Galilea ngas kon, laok muid Yusuf le halin tana, noan un nene Yesus nitun na se niut utu ola la.

^v 23:45: Dehet in Puit deng Dale Mesir 26:31-33 ^w 23:46: Buk in Naka-nahalit 31:5

^x 23:47: Dais Yunanin in mo bango nia ki kon, muik nahin noan, “Atuling ni muik Un kulan lo.” ^y 23:49: Lukas 8:2-3

⁵⁶Ngat niut utu na babanan, hidi kon bihaat nas pait le mana pesang rampe nol mina bui bingis. Lelo la dene kon, oen teen in dake muid atuil Yahudi las atorang leol in kohe-kanas sa. Hidim oen natang leol in kohe-kanas sa kuhit, halas-sam oen lakos hising rampe se Yesus nitun na.^z

Lamtua Yesus nuli pait!

(Matius 28:1-10; Markus 16:1-8; Yuhanis 20:1-10)

24 ¹Leol Minggu la nukneha sain bii kon, bihaat nas kil nol mina bui bingis nol rampe nas le lakos bus el Yesus niut utu kua. ²Oen lakos lius se ua sam, oen ngat net baut tene man Yusuf nol un nenan nas nikit, le hep nini bolo ka hnitan na ka, holpaling lako se bolo ka suut ta son. ³Kon oen taam lakos bolo ka dalen, mo oen net Yesus nitun na se na lo. ⁴Tiata oen dil le langan tuun. Nahkitu lam, muik atuli at dua pake kai-baut muti kaloe, maas dil se oen halin na. ⁵Bihaat nas lii isi, didiin oen bubu lako bus el dale ka. Kon atuil at dua nas keket oen noan, “Tasao le mi maa nuting atuil in nuli, se atuil hmate kas mana kia? ⁶Yesus ne ia lo son! Ta Un nuli pait son. Bet mi nadidingun asa man Un in teka, se dedeng Un bii se Galilea ka, ta lo? ⁷Ta Un tek meman son noan, mam oen hee soleng Atuling Baktetebebes sa lako se atuil daat tas iman. Hidim oen pauk tele Un se kai sangsuli la. Mo bingin dua ka lam, Un nuli pait.”^a

⁸Ming ela, halas-sam oen nangan net Yesus in teka hmunan nua ka. ⁹Kon oen pait laba-laba, le lakos tek totoang nas bel Yesus ima-ii at hngul esa kas, nol atuli-atuil didang man in muid Una ngas. ¹⁰(Bihata-bihaat in laok se niut utu ka ngas Maria, Yohana, nol Maria deng iung Magdala. Bihata teng pait kon, lakos baba. Oen man laok dehet totoang nias bel Yesus ima-ii las).

¹¹Nikit ima-ii las ming oen in dehet ta kon, oen nangan noan, blalan bihaat nias dehet in nole tukun.

¹²Mo Petrus haung lail tungu-tungus lako niut utu kua. Lako lius se ua kon, un bubu le ngat lako bus el bolo ka dalen nam, un suma ngat net kitu in kabut Yesus nitun na ka tuun. Kon un pait nol in nanga-nangan noan, “Ni elol son nia le?”^b

Lamtua Yesus tulu-balang apa ka bel atuli at dua se lalan

in laok bus el Emaus sa

(Markus 16:12-13)

¹³Leol na kon, Yesus ima-ii at dua lakos se ingu mesa, ngala Emaus. Iung na katang deng kota Yerusalem ma, nataka le kilu hngul esa.^c ¹⁴Oen

^z 23:56: Dehet in Puit deng Dale Mesir 20:10; Dehet Ulang deng Lalan in Nuli 5:14

^a 24:6-7: Matius 16:21, 17:22-23, 20:18-19; Markus 8:31, 9:31, 10:33-34; Lukas 9:22,

18:31-33 ^b 24:12: Muik in dula dais Yunanin deeh, dul bango 12 ki lo. ^c 24:13: In dula dais Yunanin na dul noan, “stadia 60 deng Yerusalem”. Stadia 60 ngam sama nol kilu 11,1.

lako mo dehet deng Yesus in mate ka. ¹⁵Suknahkitu lam, Yesus esa maa dadani nol oen duas, le laok leo-leo nolas. ¹⁶Mo oen duas taan noan Un nam mo Yesus lo, lole Ama Lamtua taos le halin oen tanan lo. ¹⁷Kon Yesus keket oen duas noan, “Mi duam, dehet sa-saa tuun na?”

Ming ela kon, oen duas laok napiut lo, mo dili. Oen duas silan nas el in sus isi ka. ¹⁸Hidim atuling in ngaal Kleopas sa keket Un noan, “Ama hnika ka el atuil balu, man taan saa lo deng asa man in daid son se Yerusalem babalun nia ka?”

¹⁹Kon Yesus keket noan, “Asa na le?”

Oen duas siut noan, “Mo Yesus in deng Nasaret ta la! Un nam meman baktetebes Ama Lamtua Allah mee-baha. Nol Ama Lamtua Allah kon bel Un kuasa le tao taad herang bili-ngala. Un kon taan isi nol in tui atuli. Atulis totoang kom Un isi. Hidim Ama Lamtua kon kom Una.

²⁰Mo anan kaim tulu agama Yahudi las tene-tenen nas, nol blalan-blalan hadat tas daek Una. Hidim oen sao Un lako bel gubernur ra le hukung tele. Tiata oen pauk tele Un se kai sangsuli dapa. ²¹Poh hmunan na, kaim totoang nangan nol nahlae noan, Un na mo Kristus, man maa le sas-sao kaim bangsa li deng pamarenta Roma li in tudan-kida kia. Mo leol lima babalun ni, oen keo tele Un son.

²²Halas ni, kaim nangan hapun lo lalaok tuun. Ta apin bihaat in deng kaim buan ni ngias maas tek le, oskaong bii ku oen lakos se niut utu kua. ²³Oen teka noan, Yesus nitun na ilang son. Hidim oen net Ama Lamtua Allah ima-ii deng sorga tekas noan, Yesus nuli pait son! ²⁴Ming ela kon, kaim tapan nas at ila lo lail lakos se niut utu kua. Kon oen in neta ka el bihata-bihata las in teka ka. Oen net Yesus nitun na lo.”

²⁵Oen duas dehet hidi ela kon, Yesus tekas noan, “Mi in ngengo kia! Tasao le mi dai parsai asa man Ama Lamtua mee-baha las in tek meman son deng lolo hmunan nua ka, lo kia! ²⁶Ta oen dul meman son noan, Kristus musti haup susa-daad tuladang ela muna, halas-sam Un sium in todan, nol kuasa man muun isi ka.” ²⁷Hidi nam Yesus tui oen deng totoang man Ama Lamtua mee-baha las in dul meman son deng Kristus sa. Kilan deng upung Musa in dula ka, lako pes mee-baah tenga las in dula ngas.

²⁸Oras oen le lakos lius se Emaus kon, Yesus tao el noan Un le laok napiut. ²⁹Mo oen duas nodan Un noan, “Papa! Tuil le nini tahang nol kaim duman nia, ta lelo li le dene son nian ne.” Kon Yesus tama lako uma dalen leo-leo nol one.

³⁰Oras oen daad le kaa ka, Yesus kat ruti bua mesa. Hidim Un kohekanas le nodan mamo se Ama Lamtua Allah. Hidi nam Un bilas-bilas ruti na, le tunang beles duas, ³¹halas-sam oen duas tana noan, na Yesus. Mo nahkitu lam, Un ilang deng oen silan na! ³²Tiata oen duas tek apa noan, “Hoe! Apin kit ming Un aa le tek nahin deng mee-baha las in dula ka ka, kit nataka kam kit dalen nias hongahongat.”

³³Nol na kon, oen duas haung bokas le pait lakos Yerusalem meman. Oen tutnaal Yesus ima-ii at hngul esa kas, nol atuil man in nakbua se la ngas le nahdehes. ³⁴Kon ima-ii las tek oen duas noan, “Meman baktebes! Lamtua Yesus nuli pait son! Apin Un tulu-balang apa ka bel kaka Petrus.”

³⁵Hidi nam atuil at dua nas dehet totoang asa man in daid se lalan na ka, lako pes oen duas in taan noan na Yesus, se oras Un bilas-bilas ruti la ka.

Lamtua Yesus tulu-balang apa ka bel Un ima-ii las
(*Matius 28:16-20; Markus 16:14-18; Yuhanis 20:19-23;*
Dehet deng Aan in Nutus sas 1:6-8)

³⁶Oen nahdeh mamaus ela lam, suknahkitum Yesus dil se oen hlala ka son. Un aa nolas noan, “Boa-blingin!”

³⁷Mo oen nahkiut nol lii, lole oen bali le na baos.

³⁸Mo Yesus tekas noan, “Tasao le mi lii isi eli lia? Mi parsai noan ni Au, man nuling pait son na lo ke? ³⁹Olan mi tinang soba-naan Auk imang ngi nol iing ngia. Ni Au. Doong mi iman nas le kapas esan tuun! Le halin nam mi parsai noan, ni Au, mo baos lo. Ta baos sam muik aap-sisin lo, mo mi totoang ngat net Auk apang ngia, ta lo!?”

⁴⁰Aa mamaus ela, mo Un tulu beles paap blapin in se Un toda ka nol iin na ngas. ⁴¹Oen dalen kolo isi, undeng Yesus nuli pait son. Suma oen nangan hapun lo noan, tasao le daid nal ela lia. Kon Yesus keket oen noan, “Mi muik in kaa ne nia le?” ⁴²Kon oen tunang belen ikan in halang teb mesa. ⁴³Yesus sium ikan na, hidim kaan se oen silan.

⁴⁴Hidim Un tekas noan, “Elola la? Mi nangan net oras Auk in leo-leo nol mi hmunan nua ka, ta lo? Lelon na, Auk tek mi son noan, totoang man Ama Lamtua Allah mee-baha las in dul son deng Au ka, musti dadis. Nas deng upung Musa, deng mee-baah tenga las, nol deng buk in Naka-nahalit tas.”

⁴⁵Hidi kon, Un beles in tana, le halin nam oen nangan taan Ama Lamtua in Dula Niu ka nahin na nol baktetebebes. ⁴⁶Un aa taplaeng noan, “Ama Lamtua mee-baha las dul son noan, Kristus, man Ama Lamtua in tunang maa ka, musti haup susa-daat bili-ngala, hidim Un mate. Mo bingin dua ka lam, Un nuli pait. Mee-baha las dul hidi nas totoang meman son! ⁴⁷Tiata halas ni Auk bel mi kuasa, le kil Dehet Dais Banan ni bel totoang bangsa-bangsa lias, mulai deng Yerusalem. Tek oen noan, atuil in hao un in kula-sala ngas, le pait lako el Ama Lamtua ka, mam Ama Lamtua kose soleng un in kula-sala ngas totoang. ⁴⁸Mi musti daid saksi le dehet noan, Auk haup susa-daat hidim mateng, mo Auk nuling pait son. ⁴⁹Mam Auk tunang Koo Niu, man Auk Amang ngu in hid son na maa. Mo mi musti natang se kota Yerusalem, didiin mi sium nal kuasa deng sorga.”^d

^d 24:49: Yoel 2:28-29; Yuhanis 14:16-17; Dehet deng Aan in Nutus sas 1:4

Lamtua Yesus sake lako sorga

(Markus 16:19-20; Dehet deng Aan in Nutus sas 1:9-11)

⁵⁰Neot mesan na, Yesus kil nol oen putis lakos deng kota la. Nikit oen lakos dadani nol iung Betania kon, Un nikit ima ka le aa beles hangun.^e
⁵¹Un aa mamas le beles hangun nam, Un nikit sake lako sorga. ⁵²Ngat net ela kon, oen totoang hai bukun le todan-lahing Una. Hidi nam oen pait lakos Yerusalem nol dalen kolo isi. ⁵³Lelo-lelo lam, oen nakbua se Um in Kohe-kanas Tene ka, le naka-nahalit Ama Lamtua Allah.

Paap Teofilus! Auk dehet ta pes se ni sii tuun tia.

Boa-blingin,

Lukas

^e 24:50-51: Dehet deng Aan in Nutus sas 1:9-11